

1995eko ekainak 25 - 1.536 zenbakia - 265 pezeta (BEZ barne) / 14 libera

ARGIA

RAMON JAUREGI

«Ez dago soluzio
nazionalistarik
bortizkeriarentzako»

NAZIO BATUAK

Mende erdi bete du
mundu erakundeak
erraldioen menpe

KIROL KAIK

Getxotik Angelura,
aisialdirako
proiektuek
eztabaida sortu dute

ARANTXA ITURBE

Harremanen
mundu txikiaz
«Lehenago zen
berandu» liburuan

J.M. Galant, Azkarateko auzapeza

BOZKETEN ONDOREN

**IPARRALDEKO ABERTZALEAK
EMAITZAK HAUSNARTZEN**

JOXE FELIX AMUNDARAIN, KLASIKO BATEN AURKIKUNTZA

Abentura, etxetik hasita

OPORRAK GEHIGARRIA

Naturarekin bat izan ● Karabana lagun, ibili

munduan ● Zaldiz, oinez, trenez, belaz, hegalez...

Abereen etxalde txikiak ● Judu eta Mudejarrak

gure mugetan ● Munduko azken txokoraino

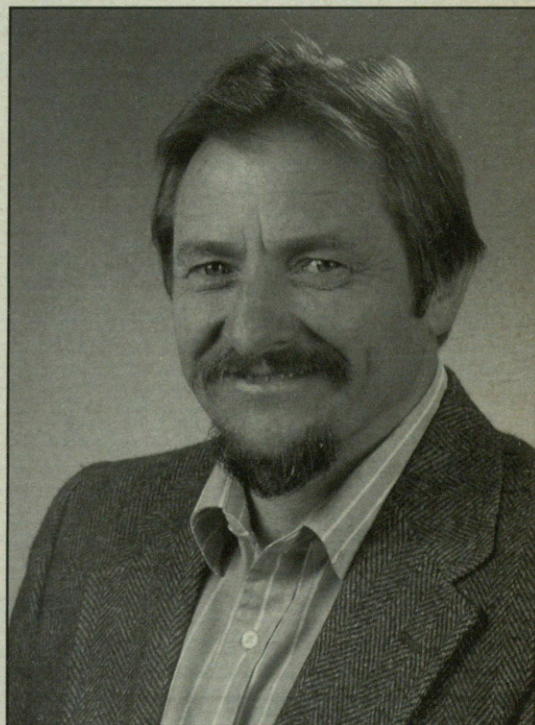
Datorren asteko ● ARGIA rekin dohan

6. Politika kronika. PELLO ZUBIRIA.
8. Abertzaleak hausnarketan Iparraldean. PELLO ZUBIRIA.
12. Elkarrizketa: Ramon Jauregi. PELLO ZUBIRIA.
16. Asteazken. XABIER LETONA.
18. NBEk 50 urte bete ditu II. Mundu Gerra ostean sortu zenetik. Mende erdi erraldoien menpe. XABIER LETONA
22. Alberto Atxotegi, Cegasa pilen enpresa banatzailea den Garoako gerentea. «Tiburoi mundua da baina euskal produktua Frantzia sartu nehar da». XABIER LETONA.
24. Euskal Herriko artisatza tradizionala bultzatzeko jaio da Arbaso. MYRIAM GARTZIA.
26. Dauden proiektuek zeresan handia sortu dute gizartean. Eztabaida handiko uretan kirol kaiak. JOSU TELLERIA.
29. Joxe Mallea-Olaetxe: «Beste inon ez dauden agiriak dira EEBBetako lertxumarrak». MIEL ANJEL ELUSTONDO.
34. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.
37. Jose Felix Amundarain zegamarraren Katixima Zibila edo «Jaquin-bide Iritarautia». Klasiko baten aurrikuntza. JON MIKEL ARANO.
40. «Apaiz gaztea» Mikel Elizagaren bigarren diskoa kalean jadanik. «Euskal kantagintzan bada garaia gauza guztiak galbahetik pasatzeko». PATXI LARRION.
42. Arantxa Iturbek «Lehenago zen berandu» liburua plazaratu du. Harreman mundu txiki hori distantzia motzetik begiratuta. J.J. PETRIKORENA.
45. Argitalpenak. J.J. PETRIKORENA.
48. Irrati-telebista. NEREA ETXANIZ.
52. Aukeran. AMAIA UGARTE.
56. Denborapasa.
58. Kakofonia. PIARRES XARRITON.

JOXE MALLEA OLAETXE:

1968tik dabil Mallea Munitibarkoa —apaiz lanetan artzainak bizi ziren lekuetara iritsi zenetik— Ameriketara joandako euskal artzainek Reno inguruko lertxunen gerrietan horiek utzitako idatzi eta marrazkiak aztertzen. Mende honetan zehar haruntza joandako euskaldunek zuhaitzetan utzi baitute beren herrimainen eta arazoan arrastoa. Miel Anjel Elustondok hitzegin du Estatu Batuetan Mallea unibertsitariarekin. /29

POLITIKA: Lehenbiziko itzuliko emaitzen ondoren, Iparraldeko abertzaleek bigarrenean zer egin eztabaidatu behar izan zuten. Herri batzuetan bakarka jarraitu eta beste batzuetan aliantzatan sartzea erabaki zuten. Iritsi zaie emaitzak kontatu —bototan eta hautetsietan— eta aurrera begira egin behar dutena aztertzeko ordua./8

ARGIA ESKURATZEN DUZUN HORRI!

ESKA EZAZU ARGIAren
EUSKARRI TAULA

Argia astekaria non ipinia izateaz gain egur koloreko euskarri honek ziur txokoren bat apainduko duela. Egin ezazu eskaria goizeko 9etatik 1era edo eta arratsaldeko 3etatik 7ak bitarte. ARGIAren 37 15 45 telefonora deituz (2.000 pta. + 300 pta. bidalketa)

ARGIA

astero etxean

ARGIAren harpidedun izan zaite

✕ ARGIA etxean hartzeak
abantaila guztiak ditu

✕ Zenbaki guztiak jasoko
dituzu, kalean baino % 20a
merkeago

✕ Euskal Kulturaren
Urtekaria etxera iritsiko
zaizu

✕ ARGIAren eskaintza
bereizietan parte hartu ahal
izango duzu

ORAIN ARGIAKO
HARPIDEDUN EGINEZ
GERO HAUETAKO
KONPAKTO, BIDEO
EDO LIBURU BAT
ESKURATUKO DUZU

DOHAINIK

TTAKUNen
KONPAKTOA

"EUSKALDUNEN AMERIKA"
JOSEBA ETXARRI

"AINGERUAREN BIHOTZA"
BIDEOA

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____	1. DEITURA _____
2. DEITURA _____	HELBIDEA _____
TFNOA _____	HERRIA _____
POSTA KODEA _____	HERRIALDEA _____
BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____	
SUKURTSAL HELBIDEA _____	SUKURTSAL ZKIA _____
KONTU KORRONTEA/LIBRETA	
Entitatea Sukurtsala K.D	

Kontu zenbakia

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15

LASARTE-ORIA 20160

KIOSKOAN
BAINO

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
11.600 pztz
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 11.600 pztz
Beste Atzerriak
15.100 pztz
Airez 23.850 pztz

Edorta Agirrerrenak osatuz

SUKALDARITZA eta oro har gastronomiako hainbat gairi buruz zuen aldizkarian idazten duen Edorta Agirrerri zuzendu nahiko nioke gutun hau umiltasun osoz.

1534. zenbakia zeraman ARGIAren alean Edorta Agirrek artikulua egin zuen, ohi lege. Parrilla eta haren inguruko gaiet buruz. Arikuluska interesgarria, bukaeran honako esaldia zekarren: «Parrillaria sortu egiten da; sukal-daria hezi, ohitu, hartaratu». Esaldi okurren eta polita, esaten duena berez hala den jakin gabe, Agirrek berea baltitz bezala eman zigun, ez seguruenik ohartuta lapurretatxo egin nahian, baina esaldiaren egilea eman gabe.

Nik dakidala, eta agian hark ere norbaiti ostua, esaldia Anthelme Brillat-Savarin gastronomo eta jakintsu frantsesarena da, 1826an argitara emandako «Dastamenaren fisiologia» liburu paregabean plazaratu zuena hain zuzen ere -txarra ez, bide batez esan dezadan, liburu honen euskaratzea-.

Beste inolako asmorik gabe, zuzenketatxo egitea ez zen nire asmoa, Edorta Agirrek bere betiko artikulua irakurgarri eta interesgarriak egiten jarrai dezan eskatuz. Irakurle leial batek esana.

**JON ETXABE
DONOSTIA**

Herri justizia

IBARRAko gertaerak ekarri nahi ditut, jakina, gutun honen mamira. Egunkari eta komunikabideetan eztabaida latza sortu da Ibarako 'atxiloketa' eta epai-learen aurrera eramatearen ondoren, eta nik neuk ere iritzia aportatu nahi

ditut, areago ARGIAren eraso sexualei buruz irakurritakoen ondoren.

Arriskutsua iruditzen zait hainbat emakume eta talde feministek egiten dituzten planteamenduak, eta ez naiz ari bereziki Ibarrakoaz. Ibarran gertatutakoa arriskutsua izan liteke, polizi eta sistema judizialaren zeregina ordezkatzan denean sortzen den arrisku abstraktu beragatik, baina bi sistema horiek nola funtzionatu ohi duten eta historikoki herri justiziak izan duen eragina kontuan hartuta, ez zait hain larria iruditzen. Eskarmentua ederra eramango zuen, agian espetxe-zigor batek askotan egin lezakeena baino gogorragoa.

Niri arriskutsua iruditzen zaidana zera da, pertsonaren aurkako erasoen barnean halako desberdintasunak egitea. Emakumearen aurkako erasoak, osagai sexual handia dutenak, espezialak dira, eta lege eta Kodigo Penalak hala jasotzen ditu. Berdin haur edo ezinduen aurkako erasoetan.

Hori hala izanik, ez diot zentzurik ikusten berezitasun hori muturreraino eramateari. Erasoak dira, oso gogorak, eta jastea dituztenek zinez asko sufritzen dute. Arlo horretan oso erakusgarria zen aldizkarian argitaratutako testigantzak. Baina baita kolpatuak, jipoituak edo hiltzen dituztenak ere,

emakume izan gabe eta osagai sexuala ez dagoelarik.

Delitak gertatzen dira eta biktimak daude, zoritxarrez. Baina egon badaude delitu horien aurkako sistema eta zigorrak, delituaren arabera biguin edo gogorragoak. Utz diezaiegun normal funtzionatzen. Zuzendu ditzagun indarrak zigor horien eraginkortasun eta horrelako eztabaidetara, baina ez emakume bat erasotzen duten bakoitzean izugarriak egitera, gero gizonezko bat, haur bat edo emakume bat osdagai sexuala erasoak ez badu ere, erasotzen dutenean isilik egoteko. Salatu ditzagun denak berdin, eta zigortu larritasunaren arabera. Horrek -eta bestelako neurri beharrezko askok, noski- lagun-duko digu eraso gutxiago izango diren gizarte zentzuzkoago baterantz.

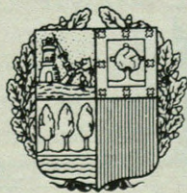
**AITOR LOPEZ
BILBO**

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna: Baleren Bakaikoa.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. pabiloia.
20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo.
Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.
NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre.
31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña.
Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA:
72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA:
Antza, S.A.L.

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

Sabino Arana eta Avilako gotzaina

GURE herrietako alkateen izendapena edo «Jose Mari Aldaia askatu» eskatuz bezala «Euskal Herria askatu» aldarrikatuz elkarren aurrean ipintzen diren pankarta-jendeen gorabehera itzaliak geratu dira Espainiako Estatua astintzen duen CESID eskandaluaren burrunban. Nork espiatzen du nor eta zertarako? Nork atera ditu informazioak normalean aski hermetikoa izan behar duen zerbitzu sekretu militarretik? Herriarren begiek ikusten dute Felipe Gonzalezen aroa bukatzeko prozesuak honekin kristoren abiada hartzen duela. Badakizu, untzia sendoa denean denek igo nahi dute bertara, eta dezentzat dago zer eskuratua. PSOEren gobernuaren gerizpean mugitu diren guztiak untzitik doaz orain arrapaladan, eta hori da bukaeraren seinalerik garbiena. Baina hari guztion mugiaraz-

leak zein diren ezin jakin izateak sortzen du halako ezinegon bat.

Instituzio eta pertsonalitaterik inportanteenen bizitzetako zenbait xehetasun jakiteak —eta orain artekoa ez da aperitifa baino izan— horien haragizkotasuna ipintzen digu agerian. Eta hori behintzat eskertu behar zaio filtra-tzaileari. Adituek bazekiten, baina orain edonork daki Juan Carlos erregearen inguruan mugitzen direnak zein lanbidetan ari diren: espekulazio inmobiliotetan ari da bata, besteak filtroa ipintzen die multinazional amerikarrei, *lobby* espainol-amerikararren anima-

tzailea bestea... Laster bere maitale mediterraniarren baten xehetasunen bat igoal eskainiko digute. Zer gelditzen zaie instituzioei urrearen distira gastatutakoan negoziatioak baino?

EUSKAL Herriraino ere heldu da CESIDen uhina. Hemen zelaiz inguratutako herrietako alkateek parkeak egiten dituzten edo hirietakoek eraikuntza erraldoiak nahi dituzten bezala, CESID koxkor batzuk egiteko gai garela frogatu nahi dugu guk ere. Iruñean Gobernuak bere polizia autonomoaren bidez halako entzuketara zerbitzua an-

CESIDeko eskandaluko Juan Perote komandante ohiak GALEz informazio asko eduki behar du, KA talde edo ekintza operatiboen taldearen burua izanik

Hegoaldeko alkate aukeraketan istilurik izan zen, EAJ-PSE-EA hirukoak HB alkatetzatik kendu zuen herrietan batipat. Ezusteko nagusia Arrasaten gertatu zen: EA edo PSOEk bi boto zuriri esker Xabier Zubizarreta atera baitzen berriro alkate. Interpretazio ezberdinak izan ditu gertakizunak, sozialisten mendekutik hasita Arrasaten HBk duen itzal berezia arte. (Arg.: «El Diario Vasco»).

tolatu duen edo nahi izan duen eztabaidatzen hasi dira. Seguru eztabaida horrek iskanbila gutxiago sortzen duela azkenean orain arte Itoizko urtegiaren kontra egon direnek Nafar Gobernuan egoteagatik hura onartzeak bezala.

Eta espero behar zen bezala, ETaren kontrako borrokarekin ere egin dugu topo CESIDen eskandaluan. Entzuke ten filtraketak egin izanaren susmagarria den komandantea, Juan Perote, dirudienez ETarekiko harremanen sarean ibilia da. Eta beste aldetik —edo ziurrenera alde beretik— GAL izan zenaz eta egin zuenaz informazio asko eduki behar du, KA talde edo ekintza operatiboen taldearen burua izanik. Argi dago, nahasmenduaren handia ikusita, saltsa honetan ongi mugitu eta onik atera nahi duenak ororen gainetik informazio onaren jabe izan beharko duela.

EUSKO Alderdi Jeltzaleak joan den asteen handikiro ospatu du Sabino Aranak alderdi sortu zueneko mendeurrena. Protokolo giroko ospakizuna. Ehun urteotan egin dena eta etorkizunaz egin beharra aztertzeke lanak Sabino Arana fundazioa ari baita burutzen. Biharamunekoa —Espainiako Poliziak eta Ertzaintza koordinatzeko eta egokitzeko urrats berriak erabaki ziren— balio sinboliko handia zuen ildo berean: Gernikako Estatutuaren ikurrik erakusgarriena da jeltzadeentzako Ertzaintza. Eta orain polizia judizialaren lanak ere bereganatu ditu.

Mendeurrenean itzal beltza Bilbora-ko iragartzen den apezpiku berriak ipini du. Badirudi Erroman Madrilen bezala ongi aztertu dutela apaizek euskal abertzaletasunean izan duten garrantzia. Iruñean Sebastian apezpiku aragoitarra jarri ondoren, Bilborako Ricardo Blazquez Avilakoa nahi dute, Palenciatik ekarrita. Wojtylak ez dauka nonbait gustoko bizkaitar bakar bat.

PELLO ZUBIRIA

G O R D E T Z E K O A K

JUAN CARLOS BORBONEN ELKARRIZKETAK 15 MILIOI PEZETATAN

Duela urte bete Valenciako «Levante» egunkariko zuzendariari Espainiako Erregearen telefono solasaldi batzuen grabaketak eskaini zizkionten. Bere aita zena hil zorian zegoen Iruñeko hospitaletik egindako elkarrizketak biltzen zituen, eta 15 milioi pezeta (600.000 libera inguru) eskatzen zioten. Juan Carlos Borbonek Felipe Gonzalezekin, Mario Conde eta Manuel Prado y Colón de Carvajal lagunekin, eta maitale izan zuela dioten Marta Gayarekin izandako solasak biltzen zituzten zintok.

TASIO ERKIZIAREN TARTEA

TENTSIOA NOLA BARETU

Tentsioa nola baretu

Ez da baretzea nahikoa, behingoz gainditzeko ezinbestekoak diren bitartekoak jarri behar dira. Ez dugu bilatzen egun bateko bakea edo itxurazko «normaltasuna», elkarbizitazarako oinarri sendoak baizik. Nola lortu hori?

1.- Euskal Herriari hitza emanaz, «bahirurik» duen borondatea askatasun osoaz gauzatzeko eskubidea errespetatuz. Mintza dadila gure herria, eta esan dezala nola antolatuta nahi duen, nolako harremanak izan nahi dituen inguruko herri eta Nazioekin. Erabaki dezala, inolako inposaketarik gabe, oraina eta geroa. *Demokraziaren* funtsa eta ezinbesteko baldintza den autodeterminatzeko eskubidea eta lurraldetasuna garatzeko gaitasuna aitortzea da normalizazioaren zutabea.

Subiranotasuna herriaren baitan baldin badago, zergatik ordezkatu eta gainera ukatu bera mintza dadin?

Gehien sufritzen duenak beti nahi du bakea, aldiz, besteen bizkarretik ongi bizi denak ez du horren beharrik sentitzen. Diru izkutu edo *fondos reservados* direlakoetik ehundaka milioi kobratzen dituzten militar, polisi edo politikariek ez dute inolako prisaik eta borondaterik bakea lortzeko. Preso eta beraien familiar-tekoek, urteetan borroka arriskutsu eta latzetan dihardutenak, beti prest dira, esku zabal, egoera tirabiratsu hau gainditzeko.

2.- Herri honi, *naziotasuna* garatzeko aukera ematea da bakearen giltzarria. Ia

ittorik dirauen herri honi amasa bideak ez ixtea. Hil zorian eta egunetik egunera bazterkeria eta irain gehiagorekin bizi den euskara zuzpertz dadin bitartekoak jartzeta, edo gutxienik giza ekimenak ez erraustea. Gure industria eta gainerako aberastasun ekonomikoak kudeatzeko ahalmena. Europan eta munduko edonongo estaturen aurrean gure hitz propioa edukitzea. Ez al dira guztiak, oinarritzko eskubideak? Eta herri bati amasa, bizi eta garatzeko eskubidea errespetatzen ez zaion bitartean, tentsiorik gabe bizi al daiteke? Honelako egoeran asaldatzeko indarrak ez izateak ez al digu etsipena eta ahulezia adierazten? Zapaldurik dagoen herriak burua altxatu behar du. Egoera tentsionatu behar du, benetako baretasunerako baldintzak lor ditzan.

3. Ezker Abertzaleak tinkotasuna eta malgutasuna orekatu zein uztartzeko behar dugun gaitasuna da beste hirugarren baldintzatariko bat. Tinkotasunik gabe, herri eta klase zapalduen askatasunik ez dago. Epelkeriaz Euskal Herrian ere, inoiz ez dugu ezer aurreratu. Eta tinko bezain malgu eta zuhur jokatu beharrean gaude. Zuhur ahalik eta herri sostengu zabalena lor dezagun. Adoreaz, hutsuneak garaiz eta beldurrik gabe aitortzeko.

Bakarrik ezin izango dugu Estatua amore ematera behartu. EAJ eta EA bezalako alderdien ardura da zeregina garrantzitsua izan dena. Baina gaurko, beste batzuek beren estrategia aldatzen ez duten bitartean, bakarrik bagaude eutsi eta bultzatu behar dugu. Tentsioa nola baretu badakigu, Borondaterik ba ote? Hona hemen gure eskua zabalik.

Udal hauteskondeek eztabaida piztu dute Iparraldean

Abertzaleak hausnarketan

Nafarroa Beherea, Lapurdi eta Zuberoako abertzaleek gizartean presentzia eta botoak irabazi dituzte, eta aldiz udaletan kargu gutxi. Baina batez ere bigarren itzuliari begira hartu diren erabakiek eta lortutako emaitzek piztu dute abertzaleen arteko eztabaida.

EKAINAREN 11ko ilunabarrean poza zen nagusi Iparraldeko abertzaleen artean: abertzaleek botoak gehitu zituzte Ipar Euskal Herrian. Ez da erraz kopurua koantifikatzea, udal hauteskundeotan era ezberdinetan aurkeztu direlako: bakarka, koalizioan edo zerrenda heterogenoetan. Baina de-

Jean-Mixel Galant izango da, Garazialdeko Azkaraten, Iparraldeko alkate abertzale bakarretakoa.

netan igo dira —lehen itzulian— Baiona, Ziburu eta Hazparnen salbu.

Eskuinaren zatiketak, sozialisten hondoratzeak eta beren botoen ugaltzeak aukera berriak planteatu dizkiete abertzaleei, batipat bigarren itzulia beharrezkoa izan den hiri eta herri handietan. Eta hemen piztu da eztabaida. Ezkerreko Mugimendu Abertzalea, Euskal Batasuna eta Herriaren Alde

taldeek osatutako Abertzaleen Batasuna erabaki politiko garrantzizkoa hartu beharreko lehen aldian ipini da dardarka.

Notableen sareak

BARNEALDEKO herri txikietan sistema maioritarioak udaletxeetatik kanpo utzi ditu abertzaleak.

Zuberoatik hasita, alkate abertzale gutxi batzuek beren indarra atxiki dute: Idau-

zen Daskonek segitzen du, Muskildin Berzaitz, Mendikotan Patalagoiti eta Larrañen Akozeberrik segitzen dute. Garindañen alkatetzak kendu diote Pepela Miranderi sozialistek, kontseilari nagusi izanagatik. Maulen beren zerrenda osatu ez eta PCFrenean joan ziren abertzaleak —tartean Itxaro Borda idazlea ere— kanpoan geratu dira. Ea zer aldatzen duen honek guztiak gas-

Ez dut galtzen ikasi nahi

Badira hogeit bat urte Lapurdiko kostaldean bizi naizela, nahiz eta gogoia, niri, betitik Donostiako hogeit bat kilometro karrikatik inguruan jaia erabat. Beraz, ez nauzue ni segurik ere egokiena Lapurdin, Baxenafarroan —ala Nafarroa Beherean— eta Zuberoan azken hauteskunderen gertatu dena aztertzeko eta adierazteko. Eta aitormen honen ondoren, hona xehetasun bat: ni neu ere inplikaturik nago gait honetan, nahiz eta Frantziak bozkatzeko aukera ukatu.

Ez bilatu bada objektibotasunik, ez eta urrunetik eginiko analisirik neurean. Har itzazu bada, irakurle, aitormena eta xehetasuna galbahetzat.

Galtzaile organikoak berterik daukagu etxea. Eta

irabazleek galtzaileentzat sortu kulturak harrapaturik gauzka, batzu koskorretatik eta bere sentsibilitate kosmikoan besteak. «Hemen beti hola da...». «Ez du balio horrela segitzeak...». «Hainbeste lan eta deuse-tarako...». Ikasgaia behar bezala prestatu ez, eta etsaminaren emaitza ukaitean istudiante tunantearen bisaiak adierazten duena. Honek, irakaslearen gorrotoa du aitzakia eta besteak bozemaileen boziner-tzia arrazoin. Biak sainda-gaitzak, aldatzen zailak.

Eta zer dela eta ondoriozta horrelakorik? Baiona eta Donibane Lohitzune hartu ditut eredutzat. Baionako abertzale-berdeen ekipak, lehen zatia bukatu orduko eta aldageletako bidean, batzu eta

besteak haserreturik, mailotak, galtza motxak eta gainerakoak ken eta elkarri mokoka hasi dira. Ez entrenatzaileak eta ez ardura-dunik. Eta aldagelan arazoa minimoki antolatzeak gait izan ez direnez, bigarren zatia jokatu aintzin publikoa eta ofiziala egin dute heuren arteko, konpetizioaren aurrean heuren irresponsabilitatea eta axalkeria agerian utziz.

Eta Donibane Lohitzune kasoan, ekipa osatzean hasi ziren kalapitak, arazoak, partida bera nolako taktikaz jokatu behar litzatekeen horretan akordiorik ez zegoelako. Eta ondoren, ondorengoak. Iturraldearen garaietara naute eramane, herriko etxea «la blonde-rubia»-ren eskutan lagaz. Eta hori gu-

txi balitz, notable antzeko koadrila batek borobildu eraisketa bigarren zatia jokatu aurretik komunikatu bat publikatuz. Espektakulu ederra eman digutena guztiek ere!

Abertzaleen Batasuna? Batasunak hutsegina duen honetan, abertzale izatea zertan datzan zehaztu behar da, logoaren gibelean dagoen likidazionismoak guztiak irentsi ez gaitzan.

JOXE MARI OSTOLAZA

hodiaren istiluaz geroztik saltsatan dabiltzan abertzale zuberotarren artean.

Nafarroa Beherean, Al-duden Setoainek jarraituko du auzapez, Behorlegin Unhasobiskaik eta Heletan Marie Andre Arbelbidek. Goiheretxe alkate den Ostankon ez da zerrendarik aurkeztu laborantzarako

hain garrantzizkoa den Mendialdean sartu nahi ez dituztelako —udalak dimittu egin zuen joan den neguan— eta Jean Mixel Galant «Herriz Herri» astekariko zuzendari izana eta ELBko buruetakoa izango da aurrerantzean Azkarateko auzapez. Arberatzeak alkate zen Mixel Ephre, EAJko mi-

litantea, kanpora geratu da.

Lapurdin, eta kostaldeko herrietatik at, Ezpeletan Darraidouk, Senperen Besonartek eta Hazparnen Pinatelen alkateak galdu dituzte. Darraidou ostalari famatua da Iparralde osoan, Senperen irabazi duten RPRkoek kanpainan beste-ren artean beren urtegi-

Herri Urrats gehiago egiten ez lagatzea aldarrikatu dute, eta Hazparneko alkateak bere zerrendan zuen lehendik ere Canblong abertzalea.

Maioritate kupidagabea

ALDERDI politikoez ez dute Iparraldeko udal hauteskunderen Hegoaldean du-

MATRIKULA ZABALIK: 2 urtetik aurrera

IKASTOLA

ARTAZA AUZOA 84 - Telefonoa: 4642364 - LEIOA-ROMO

Proposamenak aurkezteko garaia da

Baigorri %35a eskuratuta herriko etxetik kanpo gelditu gara. Bagenekien arriskua hori zela, nahiz eta uste genuen oposizio bat sartzen ahaliko genuela, gure zerrenda zabaldua. Ez dugu lortu, baina ez gaude frustrazio erorita. Ez dira hauteskondeak bakarrik: gure proiektuak eramateko ahalmena sentitzen badugu, aurrera behar ditugu eraman, herrian lanean hasi.

Barnekaldea husten ari da, jendea eta ekonomiaz; eta hori husten ez badugu, ez dugu deus egiten, bakarrik gure aurpegia aterako dugu hauteskundeetan eta fini. Notableak beti hor izanen dira eta ez dakit zer kanbiatuko dugun. Ekonomia mailan bide bat finkatu behar da lehenik, jendea hemen lantegietan jar dadin laguntzak eman. Garapen hondo bat plantatu behar da luzera, bestela emeki-

emek hiltzen ariko gara. Horretarako bideak badira, baina politikariek ez dute sobera nahi, boterea galtzeko beldur direlako.

Kostaldekoea ez dut oso hurbiletik bizi. Baina esan nezake orain arte abertzaleek eraman dituzten gauzak atxikitzeo aski lan badutela. Eta horren gainean bakarrik egoten baldin badira, ez badira beste dinamika batean sartzen, gure artean ghetto bat bezala bilakatuko gara. Abertzaleok kasu eman behar dugu. Beste politikariek gakitzen gaituzte egiten ditugun gauzetan, horretan kaka ezarri. Kapable izan behar dugu hori hausteko, urrunago joan eta bestelako proiektuak eramateko. Asteotan abertzaleen artean ikusten den eztabaida zabalago planteatuko nuke, estrategia mailan.

Kostako herriek ez dute elkarren arteko loturarik,

politikariek ez baitute plangintzarik eraiki, eta ez da erraza zerbait plantatzea. Hauteskunde deboretan proposamenak egiten ahal dira eta ez bakarrik guk ikastola, AEK eta horiek bakarrik atxiki. Jendea proposamen eta proiektuen beha da, kostaldean bezala barnekaldean. Horretarako sosak behar dira. Frantzia mailan hondo handi batzuk badira, eta horiekin zer egin ez dakite. Hemen, Herrikoak bere lana egin du, Euskal Herrian bizi eta lana sortzeaz kontzientzia sortu du, eta orain beste urrats bat eman behar da.

Abertzaleen Batasunaz galdetu didazunez, zera esanen dizut: puntu minimo batzuen gainean finkatu da, baina ez estrategia mailan. Eta hala azaldu dira gero ikusi ditugun pataskak.

MIXEL BERGOUIGNAN

ten protagonismoa: herri handietan ere inor gutxi aurkezten da bere siglekin, beti nahasten dira herriar independenteak. Txikietan are gehiago. Horregatik, herri batzuetan aurkitu ahal izango dira sentsibiltate abertzalea duten zinegotzi independenteak. Sentsibiltate euskaltzalea duten beste zenbait CDSn dabil, hala nola Azkaineko alkatea Andre Luberriaga.

Hala eta guztiz ere, abertzaleentzako hondamendirik handiena sistema electoralak berak dakar. Maioritate sistema, Frantziako politikagintzari egonkortasun handia emateko pentsatua dago, eta horrek baimentzen du Hexagonoan hain zabaldua dagoen notable sistema.

Hori dela medio, Baigorri moduko batean botoen %35a lortu duen Mixel Bergouignan zerrendak ez du aulki bakarria izango udal txean —herri horretako alkate Haritxelhar euskaltzaina zenetik udal txetik atera gabe dagoen Monlongen mesedetan— eta beste hainbeste gertatu zaio Lakkarrari Azkainen, %38a eskuratuagatik. Baita Donibane Garaziko Koxe Larreri ere bere %16rekin, edo Itsasun Harispururi %27a lortuagatik..

Hein batean sistema proportzionala aplikatzen den

Senperen irabazi duten RPRkoek kanpainen beren urtegiari Herri Urrats gehiago egiten ez lagatzea aldarrikatu dute

herrietan abertzaleek auke-
ra gehiago izan dute. Senpe-
ren %13arekin Olaziregi sar-
tu da, Hazparden Larra-
mendi, Hiriburun %26arekin
abertzaleen eta zenbait so-
zialistaren arteko zerrendak
hiru sartu ditu, eta Ziburun
bat.

Aliantzen eztabaida bizia

BIGARREN itzuliko igandea
Besta Berri zen Iparraldeko
herrietan, Korpus eguna,
bere prozesio ikusgarri eta
guzti. Askorentzako, herrie-
tako «betiko indarrek» anto-
latu zuten boto mobiliza-
zioaren ikurra zen.

Miarritzeko Didier Boro-
tra salbatzen da —abertza-
leen laguntzarekin— zen-
tristek ia denetan hartu du-
ten jipoitik. Lassalette so-
zialistak segitzen du Hen-
daian, Urruñan Poulou beti-
ko jauntxoak, Donibane
Badiola zentristaren eskue-
tatik RPRko musa den
Alliot-Marierenetara pasatu
da, Bokalen komunistek
galdu dute aspaldiko estan-
darte, eta Baionan berriz,
Grenet semeak bereganatu
du aitak utzi dion auzapez-
goa.

Eta denetan daukate
planteatua eztabaida aber-
tzaleek. Bigarrenean baka-
rrik aurkeztu diren herrietan

Bayrourenak versus RPRkoak

Ezker-eskuin ohizko kon-
frontazio aldetik begiratu
aldaketa bat, eta ez tipia,
heldu zaigu Euskal Herriko
mugan dagoen industrializa-
tua eta betidanik gorria den
herri bakarretik: 1919az ge-
rozitik auzapez komunistak
izan dira Bokaleko herrian,
oraikoa eta lehen aldikoz
eskuinak du doi-doiatarik
gaina hartu (77 botoz) publi-
koki agertu diren komunis-
ten arteko eztabaiden ondo-
rioz.

Hala ere, orokorki ikusita,
ez da funtsezko aldaketarik
ageri. Azken urteotan Fran-
tzia guztian sozialistek eza-
gutu duten hondamena az-
kenean gelditu dela iduri
luke, eta Iparraldean zitu-
zen herri bakarrak zalantzarik
gabe atxiki ahal izan dituzte
Zuberoako hiriburuetan
(Maule eta Atharratzen) eta
Lapurdiko zenbait herritan
(Ziburu eta Hendaian).

Aldiz, gordetuago bainan

beti bizi den beste konfron-
tazio bat dute agerian ezarri
azken hauteskundeek, es-
kuineko RPR eta CDS alder-
dien artekoa. Azken urteotan
eta bereziki Kontseilu Oro-
korreko hauteskundeetan,
barnealdeko kantonamen-
duetan, eskuin gogorreko
RPR alderdiaren hegemonia
hausteko operazio bat anto-
latu zuten departamendu-
aren buruzagitzan den Bay-
rouren aldeko zentristek, «in-
dependiente» gazte zenbai-
ten kandidaturak bultzatuz
edo/eta bereganatuz. Pentsa-
tzekoa zen azpiegitura azka-
rra atxikitzen duen eskuine-
ko alderdiak kontraofentsiba
bat antolatuko zuela goiz ala
berant. Ez dute denborarik
galdu eta Frantziako lehen-
dakari hauteskundeetan
emaitza onak baliatu nahiz,
RPR alderdiaren ofentsiba za-
baldu da Lapurdi eta Baxena-
farroako hainbat herritan.
Zenbait aldiz auzapez ohiek

uzten zuten kargua bilduz,
Hazparne eta Senperen beza-
la, beste aldiz konfrontazio
zuzenago batean sartuz auzapez
zentrista botatzeko, Do-
nibane Lohitzunen bezala.

Azkenean ohizko kon-
frontazio horietan kartak
nahasten ahal dituztela era-
kutsi dute abertzaleek. On-
dorioak kontrolatzeko ne-
keak dituzte oraino baina ez
da dudarik urtez urte irabaz-
ten dituzten puntuek pizu
gero eta handiagoa ukanen
dutela kargu erabakiorrak
aldatzeko. Aztertu beharko
den egoera berri bat.

JOJO BIDART

botoak galdu dituzte: Bidar-
ten, Hendaian eta batipat
Donibanen. Hemen ia 330
boto jaitsi dira, eta batek
baino gehiagok aurpegi-
tuko die beren zerrendan
Anai Arteako lehendakaria
zeraman Badiolak abertza-
leen 500 botoen faltan galdu

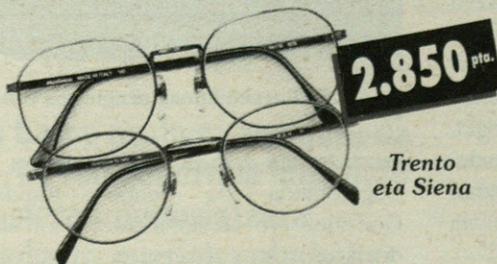
duela alkategoa.

Urruñan Poulou alkateari
eskuinean atera zaion disi-
dente batekin bildu dira
abertzaleak, hainbat ezta-
baidaren ondoren. Baionan
Nicole Peryrekin kolabora-
tzeari uko eginez Hako
abertzale ezagun batzuk

publikoki desmarkatu egin
dira. Abertzaleek edozein
politikarik kontuan eduki
beharreko indarra daukate.
Eta indar horrekin zer egin
eztabaida berrian sartu dira
taldeak, eta militanteak.

PELLO ZUBIRIA

BESTE PREZIOEKIN EZER IKUSTEKORIK EZ

450 saltegi baino gehiago dituen Estatuko lehen erakunde
optikok bakarrik eskain diezazkizuke betaurreko
bildumarik eksklusiboenak 2.850 pezetatik aurrera.
Eta garrantia guztiekin, jakina.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

ZERBITZU OPTIKOETAN 1 Zba.

Hernani, 4 - DONOSTIA

Ramon Jauregi, sozialisten idazkari eta Jaurlaritzako sailburua

«Soluzio nazionalistarik ez dago hemengo bortizkeriarentzako»

Ramon Jauregi Eusko Jaurlaritzako lehendakariorde izana da. Eta horregatik, berekin hitzegitean PSE-EEren idazkari nagusiarekin eta Justizia, Ekonomia, Lan eta Gizarte Segurantzako sailburuarekin baino azken urte guztiotan EAEko politikagintza kudeatzen duen koalizioko alde sozialistaren buruarekin ari zara solasean. Eta normala denez, politika orokorra atera mahaira.

EAEko sozialisten buruak nola ikusten du egunotan Madrilgo gobernuak ematen duen debakle irudia?

Krisi sakon bat bizi dugu, aitortu beharra daukagu. Nabarmenena nire ustez zera da: Estatua desestabilizatzeko operazio serio bat dagoela. Okerrak egingo genituen, gauzak gaizki egin dituen jenderik izango da, baina une honetan Espainia dena zikindu nahi duten batzuen esku dago. Aginte ekonomiko edo mediatikoa daukate, eta Felipe Gonzalez kentzeko dena zimaurrez betetzea erabaki dute.

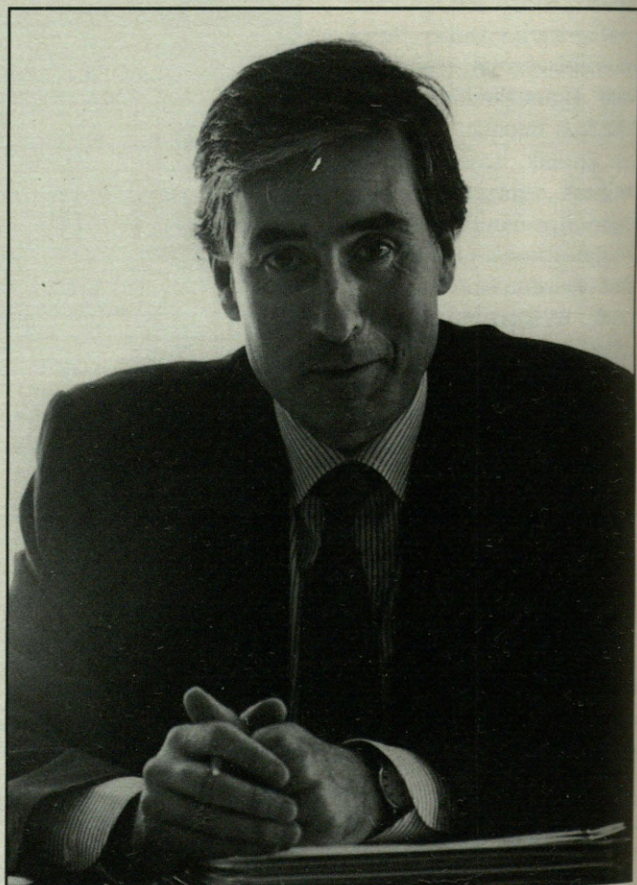
Desafio oso gogor bat da hori. Erantzunkizun politikoak izango direla uste dut, depurazioak ere bai. Baina

gauza garrantzizkoago bat ere bada: sistema txantajeatzen ari diren horiek ere ordain dezatela.

Txantaiagile horiek zeintzu diren garbi daukazu?

Dudarik gabe. Espainiako politika eta finantzen munduan izan dira gertakizun batzuk zenbait pertsonai eta egoera sorrarazi dituztenak. Horiek daude hegaka une honetan Espainian gertatzen denaren gainean. Jendeak badaki susmoak nondik doazen; oraindik ezin baita susmoez baino hitzegin. Tentsio hau pasatzen denean, historiak bere lekuan ipiniko ditu sozialistak eta Felipe Gonzalez.

Felipe Gonzalez barrapatuta dago situazio

■ «Ajuria Eneako itunak malguagoa behar du». (Arg.: J. Olalde).

guzti bonen erdian...

Begibistakoa da Felipe Gonzalez ere erosionatzen duela prozesu guzti honek. Honek eraman behar gaitu sozialista espainiarrak azte-

tzera ea hurrengo hauteskundeei Felipe Gonzalezekin ala gabe egin behar diegun aurre. Eztabaida ez daukagu ahaztuta, baina daukagun ziklo ekonomikoa

«Ni joaz ipurdikoa EAJ eta EAri eman nahi dio Ezker Abertzaleak». (Arg.: Joseba Olalde).

garantizatzen, legealdia agortu beharra daukagu. Eta ondoren, sozialistok erabaki beharko dugu nola joan hurrengo hauteskundeetara. Orduan ebalatuako dugu ze nolako desgastea jasan dugun, sozialistok orkorean eta gure hautagaiek.

Euskal Herrira etorrira, eztabaida puska bat bizitu duzu talde bakezaleen protagonismoa dela eta esandakoekin.

Uste dut ez nindutela oso ongi ulertu. Talde bakezaleek beren lana egin behar dute, bakearen aldeko mugimendu etiko baten bertebratzaile bezala, baina haiek bakarrik ez dira aski bortizkeriak bizi duen une berezi honi erantzuteko.

Bortizkeriaren jauzi kuantitatibo eta koalitatibo bat ikusten dugu azken hilabeteotan. Oso gauza larriak ari dira gertatzen. Hartzen badituzu HBko buruzagien deklarazioak, ETAren atentatuak aztertu, kaleko istiluak ikusi, afitxak, meatxuak, KASen diskurtsoa... Labeari egur gehiago bota nahi diote, gizarte osoaren gain presioa handitzeko. Eta honek erantzuna behar du, erantzun demokratikoa, ez beraiek dioten bezala gerra zikinaren erantzuna, inola ere ez. Bakearen aldeko militantzia eskatzen du, ez akonjatzea, kalea ez galtzea. Horretarako bakezaleek alderdiak behar dituzte, EAJ, EA, PSE

eta beste alderdiek «a toque de corneta» deituta berekin batera bakea defendituko duten milaka militanteen laguntza behar dute.

Tentsioaren igoera hau zein klabetan ulertzen duzu?

ETAk uste du PPk Espainian irabazteak, hainbeste lilurtzen duen negoziaketa politikoa eskuratzeko aukera emango diola. Horregatik, lehenbizi PPkoen kontra hasi da beren ekintzak burutzen, abisu bezala.

Gero, euskal politikagintzan iharduera askoz gogorrago bat sartu dute, urriagoak diren ekintza bortitzak konpentsatzeko. Jarrai bidezko mobilizazioa, KASen bidezkoa, kalean gatazka dagoen tentsazioa zabalatzeko. Azkenik, ezin dute amaitu organizazio bakezale demokratikoei kalean haiei irabaztea, eta jendea beldurtu nahi dute, kontrako manifestazioak antolatuz, politikari eta kazetarien

«KASen plan baten arabera antolatu da eskenatoki hau, PPren gobernua hurrengo legealdiaren hasieran negoziatzera behartzeko. Ahalegin guztiak egin behar ditugu kalkulu horiek porrot egin dezaten»

HAMARREKOA

JOSEP BORRELL

«Komunikatzaile ona, polemista hobea, kandidato ona»

M. K. GARMENDIA

«Zenbat eta gehiago moderatu, hobea»

KARMELO LANDA

«ETArekin zenbat eta gehiago nahastu, orduan eta okerrago»

JAVIER MADRAZO

«Ezkerrekin berarekin iritsi zela uste du, baina ehun urte daramagu»

MARCOS MERINO

«Lagun ona. Kolaboratzaile hobea»

C. GARAIKOETXEA

«Dena izan zen, eta uko egin zion»

JAIME MAYOR

«Ekintzekin ezkontzen ez diren hitz onak»

J.J. IBARRETXE

«Langilea, elkarriketazalea, gizon ona»

FERNANDO BUESA

«Profesional ona, zorrotza, ikasi zalea eta gainera, sozialista»

MIKEL ZUBIMENDI

«Fanatismo eta intolerantziaren adierazpen. Noiz ikasiko du bestea errespetatzen?»

kontrako afitzak ateraz, beren diskurtsoa gogortuz.

KASek erabakitako plan baten arabera antolatu da eskenatoki hau, azken sei hilabeteotan. Klimax bat sortu nahi dute, egoera animiko bat, kaleko giro bat, PPren gobernu bat hurrengo legealdiaren hasieran negoziatzera behartzeko. Ahalegin guztiak egin behar ditugu kalkulu horiek porrot egin dezaten.

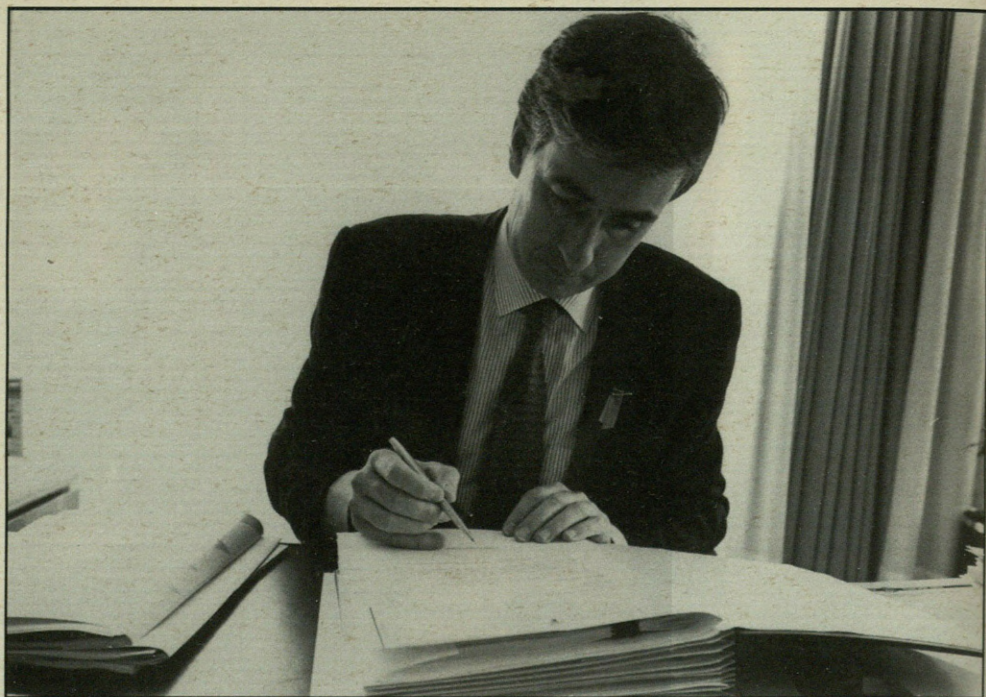
Kalkulu hori bideragarria izango ote litzateke?

Bideragarriezina da Espainiako ezein gobernu demokratiko ETArekin negoziatzera esertzea, ezta tarte-ko tregoa bat dagoela ere. Algerren bezala, alegia. Hura pasatu zen, aukera galdu zuten, 78an euskaldun guztiekin herria eraikitze-ko aukera galdu zuten legez. 92aren zain egon ziren, eta ez zen ezer pasa. Orain 96a edo 97an ari dira pentsatzen, eta ez da gertatuko. Ezker Abertzalean edo KAS barruan gehiengo bortizkeriaz baino gauzak bakez hobeto lortzen direla konbentzitzeko joera bat nagusitzen ez den bitartean, etorkizun txarra ikusten diot gauza honi.

Nola bizi izan duzu HBko parlamentari batek zure aulkian karea bota zuteneko?

Oso gaizki. Nigan pertsonalizatu nahi izan dituzte gaitz guztiak, eta ETaren kontrako borrokaren atalik beltzena. Ni joaz ipurdikoa EAJ eta EARI emateko, gobernuan elkarrekin gaude-lako. Gure arteko lotura hautsi nahi baitute. EAJ eta EARI erasotzeko armarik onena «espainolak» deitzea dute, eta hala erabili dute joan den larunbatean ere.

Oso gogorra egiten zait

■ «Felipe Gonzalez ere erosionatzen du prozesu guzti honek». (Arg.: Joseba Olalde).

nola nahastu nahi nauten barru-barrutik bai etikaz eta gizatasunez baina politikaz ere nazka ematen didan jokabide batekin. Baina euskal politikaren bizitzako osagai bat da, eta honetan urte asko daramagunok ohitu samarrak gaude. Nire duintasuna eta ildo politikoa defenditzeko modurik egokiena aurre ematea da, aurpegia erakustea.

GAL afera noizbait argituko ote da azkenean?

Bide horretan serio goaz. Kostako da munduan beste herri bat aurkitzea bere barruko gauza hain gogorrek hain sakon aztertu dituenik. Ikusi direnak ikusita, espetxean nortzuk dauden ikusitea, hala ere sistema judizial-

lean sinesten ez badugu, norengan izan behar dugu konfidantza?

Baina argitasunak epaileen bidetik baino prentsatik atera dira.

Erresistentziak eta babesak izan direla esan daiteke, baina guzti hori erori da, eta ikerketa iritsi da inoiz iritsiko zenik askok uste izango ez zuten lekuetaraino. Horrek eman behar digu konfidantza, epaileak ari direla ikerketa egiten, ez dela politikarien arteko kontu garbiketa bat.

Kontu bonen zipriztinek ez al zaituztete ikutuko, zu edo EAEko sozialistak?

Eusko Legebiltzarrean indarrez eta sinesgarritasunez

azaldu nuen nire errugabetasuna, eta nire alderdiarena ere bai. Ez naiz inolako erantzunkizun penalen heldur, hain zuten ere ezinezkoa delako. Eta Legebiltzarrean argi esan nuenez, ez naiz errepikatzen ariko. Baina ikerketak erantzule penalak emango ditu, eta orduan bakoitza dagokion lekuan azalduko da.

Hirukoaren osasuna zer moduz? Arrasaten bi botu zuriren bila dabiliz...

Nahiko nuke jakin norenak diren. Zihur nago gure lauek agindutakoa bete zutela. Eta demostratzeko, gu prest gaude gaur bertan sinatzeko zentsura mozioa, behar duenean EAJk aurkeztu dezan. Egun horretan botoak eskua jasoz eman daitezela.

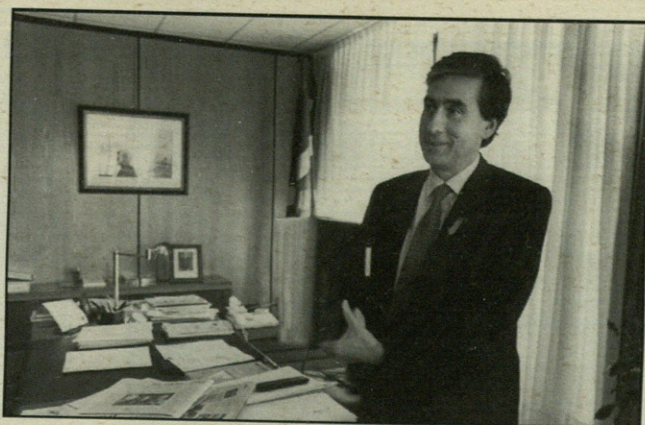
Hirukoa ongi ari da funtzionatzen, gure arteko interlokuzioak oloioztatuak daude, eta helburu eta programetan berdin. Hirurok dakigu ez dagoela beste koaliziorik, eta gobernu

«Hirukoa ongi ari da funtzionatzen, gure arteko interlokuzioak oloioztatuak daude, eta helburu eta programetan berdin. Hiru alderdiok dakigu ez dagoela beste koaliziorik»

honen, diputazioen eta udalen batasuna haustea ezinezkoa ikusten dut.

Ajuria Eneko itunak zertaz hitzegin behar du?

Une honetan gertatzen denaz hausnarketa egin behar du. Diagnostiko amankomun bat egiteko gauza bagara, estrategia edo terapia kontsentsuatu behar genuke orain. Egia da ituna duela hilabete batzuk baino antzagoa dela, IU eta EA etorri dira. Eta haustura egoera batetik gatoz, Elkarrirekikoa dela, bergizarteratzea, eta abar. Ezker Abertzalearen isolamendua edo harekiko hurbiltzea, horra bi muturrak. Esfortzu bat egin behar da: diagnostikoa egin; alde bakoitzak koiuntura honetan egin behar dena azaldu; eta azkenik, funtzionamendu malgu batenzako mekanismoak ipini.

«Espainia Felipe Gonzalez kentzeko dena zimaurrez betetzea erabaki duten batzuen esku dago». (Arg.: Joseba Olalde).

HBren munduarekiko hurbilketa EAJk eta EAK burutu behar dituzte, nik hori etengabe gaitzesten ibili beharrik gabe. Are gutxiago hasi hurbilketa horiek errentabilizatzen, une batean PPk egin duen legez. Eta nazionalistek onartu behar dute euskal gizartea

den bezalakoa dela, jende asko dagoela haserre eta kokoteraino bortizkeriarekin. Ohartu daitezela bortizkeriarentzako soluzio nazionalistarik ez dagoela.

Sozialisten politika batzuetan EAJrenera eta burrengoan PPrenera makurtzen da honetan.

Ez da hori. Gauza batzuk garbi eduki behar ditugu, eta une bakoitzean errezeta egokiaerabili. Une honetan, KASen jokabide gogor eta irimotasunez erantzun behar diegu, behar izanez gero isolamenduz. Baina irmotasunak ez du esan nahi auke-rak galdu behar ditugunik: tregua posibilitate bat dela, edo HB alderdi politiko normal bihurtu eta bortizkeriatik aldentzeko posibilitate bat balego, ezingo ginateke urrun egon.

Eta EAK autodeterminazioa ateratzen badu?

Gauza testimonial bat izango da. EAJren baino gogorragoa dela erakusteko. Hautesleei begirako kontuak dira, alderdiaren perfila markatzekoak.

PELLO ZUBIRIA

Finantzabideak euskal enpresen zerbitzura.

LUZARO. C/ Garibay, 20 - 3º. San Sebastián.

CREDITOS
PARTICIPATIVOS

LUZARO

PARTAIDETZAKO
KREDITU ELKARTEA

Luzaro euskal enpresen garapenerako tresna finantzarioa da. Gure industriaren inbertsio eta berregokitzapen proiektuak finantzatzeko laguntza. Euskadin errotutako enpresek euren lehiakortasuna hobetzeko baliabideak eskueran izan ditzaten.

Informa zaitez.

Tfno. 943 - 42 01 08.

H I R U M U N D U

■ TXETXENIARRAK
ORAINDIK ZUTIK

1995-EKO abenduaren erdialdera errusiarrek Txetxeniarri eraso egin ziotenean, urte amaierarako Txetxenia beren kontrolpean izango zutela iragarri zuten. 1995eko maiatza eta Txetxenian oraindik gerran, berau inguruko erregioetara ere zabalduz, txetxeniar komando batek Budionnovskan egin duen bahiketak erakusten duen legez. Ekintzak jaso ditzakeen kalifikatiboen gaintetik, txetxeniarren erresistentzia bizirik dirauela erakusten du. Gerrilari txetxeniarrekiko negoziazioetan, errusiarrek gatazkarekiko negoziazioak iragarri arren, orain arteko joera ikusirik, ez sinesgarritasunik. Ieltsink hurrengo aginkada prestatzen ari da jada.

■ ERASO ETA GUZTI
BOSNIA BERDINTSU

BOSNIA-KO musulmanek oraindik ez dute indar aina beren herkide serbiarrak garaitzeko. Bosniako armada ez dela duela hiru urtekoa, poliziaz eta miliziaz osatua eta arma arin mordoska besterik ez zuena; Balkanetako arma enbargoko almagazetan bapo hornitu dira eta armada bat osatu dute baina oraindik ez Bosniako serbiarrak garaitzeko aina, nahiz eta komunikabideetatik, musulmanen ofentsiba serbiarren porrotarenhasiera moduan agertu gura. Doinu horretara ohituegi gaude jada. Fronteek gorabehera handi barik darrate eta gerra egoera hartara osagai desberdinen agerpenera arte —kasko urdinen erretirada, arma enbargua altxatzea...— egoerak berdintsu iraungo du urtetan.

■ GAULLISMOAREN
HARROKERIA

JACQUES CHIRAC-EK entseiu nuklearreri ekiteko hartu duen erabakia, nazioarte mailako bere lehenengo erabaki garrantzitsua izan da. Eliseoko bizilagun berriak, gaullismoaren ezaugarri garrantzitsuenetako bati eutsiz, Parisen berak agintzen duela eta ez beste inork —Estatubautarrek adibidez— erakutsi gura izan du. Hori bai, Pazifikoko bere irletan eta ez Eliseoko jardinetan edo Frantziako kostaldean. Erabakia, maiatzean Ez Ugaltze Nuklearra mugagabe luzatzea erabaki denetik aste batzuetara dator. Erabakia justifikagaitza izateaz gain, ez dirudi arma nuklearraren atzean dabilzanendako argudio orok eredugarria.

Zazpi Handiak (G7) Kanadako Halifax hirian bildu ziren iragan astean, beren urteroko ohizko bileran. Irani material nuklearrik ez saltzeko gomendioa luzatu zieten munduko gainerako estatuak; Frantziarentzat, entseiu nuklearrak hasiko dituen arren, inongo oharrik ez. Munduko terrorismoa borrokatzeko deia zabaldu dute mundu osoan; Txetxenia erraustu duen Ieltsinek ere bai. Edo Bosniako musulmanei erasoaldia geldiarazteko eskatu die G7ak; hots, Bosniari buruz ezer ez esatea moduan. Mundu Bankua eta FMIrekin, beren tresnek, mundua gero eta lotuagoa ikusiz, gai zerrenda 'leloetan' ematen du denbora G7ak.

Anai Handia

ESPAINIAKO Anaia Handia-
ren eskuineko begia izan da
Emilio Alonso Manglano,
CESID Espainiako armadako
espioitza zerbitzuaren buru-
zagi ohia. Frankismoan zehar
armadako armailetan gora
egindakoa eta transizioaren
garaian ondo baino hobeto
kokatua, «demokrazia gaz-
tearen» zerbitzuan hasteko.
Bukatu zaizkio jada armaile-
tan gora jarraitzeko ametsak
eta orain infernurantzakoei ez
ekiteko saiatu beharko du.
Lasai egoteko moduan dago,
ostera, izan duen karguarekin
eta duen informazio guztia-
rekin, Anaia Handiaren ha-
serrea entzun eta patxadan
bizitzeko tenorea heldu zaio.

Narcis Serra lehendaka-
riordeari ere, Anaia Handia-
ren ezkerreko begia, politi-
katik negozioetarako saltua
eman eta aberasteko ordua
iritsi zaio; PSOEko goi mai-
lako agintariek ohitura hori
bide dute. Beno, tartean, bere
orain arteko menpekoei tx-
kurkeriarik bururatzen ez
bazaie bederen. Bitartean,
Anaia Handiak, ez du behin
ere inor ikusten, ez Filesako-
rik, ez Roldanik, ez GALik...
eta, noski, entzun ere ez.
Oraingoan Gonzalezi ura le-
pora iritsi zaio.

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Ezkerra munduan

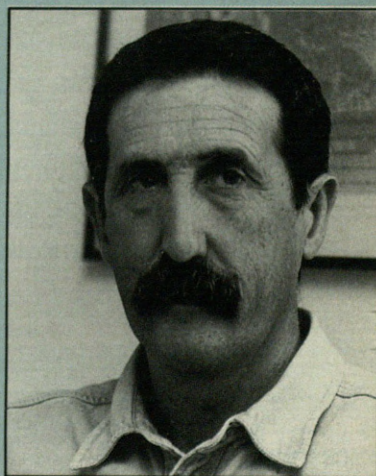
M

AIATZAREN bukaeran elkartu da Montevideon Sao Pauloko Foroa.
aurreko egunetan, bertako eskubiak gogor salatu zuen bilera hori, era-
kunde 'terroristen' babeslea zela aitzakiz. Kanpoan bezala, barruan ere,
polemika bizia izan da partaidetzaren inguruan. Espainiako Langile Ko-
misioak txosten bat bidali zuen Forora HBren presentzia salatuz, era-
kunde hau terrorismoaren sostengua omen delako.

Ezker muturrekoek berriz, Mexikoko PRI bertan egotea salatzeaz gain, komisio
eragilearen partaidea den Movimiento Bolivia Librearen kanporaketa eskatu zuten,
partidu honek, Bolivian izandako salbuespen egoera eta sindikalisten bahiketak
justifikatu eta onartzeagatik. Azkenean, Salomonen modura, denen presentzia
onartu zuten, barneko aniztasunaren adierazle gisa.

HALA ERE, benetako arazoa, beste
toki batean zetzan. Duela bi urte La Ha-
banan egindako bileran 'amaitutzat'
eman zen borroka armatua, eta zetozen
hauteskundetan jartzen zen, ostera, es-
peratnza guztia. Baina alor horretan
egindako saio guztietan eskubiak irabazi
egin dio ezkerriari. Mexikon, El Salvado-
rren, Brasilen (ahaztu gabe Nikaraguan
eta Kolonbian gertatutakoak), aurreko
euforiarik oraingoan etsipena dario, eta
moderazioa nagusi. Batzuren ustetan,
oso adierazgarria izan da publikoki Fo-
roak ezer ez esatea zapatisten alde.

Ekainaren hasieran Laugarren Inter-
nazionalen 13. kongresu mundiala izan
da Belgikan. Partaide guztiak ezkerrearen
muturrekoak ziren. Hala ere, ideologi-
koki muturrekoak izan arren, Laugarren
Internazionalaren talde askok, erakunde
zabalagoetan militatzen dute: Brasileko
PTn, Uruguayko Frente Amplio-n Mexi-
koko PRD-n, Italiako Refundazione Co-
munista-n, eta hemendik aurrera, baita
Izquierda Unidan. Besteak berriz, noski, ohiko ezker muturreko erakunde inde-
pendentetan: Frantziako LCR, Portugaleko PSR, eta abar.

JOXE IRIARTE 'B'KILA'

Zutikeko kidea

BESTE zenbaitentzat bezala troskistentzat ere egoera ez da gozoa. Izan ere,
gorriak ikusten ari dira munduko gorri eta gorriskak. Hala ere, besteak beste,
'mundializazio kapitalista'ri nola egin aurre; han eta hemen sortzen diren gatazka
desberdinei nola erantzun; zer egin ezker iraultzailea elkar dadin eta aldi berean
antikapitalista guztiekin lan amankomunatu nola egin, izan ziren gai nagusiak.

Beste gauzen artean, pozgarria deritzot ikustea, 'troskistek' eusten diotela orain-
dik, gai zailenetan buru belarri murgiltzeko gaitasunari; eta iraultzaren kontu ho-
netan, erregaitzak, maratolariak izaten jarraitzen dutela.

Benetan, gure arazoak besteen arazoak ere badirela jakiteak, eta ez gaudela hain
bakarrik ikusteak, pilak kargatzen ditu.

NBEk 50 urte bete ditu II. Mundu Gerra ostean sortu zenetik

Mende erdi erraldoien menpe

San Franciscon izan zen NBERen inaugurazio ekitaldia, 1945eko ekainaren 26an. Bigarren Mundu Gerra moduko gertakizun hilkor eta basatirik gehiago izan ez zedin sortu zen. Harrezkero izan dira jada milioika hildako. Potentzia erraldoien meneko, Gerra Hotzean garaile atera ondoren, EEBBen tresna bilakatu da munduko erakunderik handiena.

BIGARREN Mundu Gerrak 50 milioi inguru hildako eragin zituen, ordura arte gerra batek gizaterian eragindako sarraskirik handiena. EEBB buru, garaileek eta munduko gainerako estatuak, horrelakorik gerta ez zedin

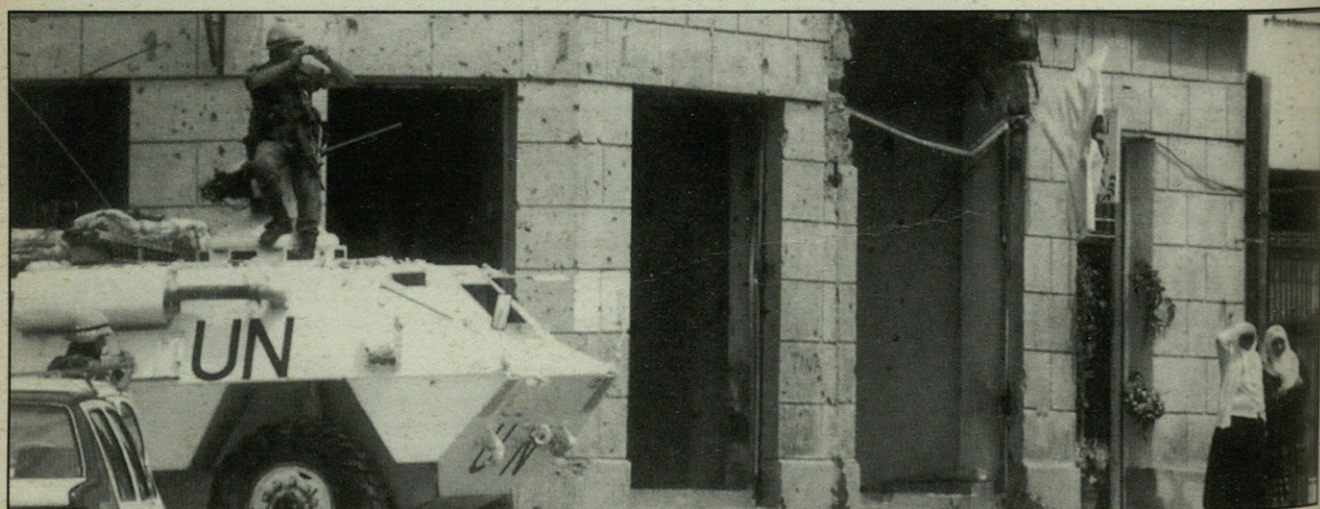
neurriak hartu behar zirela petsatu zuten eta gerra hura amaitu bezain laster, Ialta eta Postdameko konferentzien ondoren, haien ustez munduko estatu eta nazioen arteko bakea segurtatuko zuten erakundea sortu zuten:

Nazio Batuen Erakundea.

Lehen Mundu Gerraren ondoren sortu eta bere helburuetan erabateko hutsa egin zuen Nazioen Elkartaren oinardekoa zen. Oraingoan ere erraldoiek sortu eta kontrolatutakoa baina, handien interesei dagokienez bederen, eraginkorragoa eta bizitza luzeagokoa. Erraldoien arteko gerra enfrontamendu zuzena ekidin du hamardada hotzen sasoiatan. Zeharka, oster, EEBB eta bere aliatuak munduan zehar aurrez aurre egon dira sobietarrak eta hauen eragin eremuarekin: NBE milioika heriotzak be-

rriro gerta ez zitezen sortu bazen, ezin esan bere helburua lortu denik, beronen sorreratik gaurdaino izan diren 100etik gora gerratan, 20 milioitik gora hildako izan baitira mundu zaballean.

Nazio Batuek 1942an faxismoari aurre egiteko aliatuek sortu zuten aliantza izan zen, eta 1945ean sortutako erakundeak izen bera hartu zuen. Besteak beste Alemania eta Japonia moduko estatuak munduari luzatutako erronka haien tankerakoak errepika ez zitezen sortu zuten aliatuek NBE; gaur egun estatu ho-

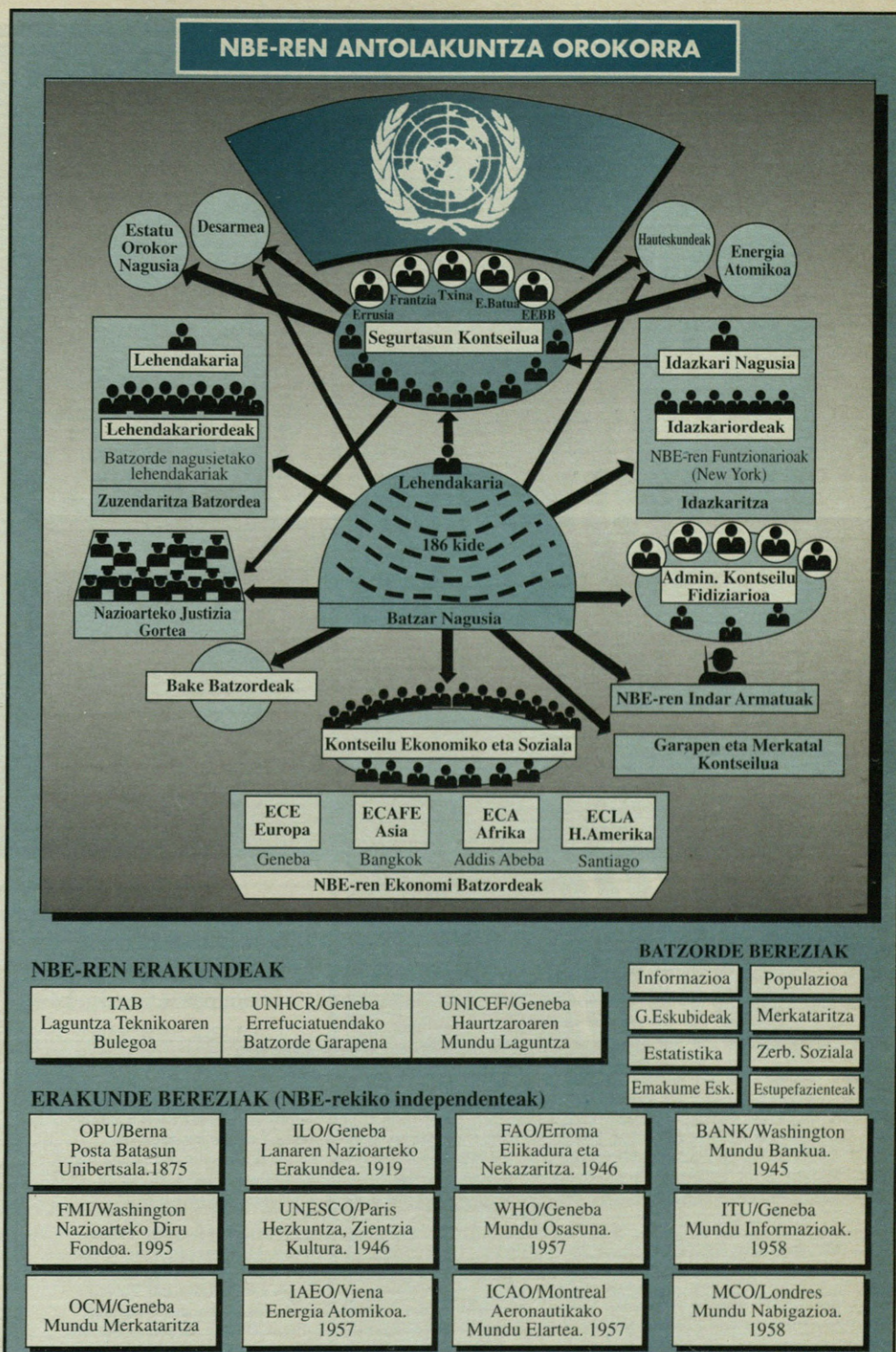
80 eta 90eko hamarkadetan NBE suhiltzaile lanetan jardun da batez ere.

■ NBE gerrak ekiditeko sortu zen baina 1946tik gaur egun arte 100etik gora gerretan, 20 milioitik gora hildako izan dira munduan

riek dira NBEren bigarren eta hirugarren diru emaile nagusienak. EEBB dira lehenak, beronek eusten baitio NBEren aurrekontuen laurdenari; erakundearen historian izan duen indarraren adierazle izan da hori, nahiz eta gaur egun, sobietar blokea desagertu ondoren, laurdenean baino bere osotasunean maneiatzen duen.

NBEK hasieratik jarri zituen nagusien artean gerrarik izan ez zitezen arau zehatzak, interesen arabera baliagarriak gerra txiki asko eta estatuen elkar erasoak ekiditeko baina ez nahi-koak, horrela agertarazi badute ere, bloke sozialista eta kapitalistaren arteko bateko gerra saihesteko. Paperetan agertzen ez bazen ere, hartzaren garain gerra ekidin duena arma nuklearren mehatxua izan da hain zuzen.

Munduko erakunderik erraldoiena sortu zuten 51 estatuek oinarri zehatzak jarri zituzten: estatu erraldoiek nazio txikien mugak indarrez ez mugierazteko konpromezua; estatu bakoitzak bere gobernu mota hautatzeko eskubidearen berma; halaber, estatu guztiek nazioarteko garapen ekonomiko eta soziala bultzatu eta bake giroan nazioarteko segurtasuna eta desarma bultzatzeko konpromezua hartu zuten.

Berba eta idazki politikak bezain hutsalak, mundu mailan bultzatu gura zen berdintasuna NBEren baitan hasieratik txikitzen baitzen. Bigarren Mundu Gerraren garaileek munduaren ordenamendu berria beren eskuetan gura eta horretarako

tresna garrantzitsua asmatu zuten: NBEko Segurtasun Kontseilua, hamaika kidez osatua (kolonizazioaren ondorengo estatu gehikuntzarekin gaur egun 15), erakundearen erabaki nagusiak hartuko zituen eta bost kide iraunkorrez osatua.

EEBB, SESB (egun Errusia), Txina, Frantzia eta Erresuma Batuak osatzen dute talde iraunkorra, baina iraunkortasunaz gain, beto eskubidea ohi da arma nagusia; honekin NBEk har dezakeen edozein ekimen bertan bera utz dezake.

NBE-KO INDARRAK MUNDU ZABALEAN

Herrialdea OPERAZIOA
1994-I-I arteko indarrak
(Partehartze data)

Mendebaldeko		Libanoko		Kroatia, Bosnia		Israel, Jordania, Libano		
El Salvador	Sahara	Angola	hegoaldea	Somalia	Mazedonia	Georgia	Siria, Egipto	Mozanbiko
ONUSAL	MINURSO	UNAVEM II	FINUL	ONUSOM II	FORPRONU	MONUG	ONUST	ONUMOT
363	348	69	5.215	26.112	25.612	5	220	6.498
(1991)	(1991)	(1991)	(1978)	(1993)	(1992)	(1993)	(1948)	(1992)
Haiti	Liberia	Hego Afrika	Ruanda	India-Pakistan	Pakistan	Golan	Txipre	Tadjikistan
MINUHA	MONUL	MONUAS	MINUAR	UNMOGIP	MONUIK	FNUOD	UNFICYP	UNJN
7	31	55	81	39	367	1.071	1.076	-
(1993)	(1993)	(1992)	(1993)	(1948)	(1991)	(1974)	(1964)	(1994)

Dena den, batzuen ustez beto eskubide honi esker ekidin da nagusien arteko gerra, berau barik erakun-

dearen gehiengoa beren aurka jarritz gero NBE utziko baitzuten. Hauen arabera, beraz, beto eskubidea luze-

rara NBERen egonkortasun tresna bilakatu da.

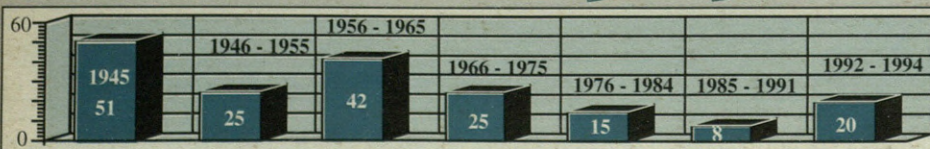
NBERen Batzar Nagusian, estatu partaide guztiek boto

bakarra badute ere, estatu gehienek ezer gutxi egin dezakete boto horrekin. Hala ere, une zehatz askotan, NBEko New Yorkeko egoitza nagusia herrien bozgorailu bilakatu da, horren adibide lasar Arafat eta Fidel Castrok berak deskolonizazioaren urteetan egindako hizketaldi ospetsuak.

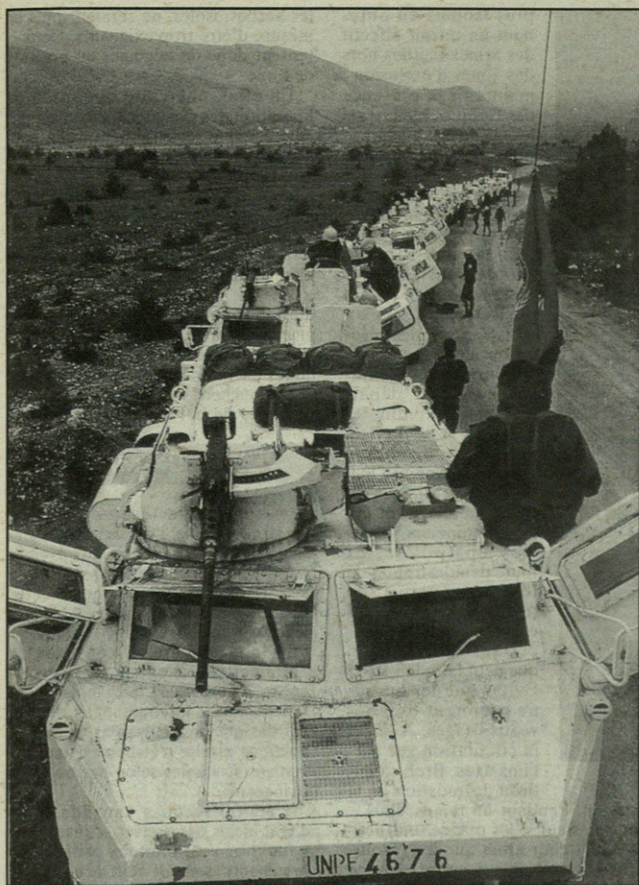
Beste garai batzuk ziren dena den, EEBBek NBERen tentsio gogorrenak bizi izan zituzten sasoiak ziren deskolonizazioaren ondoren-

NBE-REN ESTATU KIDEAK

1945: Hego Afrika, Saudi Arabia, Argentina, Australia, Belgika, Bielorrusia, Bolivia, Brasil, Kanada, Txile, Txina, Kolonbia, Costa Rica, Kuba, Danimarka, Dominikar Errepublikak, Egipto, Ekuador, EEBB, Etiopia, Frantzia, Grezia, Guatemala, Haiti, Honduras, India, Irak, Iran, Libano, Liberia, Luxenburg, Mexiko, Nikaragua, Norvegia, Zelanda Berria, Panama, Paraguay, Holanda, Peru, Filipinak, Polonia, Erresuma Batua, El Salvador, Siria, Turkia, Ukraina, Uruguay, Venezuela. **1946:** Afganistan, Islandia, Suedia, Tailandia. **1947:** Pakistan eta Iemen. **1948:** Birmania. **1949:** Israel. **1950:** Indonesia. **1955:** Albania, Austria, Bulgaria, Kanputxea, Espainia, Finlandia, Hungaria, Irlandako Errepublikak, Italia, Jordania, Laos, Libia, Nepal, Portugal, Errumania, Sri Lanka. **1956:** Japonia, Marokko, Sudan, Tunisia. **1957:** Gana, Malaysia. **1958:** Ginea. **1960:** Benin, Burkina Faso, Kamerun, Txipre, Kongo, Bolikosta, Gabon, Madagaskar, Mali, Niger, Nigeria, Ertafrikako Errepublikak, Senegal, Somalia, Txad, Togo, Zaire. **1961:** Mauritania, Mongolia, Sierra Leona. **1962:** Algeria, burundi, Jamaika, Uganda, Ruanda, Trinidad eta Tobago. **1963:** Kenia eta Kuwait. **1964:** Malawi, Malta, Zania. **1965:** Gambia, Maldivak, Singapur. **1966:** Barbados, Botsuana, Guayana, Lesoto. **1968:** Ekuatore Ginea, Maurizio, Suazilandia. **1970:** Fiji. **1971:** Barhein, Bhutan, Arabiar Emirri Batuak, Oman, Katar. **1973:** Bahamak, Alemania. **1974:** Bangladesh, Granada, Ginea Bissau. **1975:** Cabo Verde, Komoreak, Mozambique, Papua Ginea Berria, Sao Tome, Surinam. **1976:** Angola, Mendebal Samoa, Seychelleak. **1977:** Jibuti, Vietnam. **1978:** Dominika, Salomon Irlak. **1979:** Santa Luzia. **1980:** San Bizenite, Zinabue. **1981:** Antigua eta Barbuda, Belize, Vanuatu. **1983:** Saint Christopher-Nevis. **1984:** Brunei. **1990:** Liechtenstein. **1991:** Estonia, Letonia, Lituania, Marshall Irlak, Ipar Korea, Hego Korea, Mikronesia. **1992:** Armenia, Azerbaidjan, Bosnia, Kroatia, Georgia, Kazakhstan, Kirizistan, Moldavia, San Marino, Eslovenia, Tajikistan, Turkmenistan, Uzbekistan. **1993:** Andorra, Txekiar Errepublikak, Eritrea, Monaco, Eslovakia, Macedonia. **1994:** Palau.

NBERen gaurko suhiltzaile lana, etorkizuna moduan, oraindik EEBBen esku dago nabarmen

Somaliako eta Bosniako operazioek NBek partehartze kontuetan norabidea galduta duela adierazten dute.

goak. Hasierako 51 estatu sortzaileekin, mundu kapitalistaren aldekoek balantza beti EEBBen aldera zera-maten; deskolonizazioaren ondorioz NBekide egin ziren estatuekin, SESBek eta Hirugarren Mundua zeritzan hark garaipen sinboliko ugari izan zituzten EEBBen aurkako gerra diplomatikoan. Baina, horixe, sinbolikoak. Betoaren hesia gaindiezina agertzen zen, alde batera begira zein bestera.

NBERen bilakaeran, 80ko hamarkadak bake operazioen aitzinatzea ekarri zuen: Koreako 1950ko moduko partehartze erraldoiak bultzatu baino, NBE «bakea sortzeko» operazioetan murgildu zen 1990ean: horien adibide, Namibia, Af-

ganistan, Angola, Iran-Irak arteko gerra... NBERen operazio arrakastatsu gisa hartu baziren ere, bere eraginez baino nazioarteko aldakuntzen ondorioz bake prozesuak ziren. NBek, itxuraz behinik behin, lehenbiziz bere historian berezko protagonismoa hartu zuen.

90eko hamarkadak, Golkoko gerrarekin, urok bere betiko ubidera eraman ditu, bloke sobietarraren hondoratzearekin, EEBB munduko «NBE barne» jaun eta jabe bihurtuz. NBek munduan zehar ekin duen suhiltzaile lana, EEBBen arabera dago. Erakundearen etorkizuna, gaur egun behintzat, haren esku dagoen moduan.

XABIER LETONA

La Casa del Café

— Juan Irujo S. A. —
DONOSTIA

Alberto Atxotegi, Cegasa pilen enpresa banatzailea den Garoako gerentea

«Tiburoi mundua da baina euskal produktua Frantzian sartu behar da»

Errefuxiatu abiatu zen Ipar Euskal Herrira 1992an eta, beste lagun batekin, Garoa sortu zuen 1974ean, Gasteizen eta Oñatin egiten diren Cegasa pilak Frantzian komertzializatzeko asmoarekin. Azken hamaika urteak Donibane Lohizunen emandakoa, 18 lagun dira eta beste produktu batzuen komertzializazioan murgilduta jada.

Bi lagunekin basi 1974ean eta gaur egun 18, ez da salto makala.

Gure helburua urtero lanpostu bat sortzea izan da, beti ezin izan dugu bete baina hortxe-hortxe ibilia gara. Miarrizetik Donibane Lohizunera abiatu ginenean, duela hamaika urte, egundoko desberdintasuna nabaritu genuen, guk saldu eta banatu egiten dugu eta horretarako hemengo komunikazio sareek asko laguntzen dute.

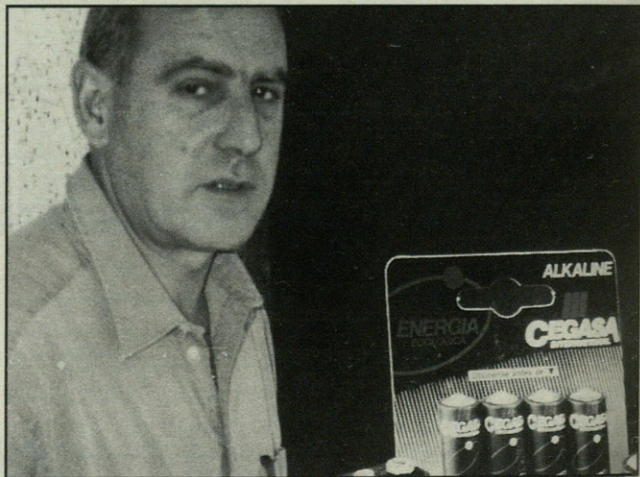
Frantziako moduko merkatu gogor batean, jadanik zuen lekua lortu duzue.

Gure produktua hipermerkatu handietan banatzen dugu gaur egun, eta haue-

tako 10 batek kontrolatzen dute Frantziako merkatua. Pilekin hasi ginen, eta gaur egun ere hori bada gure salmenten % 90, sarea baliatuz beste era bateko produktuak komertzializatzen ditugu: Errioxa eta Nafarroako ardoak, kontserbak, Kas... Euskal Herriko produktuak batez ere eta eremu murriztagoan, Paberainokoa gutxi gora behera.

Nola lortzen da Frantziako pila merkatuaren % 17?

1994ean 120 milioi libera (3.000 bat milioi pezeta) fakturatu genuen piletan. Askok saldu behar da, salmenta tarte estuak, egitura arina behar da, oso profesionala. Ezin daiteke hutsik egin, oso

«Frantziako pila merkatuaren % 17 dugu, eta horretarako asko saldu behar da, tarte estuekin eta egitura arinarekin».

merkatu exigentea baita. Erosketa enpresa handi horiek botere handia dute, politikariek baino gehiago. Tiburoi mundua da baina Euskal Herriko produktua han sartu nahi badugu, hor mugitu behar dugu. Guri dagokigunez, ez dira tronpatzen, badakite Euskal Herrian egindako produktua saltzen dugula.

Zuek Euskal Herrian egindako produktua dela azpimarratu obi duzue. Adierazpen bori no-

la bartzen du merkatuak?

Euskal Herrian egina da, beraz zergatik ez jarri Pays Basque, inongo lotsa gabe? Lehen exigentzia prezioa da, gero kalitatea eta zerbitzua, hori da garrantzitsuenak.

Pilez aparteko gainerako produktu horiei zer etorkizun ikusten diozue?

Kas adibidez, hemen gogoratzen dute, ez edariagatik, sasoi bateko txirrindulari taldeagatik baizik; gure in-

«Ucinen etorrera oso garrantzitsua da, berrikuntza da hemen, lantegi handi bat, eta ezin da ulertu politikariek nola esan dezaketen, 'hemen ematen diogunarekin, eta Frantziara joan da'; lotsagarria da»

gurunean sartzen ari gara baina Frantziako merkatu osoan hedatzea ez da samurra izango. Ardoei dagokionez, eurek ere ardo ona dute nahiz eta gero eta lehiakortasun handiagoa duten; batez ere saltzaile onak dira, ardoa perfumea bailitzan saltzen dute.

Iparraldean, euskal produktua izateak ba al du eraginik eroslearengan?

Lehenbizi beti prezioa da, baina bai. Nire ustez horrek alde bietarantz funtzionatzen du, Iparraldetik Hegoaldera eta alderantziz. Hemen elikadura mailan produktu onak egiten dira eta apurka Hegoaldera sartzen ari dira. Bertako produktua kontsumitzeak lehenatasunezkoa behar du.

Nola ikusten duzu Herrikoaren egoera?

Oso lan ederra egin du eta lan asko sortu. Azken batean bere gauzarik interesgarriena bertako jendearen elkartasunetik sortu dela, batek 5.000 libera eman, besteak 10.000... Herrikoak hemen kokatu nahi zuen gazte jendea asko lagundu du, maila merkeak emanez, garrantia gutxiago eskatuz... Gero negozio handiagoetan sartu da baita ere, SEIrekin adibidez... SEI arazoekin ibili bada ere, horrek ez du zalantzan jartzen Herrikoaren lana. Herrikoak aurrera jarraituko duelakoan nago, lan oso ona egiten du.

Laster Ucín etorriko da Baionara, zer esanabi du borrek zuentzat?

Oso garrantzitsua da, hemengo industria komertzializazioan jardun baita batez ere, nahiz eta apurka transformazioari eta fabrikazioari ere, Sokoaren kasua adibidez, heltzen ari zaizkion. Ucin berrikuntza da hemen, lantegi handia da eta ezin da ulertu politikariek nola esan dezaketen, «hemen ematen diogunarekin, eta Frantziara joan da». Hori lotsagarria da. Hona etorri bada azpiegiturengatik eta dagoen laguntzagatik da: kaia, tren bertaraino eraman, argindarra merkeagoa... Beste batzuk ere animatuko direla uste dut. Hemengo enpresa handiak multinazional frantsesen sukurtsalak dira eta euskal industria hemen sartzea, herri ikuspegitik, oso interesgarria da.

Zein eragin izan du hemengo merkatuan pezetaren debaluazioaren kontuak?

Komertzio munduan nabaritu da, 80ko hamarkada bukaeran eta 90ekoaren hasieran pezeta indartsu -artifizialki mantendua- ezagutu genuen eta hemengo merkatarientzat hori negu eta udako olentzeroak izan ziren. Orain, libera bost ogerlekotan, lehen jartzen ez ziren ikurrinak jarrita ere, aparkalekuak hutsik. Orain konturatu dira, beren bezeroen zati handia Hegoaldea zela. Horrek hausnarketara eraman behar gaitu bi aldean harremanei buruz.

XABIER LETONA

Diruaren hotsa

Burtsa, MCCren finantziazio tresna

RRASATE Kooperatiben Korporazioak (MCC) burtsara etorkizunean egingo duen irteerarekin bere finantz aniztasunaren gailurrera iritsiko da.

Bere nazioarteko estrategia agerikoa da Fagorrek, esate batera, Frantzia, Marokko eta Tailandian duen presentziarekin, aiantzi barik Irizar Autobusak Txinan duen proiektua. Halaber, duela gutxi Copreci Holandara ere iritsi da.

BURTSARA ateratzean, taldeko enpresa errentagarrienak (Fagor, Orona eta abar) parte hartuko duen kartera elkarte erabiliko dute, eta honek, pentsio fondoetako eta nazioarteko inbertsioetako akziodunak medio, zabalkunde proiektua bultzatzeko aukera eskaintzen du.

Kartera elkarterako hasierako 10.000 milioi pezetako kapital kopurua aurrikusia dago. Lehenbiziko fase batean, MCCk akziodunen arteko kapitalaren % 90 hartzeko asmoa dauka, horrela kontrola mentenduz.

Planteamendu honekin, Arrasate Taldea hobeto egokitu ahal izango da gaur eguneko ekonomi berrakibatzeri, nazionala zein nazioartekoa.

BESTALDE, gure herriko burtsek, beren ibildidean, oraindik gorantza egiteko joera agertzen dute gaur eguneko burtsa zikloaren eremuan.

Dena den, burtsa munduan oso garrantzitsua da burtsara sarrera egiteko unerik egokiena hautatzea. Ehun industrialak bizi duen berrakibatze nabarmenak enpresa emaitzak hobetzea ekarri du ondorio gisa, bai 1994ko etekinei dagokionez eta baita ere 1995eko lehenbiziko hilabeteetako kontu emaitzen ibilbideak kontuan hartuz gero; beraz, guzti honi so eginez gero, aurrezleen inbertsioak burtsa merkatu honek eskaintzen dituen aukera berri hauetara bideratzea gomenda daiteke.

MARCIAL HERRERO
Bankoako ekonomista

Euskal Herriko artisautza tradizionala bultzatzeko jaio da Arbaso

ESKUZ ETA ARTEZ

Artisau Arbaso, Euskal Herriko Artisautza Tradizionalaren Bizkortzerako Elkartea jaio da, ofizio zahar desberdinetan ari diren hainbat artisau tradizionalen beharrei erantzuteko. Beharrezkotzat jotzen zen aspaldidanik, zuzenean Euskal Herriko sustraletara bideratua baita ekimena.

HAMAIKETAKOA egiteko geratu ginen, eta merezi izan zuen Bernat Vidal harginak Abadiñon duen baserriraino gerturatzea. Etxean egindako gazta, urdaiazpikoa, txorizoa eta sagardo botila dastatzea ez baita hirikolaba baten eguneroko aukera. «Euskal Herrira etor-

tzen diren turistak plastikozko 'made in Taiwan' oroigarriak erosten dituzte, zuk uste duzu hori normala dela? Ni turista modura ibiltzen naizenean, tokian tokiko kultur produktuak erostea nahi izaten dut, eta ez edozein txorakeria». Bernat Vidal dugu Arbaso, Euskal Herriko Artisautza Tradizionalaren Bizkortzerako Elkarteko lehendakaria. Gaztea da, 30 urte inguru

izango ditu eta bera ikusita badirudi artisautza tradizionala odol berriaren beharretan zegoela, behingoz aurrera egiteko.

Hego Euskal Herriko 28 tailer eta 35etik gora artisau biltzen dituen elkartea dugu Arbaso, hargin, otargin, buztinlari, beirinalari, makilategile eta beste artisautza alokaretan ari direnak. Eta helburu argia du: lehengai tradizionalarekin eta era tradizio-

nalean lanean ari diren artisauak bildu eta denen artean aurrera egin. «Bi zutabe ditugu -azaldu digu Bernatek-, lehenengoa artisautza tradizionalak kulturalki esan nahi duenagatik gorde eta bultzatzea, eta bigarrena artisautza mota hau merkaturatzea».

Lege aldetik arazoak izan dituzte Arbasoko lagunek Nafarroako Foru Elkartea eta Euskal Autonomi Elkar-

Nekazari giroa, kultur ezaugarrien gordailu

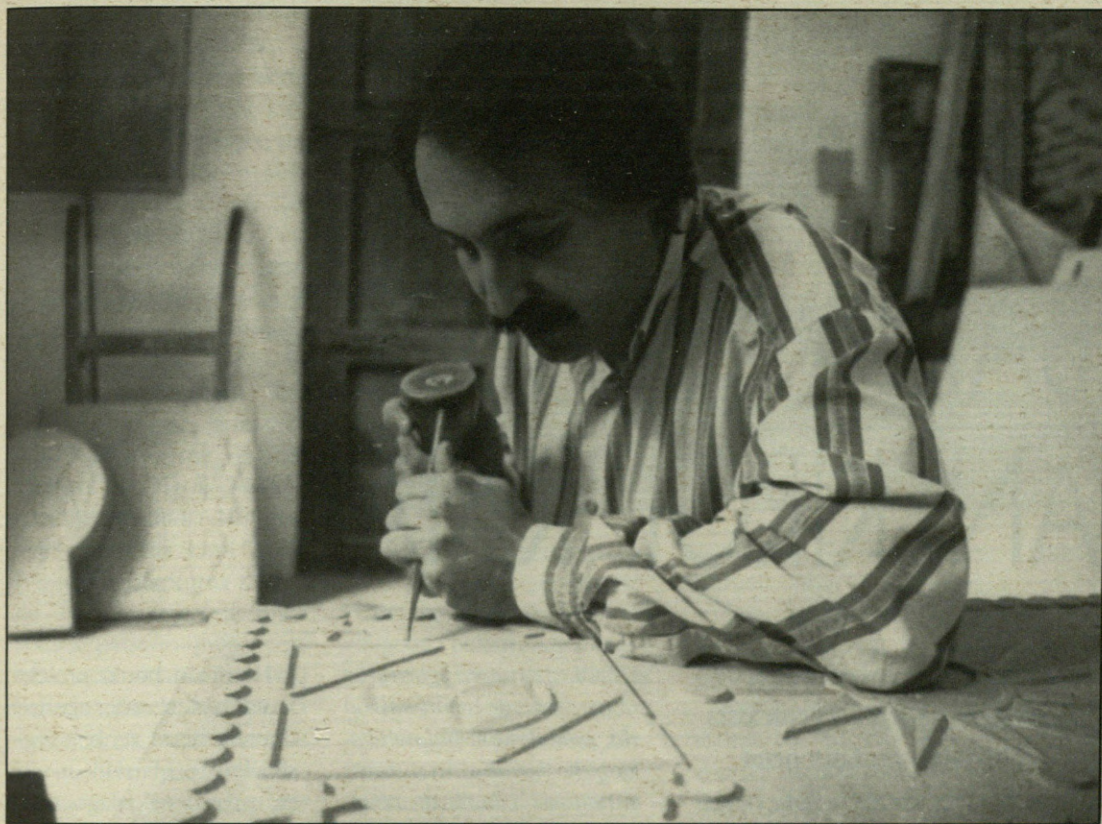
Hiriaz eta nekazari giroaz hitz egiten hasiz gero, Bernatek bakoitza bere horretan ulertu behar direla azaldu digu. Leioan bizi izan da urte asko «egunez bilda dagoen berria da, lo gela hiria», eta giro biak ezagutzen ditu.

Arbasoko lehendakariak bat egiten ditu nekazal-turismoa, mendi nekazaritza eta artisautza tradizionala. «Horiek baitira gure kulturaren jaio-toki, nekazari giroa horien gordailu dugu. Hiritar giroa, gure kulturaren garapen-tokitzat hartu behar dugu, eta sortu di-

tuen ezaugarriak berdin berdin gorde». Batek ez du bestea kentzen eta horregatik, Bernat Vidalek ez du bakarrik artisautzaz hitz egiten, kultura hitza behin eta berriro erabiltzen du.

Ez du gustuko *hippie* hitza, behintzat bere lanbidea eta bizimodua azaltzeko. «Artisauok arraro xamarrek izan gaitzek, bakarrik lan egiten obituta gaudelako agian. Baina ez gara inolaz ere ametsetan ibiltzen. Gure lanbidea gustuko dugu, baina azken batean gure ogibidea da eta horrek er-

ne egotera behartzen zaitu». Artisautza profesionaltzea eta beste garai batzuetako ospea lortzea nahi du Arbasok eta ez da lan makala. Bernaten ustez «gure artean ere desberdintasun handiak daudelako. Askotan artisautza tradizionala baserriko bigarren mailako lana da, eta artisau asko borrela ari dira oraindik, bost txanponen truke artea saltzen. Ez diote garrantzirik ematen lan boni». Eta horretarako jaio da Arbaso, artisautza tradizionalak merezi duen balorea berreskura dezan.

Bernat Vidal,
Arbasoko
lehendakaria
izateaz gain,
hargina da.
Bere tailerrean
ari den
bitartean
mintzatu gara.
(A.: Myriam
Gartzia).

tea biltzeko orduan, baina «Nafarroako eta Euskal Autonomi Elkarteko ordenagailuek nola ez dioten elkarri hitz egiten...». Hurrengo urratsa Iparraldea dute baina «oso kontaktu gutxi ditugu, Iparraldeko artisauak askoz ere teknologizatuagoak daudelako. Gure filosofiatik aldentzen dira pittin bat, baina aurrera begira zerbait lortuko dugu Euskal Herriko artisauak bildu nahi ditugulako».

Azokak dira euren produktua kaleratzeko duten bitarteko orienetakoa baina, beti ere, artisautza tradizionalaren izaerarekin bat dutozenez. «Diseinuzko artisautza oso legitimoa da baina ezin dira biak upel berean gorde, bakoitzak bere ezaugarriak ditu eta hala ulertu behar ditugu, artisautza mota desberdin bezala». Artisautzaren merka-

tuan, beste batzuetan bezala, pirata eta sasi-artisau asko daudela aitortu digu Bernatek eta azoketan bersaltzaile asko agertzen dira, horregatik hobe dugu erne egotea.

«Ba al dakizu zein den lauburuaren norabidea?» Galderak harrituta utzi nau. «Teoria desberdinak daude eta bakoitzak gustoko duen norabidean jartzen ditu 'buruak', baina On Joxemiel Barandiaranek nabiko logika duen bat azaldu zuen. Bere ustez, eta lauburua eguzki sinboloa denez, ezkerretik eskuinerako norabidea izan behar dute, Iparra erreferentzia hartuta, eguzkia ezkerretik eskuinera joaten baita. Interesgarria, ez?». Harritzko plaka, euskal eguzki, errosetoi eta lauburuaren artean utzi dugu Bernat.

MYRIAM GARTZIA

ele 15

Busturialdeko AEK
Elixabet Imaz
Gabriel Gatti
Fito Rodriguez

Bizkaiko AEK (ELE),
Diputazio k., 3-1.
48009 BILBO
Tf.: (94) 423 15 52
Faxa: 424 80 12

ele berria kalean!

Elixabet Imaz, Gabriel Gatti, Busturialdeko AEK, Fito Rodriguez

ele aldizkaria
Hizkuntzalaritza,
hizkuntzaren didaktika
eta soziolinguistika aldizkaria
izan zaitez harpidedun!

Dauden proiektuek zeresan handia sortu dute gizartean

EZTABAIDA HANDIKO URETAN KIROL KAIK

Hainbat erakunderen iritziz gorantz doan sektorea, kirol kaiak eraikitzeko proiektua dagoen herrietan bizi den zenbaitentzat panazea da. Begi txarrez ikusten dute beste zenbaitek. Dirua, ekimen pribatua, ekologia, lanpostuak, turismoa, lurralde antolaketa... Eztabaidara itsasoratzeko soka-mutur ugari.

KIROL portuena gorantza doan sektore ekonomikoa da, potentzialki balore ekonomikoa handia duena, eta autonomi elkarrean bontarako azpiegituren defizita nabarmena da, dio Jose Antonio Maturana, Eusko Jaurlaritzako Garraio eta Herrilan sailburuak.

Herrietan, berriz, proiektu handi hauen aurka agertzen direnek beste zenbait argudio dituzte. Iparraldean mar txan daudenak dagoeneko, adibidez, ez dira oso errentagarriak, zenbait lekutan ekosistemari min izugarria egiten zaio, gutxiengo bantentzat baino ez da...

Eztabaida kalean dago, eta Getxoko kasuan kaiaren lehendabiziko harria jarrita jadanik.

Getxo eta Zumaiaiko errealitatera hurbildu gara. Getxon kirol kai publikoa egiteko proiektua aspaldidanik dator, eta ezin ahanzt daiteke Getxon bertan badela kirol kai pribatua, Club Maritimo izena daukana alegia.

Dena den, eta sektore hau goranzko joeran dagoela oinarritzat harturik, aurrera egitea erabaki dute Eusko Jaurlaritzak, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Getxoko Udalak. Hiru proiektu aurkeztu ziren, eta Arriluzen dagoena eramango da aurrera 4.066.721.650 pezetako (155 milioi libera inguru) aurrekontuarekin, hauetatik

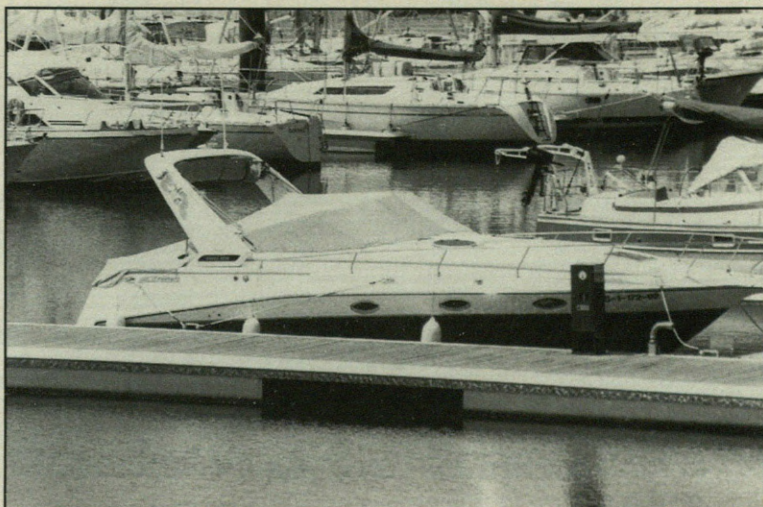
Getxoko kaiaren lehendabiziko harria jarrita dago jada eta hogeita bi hilabetetan bukatu nahi dute.

Jaurlearitzak momentuz 750.000.000 jarri dituela.

Dena den, zenbait herriarrentzat ez da kirol kaia soilik, arazoa sakonagoa da, Espainian Iparraldeko Marbella bihurtu nahi dute Getxo eta bere ingurua, eta udaleko arkitektoak berak 92an egindako ikerketan azaltzen zituen kontrako zenbait argudio.

Talde ekologistenk argi adierazten dute, zorionez edota zoritxarrez, Euskal Herrian ez dugula Mediterranioko eguraldia. Horretaz gain, Getxoko kirol kaiak Bilboko superportua izango du aurrez aurre, eta untxi txikiak petrolio-untziak eta beste zenbaiten artean ibili beharko dutela kirol kaira sartzeko, eta beste eraso bat izango dela dagoeneko nahiko egoera txarrean dagoen itsasertzarentzat.

Zumaiako kasuan, herriarrek Zumai Bizirik plataforma sortu zuten, kaia eta beste zenbait arazo ekologikori aurre egiteko. Martxan jartzen ari den kirol kaiaren

Duela bi urte egindako Hendaia-ko Sokoburuko kirol portuak ez ditu eman, abertzaleen ustez, aurrikusitako etekin ekonomikoak.

proiektua Zumaiako paduran egin gura da, Euskal Herrian handitze progresioan dagoen bakarrenetarikoa, eta zenbait instituzioren babesa zeukana hain zuen.

Zumaiako proiektua, Getxoarekin batera, Hegoaldeko handiena da, bakoitzak 700 untzientzako lekua

izango du. Kaiari berari, inguruan behar duen infraestruktura guztia gehitu behar zaio, Getxoko kasuan 65.000 metro karratu.

Etekin ekonomikoa ateratzea eta lanpostuak sortzearen argudioak ere kolokan jartzen dituzte talde ekologistek eta zenbait tek-

nikarik. Europako kirol kaiarik handiena Frantzia dago, Erroxeia hain zuzen. 1993an 26.000 untxi izan zituen eta 36 langilerentzat baino ez dago lanik. Getarian ere, kaiaren egokitzapena egin zuten 300 bat kirol untzirentzat, eta pertsona bakarra dago lanean eta aldi batez.

Hendaia-ko Sokoburu kirol kaia ere kolokan jartzen dute indar abertzaleek. Izan ere, egin ziren infrastrukturek herria zorpetu dute, eta etekinak baino defizita

■ Gorantz doan sektoretzat du kirol kaia Maturana sailburuak, potentzialki balore ekonomiko handia duena»

Euskal Herriko itsasertzarekin espekulatzea

Hego Euskal Herriko itsasertzat gutxiengo pribilegiatu baten zerbitzura jartzea omen da EAJren funtsezko helburua, kirol kaiak eraikitzeke proiektuen ugaltzea kontutuan hartzen baldin bada behintzat.

Ez da egia kirol kaiak turismorako, ekonomiarako edota lanpostuak sortzeko interesa dutenik. Euskal Herriko itsasertzean (Iparralde zein Hegoaldean) bertan dauden antzerako kaiak sobera argi utzi dute faktore ezber-

dinengatik ez dutela erakargarritasun haundirik turismoari dagokionez, ez dutela lanpostu askorik sortzen, eta gainera defizit

nabarmena sortzen dutela.

Kirol kai bat eraikitzea itsasertzaren marra inbadituz, eragin ekologiko nabarmena du bertako bizitzan edota baita itsasondoko pasioetan, ondoko etxebizitzaren guneetan, trafikoan, ongizatean, lasaitasunean eta baita herria zein eskualde osoko etorkizunerako plangintza eta antolaketan.

Hau gutxi balitz, zenbait proiektu diru publikoarekin egingo lirake gerora ekimen pribatuaren eskutik uzteko, beste beharrik

ez balego moduan, diru publikoa gastatzeko beharizan eta lehentasun garrantzitsuagorik ez balego moduan.

Proiektu hauen atzean izkututzen den behearantzko elitismoa, herri baten etorkizunaren irudia margozten du era egokian (informazioz gabekoa, eztabaida publikorik gabekoa...) espekulazio ekonomikoan aurkituz gainean dugun krisi ekonomikoari aurre egiteko politika bakarra.

Joseba Lekunberri

Kirol Portuen egoera

Getxo: Instituzioen diru laguntzaz baina ekimen pribatuak egin eta kudeatu. Ekologikoki ez-egokios. Obrak hasita.

Arminza: Aztertzen.

Plentzia: Txipio badien. Ekologikoki ez oso egokios. Pribatuaz aztertzen.

Zumaia: Zumaiaiko paduran. Ekologikoki oso ez

-egokios. Instituzio diru laguntzaz. Kudeaketarako ekimenen pribatu sortua.

Getaria: Dagoenaren egokipena. Martzan. Errentabilitate handirik ez.

Donostia: Zurriolan. Instituzio publikoen diru laguntzaz. Kudeaketarako ekimen pribatu sortua.

Hondarribi: Bazterturik.

Ekologikoki ez oso egokios.

Hendaia: Sokoburu kirol kaia herriak oso errentabilitate eskasa. Infrastrukturek zor ugari.

Miarritze: Kirol kai txikia. Errentabilitate gutxikoa.

Angelu: Txikia martzan. Berri bat egiteko proiektua.

suma daiteke. Kontuan harturik horrelako kirol kaiek inguruan eraikitzeke lur eremu handia eta infrastruktura franko behar dutela, itsas kirolarekin zerikusi handirik ez duen merkatal zentro izugarria bihurtzea, gutxiengo batek erabiliko merkatal zentroa hain zuzen.

Dena den, eztabaidak eztabaida eta argudioak argudio, Getxoko kirol kaiaren obrak hasiak dira, eta Gerraio eta Herrilan sailak hogeita bi hilabetetan bukatua egongo dela ziurtatu du. Era berean sortuak dira dagoeneko Zumaia eta Donostiako kirol kaien kudeaketarako elkarteak, eta proiektuek aurrera darraite. Beste zenbaitetan bezalaxe denborak esango du zein zen biderik egokiena.

ari da handitzen.

Dena den, hainbat erakundek ziurtzat jotzen dute inbertsioa eta proiektuen arrakasta. «Getxon zeuden

hiru aukeretatik egokiena aukeratu dugu, eragin ekologiko gutxiene duena, eta etorkizunean kaia handitzea posibilitatzen duena

-dio Maturana sailburuak, gainera kirol portuak bere dendak, bere bulegoak, tabernak eta abarrekoak izango ditu, eta inguruko merkatariek aukera izango dute errealitate berri bontatara egokitzeko eta euren negozioak kirol kaiaren barruan kokatzeko».

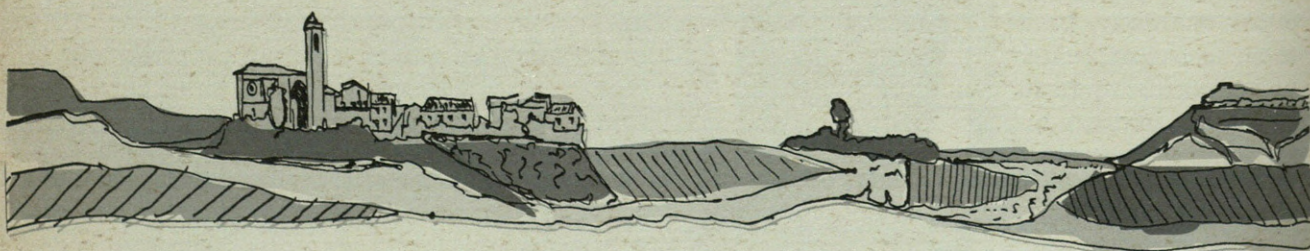
Aldiz, beste arazo bat ere

JOSU TELLERIA

Zumaiaiko kirol kaia paduran egin nahi da, Euskal Herrian handitze progresioan dagoen bakarrenetarikoa

Arabako Lautadan Euskaraz bizi

Zure seme alabek ere Euskaraz ikas dezaten

Diputación Foral de Alava
Arabako Foru Aldundia

«Beste inon ez dauden agiriak dira EEBBetako artzainen lertxumarrak»

Noizbait Nevadako mendisailetakoz bazterren batean gizon kaskagorri eta begiurdin bat, bideo-kamerez zuhaitzen baten inguruan jirabiraka ikusten baduzu, Joxe Mallea bizkaitarra da. Euskal artzainek EEBBetako Mendebaldeko lertxun arboletan idatzikoa biltzen dihardu.

‘Lertxumarrak’ bitza sortu duzu euskal artzainek EEBBetako Mendebaldeko basoetan utzi dituzten arrastoak adierazteko...

Ez nekien zer deitu lehenbizi: lertxuna edo ertxuna. Guk ertxuna esaten dugu Bizkaian, Munitibarren;

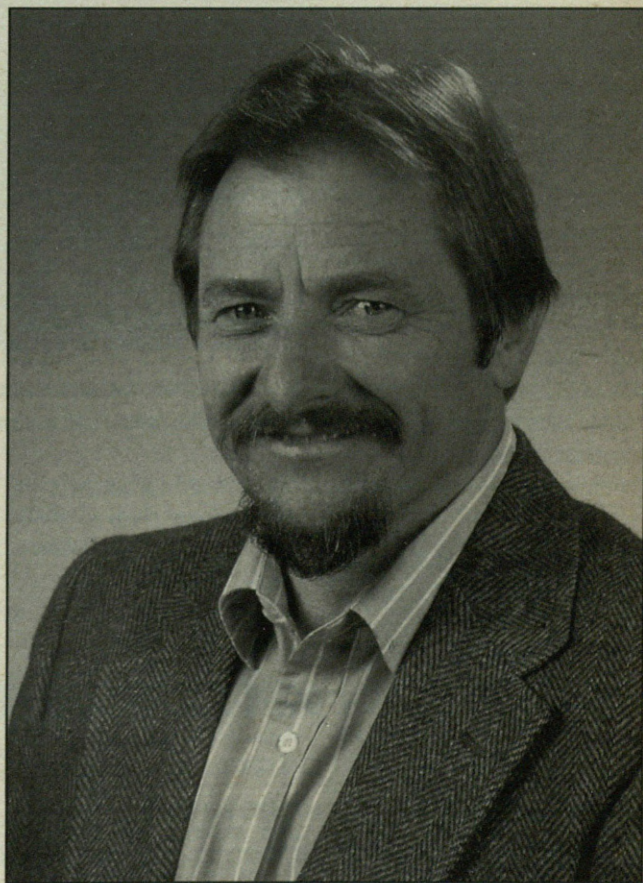
hango artzain batek esan zidan hori. Lizar antzeko arbola da lertxuna. Pasa den Gabonetan ibili nintzen, han, Euskal Herrian, horien bila. Ez nuen batere ikusi.

Nola jakin zenuen lertxunetan eginda dauden lan horien berri?

Hori aspaldiko kontua da. 1968an, Elkon nengoela, artzainen atzetik ibiltzen nintzen. Apaiz nintzen eta hori zen nire lana. Ez dut uste sekula apaizik joan zitzaizunik mendira. Ni hasi nintzen horretan, artzainen bila; bizpahiru biltzen zirenean leku batean, meza ematen. Han ibiltzen nintzen eta hantxe ikusi nituen lehenengo aldiz; baina gero ahaztu, zeren eta artzainek inoiz ez baitute aitatzen horrelako konturik. Milaka arbola marratu dituzte. Hori eurendako ez da gauza garrantzitsua, gora-behera gutxiko gauza da. Eta, funtsean, artzainen historia hortxe dago, hona etorri zirenean. Izenak eta urteak, hor daude denak.

1968an aurkitu zenituen zuk. Hurrena noiz hasi zinen ikerketan?

Gogotik 1987 edo 88an, berriaz deskubritu nituenean. Hementxe izan zen, Renon, Peavine deitzen den men-

dian, igande arratsalde batean, seme-alabekin eta emaztearekin. Udazkenetan gorritz, urrez janzten dira lertxun orriak eta joan ginen mendira. Eta ikusi bat eta ikusi bi eta hiru eta, «hau zer duk?», eta «ezer ez!». Azkenean, halako batean, euskal abizen bat, garbi-garbi ma-

«Lertxunetako mezuak biltzeko 200 urte bizi beharko nuke; ni biltzearekin konformatzen naiz».

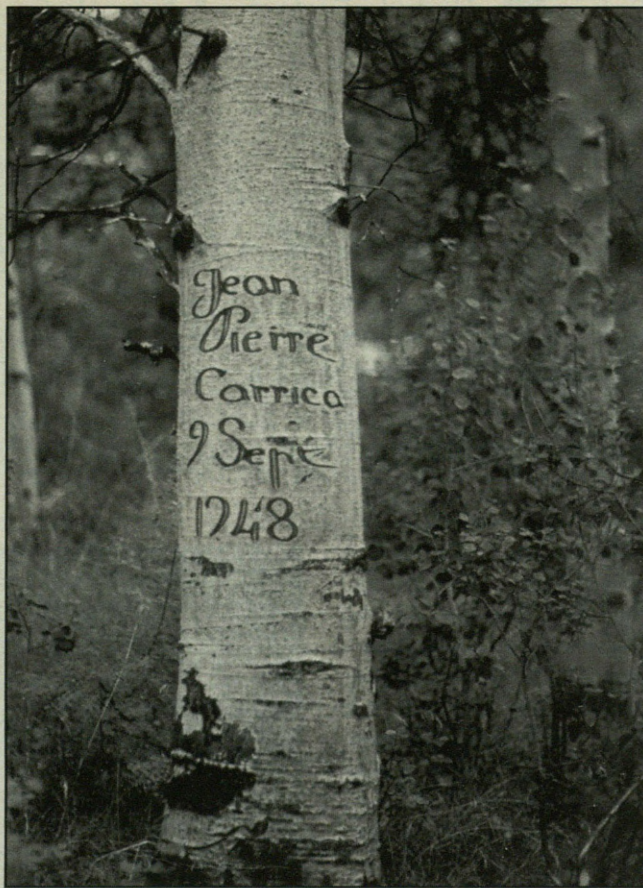
rraztua eta: «Hau zer duk, bada?». Eta gero hasi ginen gora lertxundian zehar eta han zeuden, dozenaka izen! Uste dut lehenengo izena Muxikako bat izan zela: Domingo Ajuria. 68tik 72ra ibili zen han. Entzunda daukat hil zela, Kalifornian nonbaiten, oraintxe hamar-hamabi urte edo.

Zer pentsatu zenuen borrenbeste marka ikusita? Zer izan zitekeen?

Lehenengoan ez dakizu zer den. Baina nik buruari galdera egin nion: hau mendi honetan horrela egotea? Beharbada beste mendietan ere badaude. Eta ordurako nik ez nekiena, hau ez zela gauza ezezaguna. Baziren, jadanik idatzita artikulatu txiki batzuk, han eta hemen, Reno inguruan. Denak amerikanoek idatzita, ni bezala mendira joandakoek. Baina haiendako batez ere irudiak ziren garrantzikoak; irudiengatik hasi ziren. Aste-buruko ikerketak egin zituzten, batere formaltasunik eta sistemarik gabe. Haietako batzuek, hogeitaberrogeita hamar argazki bildu zituztelarik, artikulatu txiki batzuk, kaskar batzuk, argitaratu zituzten. Nik horien berririk ez nekien orduan, honetan gogotik hasi nintzenean; konturatu nintzenean lertxundi horiek ez bakarrik Nevadan, baina Kalifornia-ko mendi hauetan eta denean zeudela. Han historia dago.

Zer ageri da lertxun arboletan?

Batez ere izenak eta urteak. Hantxe daude artzain gehienak urteak eta izenak, edo hantxe egongo ziren, galdu ez bagenu. Galduta daude gehienak zeren eta lertxuna oso bizi laburreko arbola baita.

«Idazki gehienak galduta daude zeren eta lertxuna oso bizi laburreko arbola baita, hirurogei-larogei bat urte bizi da».

Irudiak ere ikusita gaudela makina bat. Nolakoa irudiak dira lertxunetakoak?

Irudi asko daude. Etxe asko agertzen da, esaterako. Norberaren baserriaren irudia ipintzen dutenean, hori hermina da zuzen-zuzenean. Haietako askok tximinia ketan daukate; sukaldean nola egoten ziren epeletan, han, gogoratuz. Bestalde, lertxunetan, gurutze batzuk ere badaude, eta lauburuak. Gurutze asko, lauburuak

gutxiago. Erlijioa, eliza, adierazten dute. Hemen, asko, santutu egin ziren: mendian, bakardadean. Hori behin baino gehiagotan entzuna dut. Askotan ekaitzak harrapatu eta izugarritzko tximistak eta oinazturak eta abarrak jo eta, infernu gutiak apurtu behar, sutan. Horrelakoetan, etorri egiten da sinesmena, nahiz eta Jainkorik egon ez...

Norberaren irudiak ere asko daude; giza irudiak. Lagun bat edukitzeko gogo

da hori. Irudi gehienak emakumeak dira. Emakume beharra, gogoa, desioa zuten. Emakumearen gorputzaren zati batzuk handituta agertzen dira -bularrak, esaterako-, eta beste zati batzuk kanpoan utzi zituzten: esku gabe daude emakume horiek. Gorputza bakarrik. Bistakoa da zer adierazi nahi duten. Beste batzuetan, sexua bakarrik ez da izango. Gainera, ama, etxeak...

«Porno Grove» irakurri dugu inoiz. Zer da hori?

Pornografia. Aurkitu ditut beste bi edo hiru 'hobeak', alde horretatik begiratuta. Baina garai batean ezagutzen zena horixe zen, bakarra. Table Mountain-en dago, Nevada erdian.

Eta «Beti Euzkadi» edo «Biba Frantzia eta Eskual Herria» eta horiek, nola interpretatu dituzu?

Horrelako asko daude. «Beti Euzkadi» hori Francoren denborakoa da. Han liberataterik ez «Gora Euskadi» esateko eta hemen jartzen zituzten. Honaino etorri behar horretarako! «Biba Frantzia eta Eskual Herria», horrelakoak, berriz, Iparraldekoek jartzen zituzten.

Nekez irakurtzen da urtea eta zuk, hala ere, bat-batean eman duzu.

Ikasi egiten da. Numeroak eta esaterako, ondo ikusten ez direnean asmatu egin behar dira batzuetan; eta asmatzeko badaude arau batzuk, azala nola dagoen errekatuta eta...

Izenak, urteak, etxeak, gizon-emakume irudiak, «Beti Euzkadi»... Hainbat lertxumarra eta artzainek garrantzirik ez ematen, ez aitatzen...

Askok batez ere emakumeengatik, nik uste. Asta-

«Artzainek inoiz ez dute aitatzen lertxumarren konturik, euren dako ez da gauza garrantzitsua baina, funtsean, hona etorri ziren artzainen historia hortxe dago; milaka arbola marraztu zituzten»

keria handiak daude jarrita. Astakeriak, euren bizi-inguririk begiratuta. «Mekaguen dios!»ak eta politikako gauzak: «Biba komunismoa!» eta garai hartan ongi hartuta ez zeudenak. Libertate izugarria zeukaten mendian. Batek esan zidan Jainkorik ere ez zegoela han. Hori baino libertate handiagoko literaturarik ez dago munduan.

Nongoak dira arboletan beren izenak idatzi dituzten artzain horiek?

Nik lehenengo hiru-lau urtetan ikusitako lertxunetan Iparraldekoak ziren nagusi. Bizkaitarrak askoz gutxiago. Bizkaitarrak Boisen daude gehienak, eta Winnemucako iparraldean ere bai. Han bizkaitarrak dira gehienak. Elkon, erdizka edo hortxe-hortxe.

Zein garaitakoak dira?

Banaka batzuk badaude lehenengo gizaldikoak, baina problema da arbola hori arin hazi eta arin hiltzen dela. Zuztarrik ez dauka; zuztarrak azal-azalean daude eta haizeak botatzen ditu. Gainera, ur ondoan daude eta ur-zakurrak pozik jaten ditu. Gelditzen diren zaharrenak 1920 ingurukoak dira. Berrienak, azkenengo lertxumarrak, 1970ekoak edo. Gehienak, duda gabe, artzainak ugarien zeuden urtekoak izango dira, 1910etik aurrera, baina arbola haiek joan ziren. Nik aurkitu ditudanetan asko daude 1920tik 25era. Jakina, berriagoak gehiago daude, arbola beragatik, ez artzainengatik.

Nola moldatzen zara lertxumarrak ikertzeko? Zer baliabide dituzu?

Bakarrik ari naiz lan hau egiten; hala ere, laguntasun asko izan dut. Oihan Nazionalen, esaterako, asko

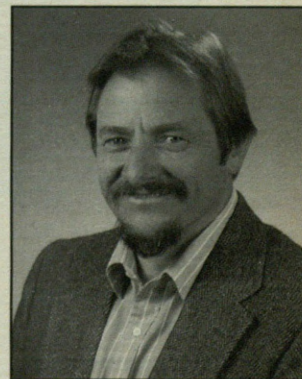
«Hori baino libertate handiagoko literaturarik ez dago munduan».

lagundu didate. Bi agentzia daude: Oihan Nazionalak eta Lurzaingoa. Lurzaingoa lur beheak, behe-rekoak, zaintzen ditu; Oihan Nazionalen, lur garaiak, zuhaitzak dauden tokiak. Unibertsitatean lan egiteak asko laguntzen du. Agentzia bi horiek badaukate halako errespeto bat unibertsitateko ikerlariarentzat.

«Bizkarrean bideokamera bat duela zubaitzen baten inguruan jirabiraka». Eusebio Osa idatzi bezala...

Argazkiekin hasi nintzen. Besteak ere hortik hasi ziren baina konturatu nintzen argazkiak baino bideoa hobea zela hura biltzeko. Nevada-ko estatuak eman zidan bideo-makina eta horrelaxe hasi nintzen, bideo-makina handi batekin. Orain, pro-

blema handia daukagu. Ni Nevada estatuko legeak eta arkeologo federal guztien legeak apurtzen ari naiz. Euren ez dute lanik horrela egiten. Euren metodologia-rako argazki kamera erabiltzen dute, zuri-beltzekoa.

NORTASUN AGIRIA

Munitibarren jaioa 1940an ● Oñatiko laterandarretan ikasia, Arantzazun ezagutu zituen Joseba Intxausti, Joxe Azurmendi, Rikardo Arregi, Eusebio Osa, 'Orixerren iloba' eta beste ● Behin monagillo izan zuen

Tasio Erkizia ● Apaiz joan zen New Yorka eta kolaborazioak bidali zituen «Zeruko Argiara» ● Nevada, Idaho, Arizonan ibili zen eta Nebraskan burutu zuen masterra: «Latinoamerikako historia koloniala» ● Unibertsitateko irakasle da Renon ● Horrek, familiak eta neguko elurrek galerazten diote lertxunetarako denbora

«Irudi gehienak emakumeak dira; emakume beharra, gogoa, desioa zuten, eta emakumearen gorputzaren zati batzuk handituta agertzen dira -bularrak esaterako- eta zati batzuk kenduta».

Badakite zuri-beltzak guxtienez ehun urte irauten duela. Bideoak oraindik ez dakigu zenbat iraungo duen, baina alferrik galtzen hasten denean bideoa, beste kopia bat egin liteke, eta ez dago konparaziorik bideoa eta makina kaskar baten artean, lanerako kalitate eta balio aldetik. Bideoan hartzen da zuhaitz inguru guztia, azalpen guztiak bertan ematen dituzu. Asko komentzitu ditut baina oraindik bederatzi estatu falta zaizkit!

Beste bederatzi estatuetako lertxumarrak bildu nahi dituzu?

Lehenengo biltzea da. Berrehun urte bizi behar dut denak biltzeko. Ni biltzearekin konformatuko nintzateke. Gertatzen da neguan ezin dela lan hori egin. Mendi garai guztiak elurpean daude eta bakarrik udan eta udazkenean egin litekeen lana da.

«Ez dago besterik inguru hauetan» borrela dabilenik. Arrazoi zuen Eusebio Osak, nonbait. Ez dago laguntza handiago inguratzerik lanerako? Lertxunak gal daitezen baino lehen esan nahi dut...

Urtarrilean izan genuen oso bilera garrantzitsua Sacramenton. Kaliforniako estatuak eta Tahoe-ko Oihan Zaingokoak gonbidatu nintuen. Hainbat arkeologo federal ere han izan ziren eta erdi-komentzitu nituela uste dut; baina erabat ez oraindik. Beraiek lan hori ezin dutela egin esaten dute. Eta gainera egia da. Ez badakite euskararik, eta gaztelerarik

eta euskal kultura ezagutzen ez badute -artzainen kultura-, oso zaila da lan hau ondo egitea. Baina eskatu nien, besterik ez bada ere, hartzeko bideo on bat, grabatzeko geldiro irudiak, eta gero nik edo beste norbaitek irakurtzen ahal duela bideo hori. Agiria, behintzat, hor izango genuke. Bitartean, zuhaitzak -lertxunak-, joan badoaz. Gehien 1930ean hasten dira. Orain dela hirurogei bat urte. Eta hirurogei-larogei urtekoa da lertxunen bizitza, esaten dutenez. Eusko Jaur-laritzak lagundu dit, asko gainera; bi edo hiru beka eman dizkirate baina orain bertan murriztu da beka hori. Iaz, adibidez, ez zidaten

«Hor dabilta denak 'noiz argitaratu behar duzu?'; Kultura Sailari ere -Eusebio Larrañagari-, bidali nion eskuizkribu bat, 300 bat orrialde, eta ez dakit zertan ari diren, noiz argitaratu behar duten»

eman.

Lertxumarrak bildu ez besterik egina duzu? Horiei buruzko azterketa, alegia...

Datu-basea daukat eginda. Bildu ahala sartu ditut datuak barruan. Datu-basea finkatua dago eta nahiko konforme nago. Badauzkat hirurogei bat soro edo. Izenak, soro bat. Abizenak, beste soro bat. Urteak, beste soro bat eta horrelaxe, hirurogei gai.

Eta noizko lana argitaratzea?

Hor dabilta denak «noiz argitaratu behar duzu?». Hemengo Unibertsitateko Prentzakoak, batez ere. Asko daukat idatzita; nik uste dut eginda dagoela. Baina datu-basea zuzendu nahi dut. Datu zehatzak atera nahi nituzke. Eusko Jaur-laritzako Kultura Sailari ere -Eusebio Larrañagari-, bidali nion eskuizkribu bat, 300 bat orrialde, eta ez dakit zertan ari diren, noiz argitaratu behar duten. Nik, argitaratzeko orduan, lehenengo euskaraz atera nahi dut.

Erlojupean saiatu beharra duzu, inondik ere, arbolak galtzera baitoaz, zeuk esan duzunez. Denbora da koska...

Denbora bada arazoa, baina beste problema bat da arkeologo federal horiek ez dutela lan hau behar hainbat estimatzen. Jakin ere ez dakite, askok, beren lurraldeetan lertxumarrak daukela, eta lertxumarretan euskaldunen eta artzainen historia dugula finkatua. Ikerketa honek haien begiak irekiarazi ditu eta, aspaldiko partez lehenengo aldiz, Reno inguruan behintzat euskaldunen historia bildu nahian hasi dira; urrats handia

«Jauraritzak
lagundu dit, asko
gainera; bi edo hiru
beka eman
dizkidate baina
orain bertan
murritu da; iaz ez
zidaten eman»

da aurrera begira.

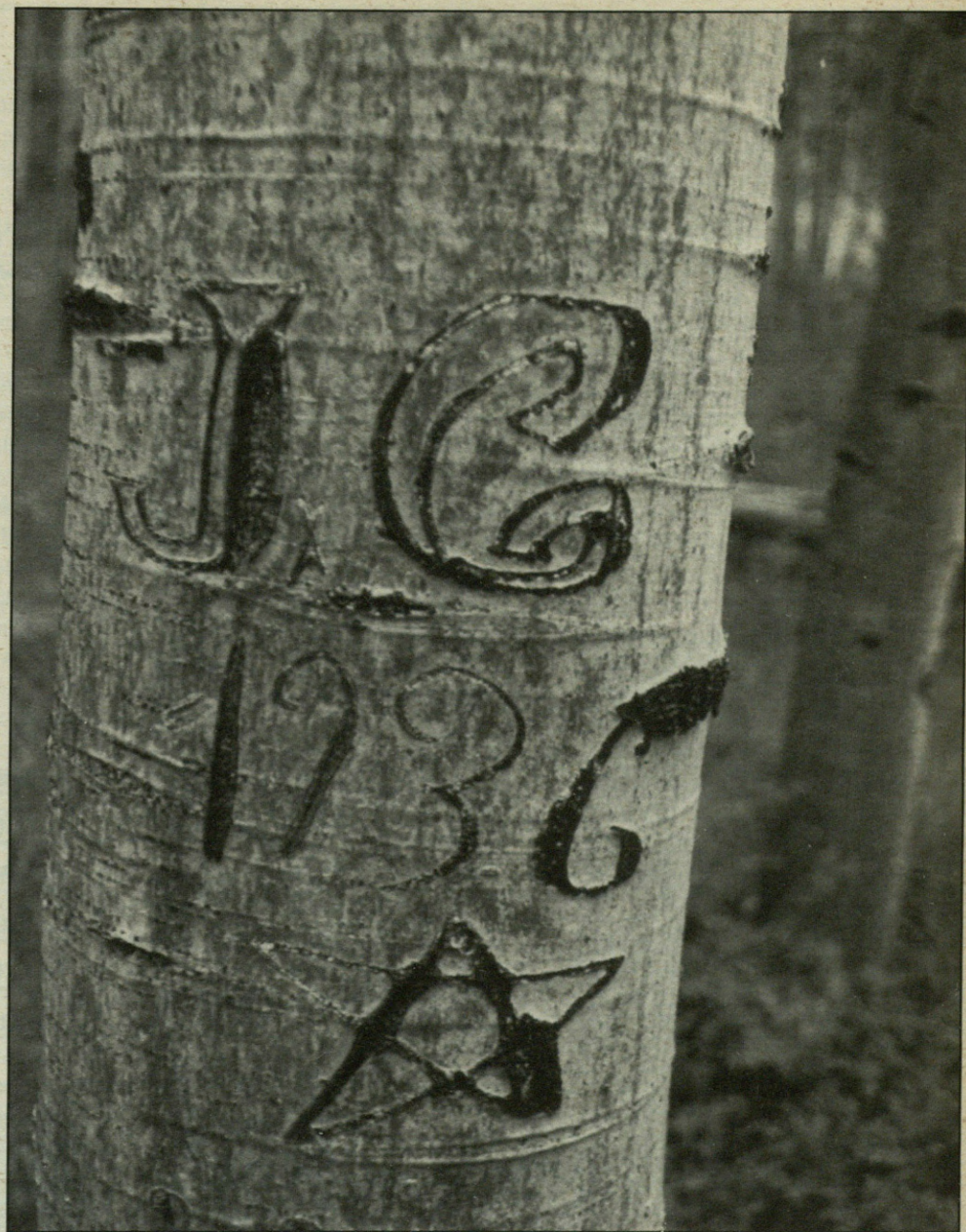
Zuk uste Espainiako Go-
bernuak emango lukeela
honelako laguntza bat eus-
kaldunen historia biltzeko?
Beharbada ez, agian bai; ez
dakit. Ez naiz ibili handik.
Behin Madrilera laguntza es-
katu nuen, eta erantzunik ez!
Hemen bai, laguntzen dute.
Ez da gutxi: artzainen lursailak,
txabolak, labeak eta
ari dira babesten. Badauz-
kagu bi ardi lursail nagusi;
hiru ere bai, baina egun hi-
rugarrenean ez da ezer gel-
ditzen.

**Horretan iraungo duzu
gero ere, alegia, EEBBe-
tara etorri ziren euskal-
dunen historiaren aztar-
nak aztertzen?**

Euskaldunen historia buka-
tu da hemen; emigrazioa,
behintzat. Berriz hasten ez
badira etortzen artzain, zer
gelditzen zaigu? Historia
geratzen zaigu, lehena.
Orainik ez dago alde horre-
tatik, zeren eta orain dela
hamabost-hogei urtez gero
artzain euskaldunik ez bai-
tator.

**Euskaldunarenak egin
du EEBBetan? Euskal ko-
munitatea desagertuko
da?**

Euskaldunak eurak ez. Ja-
rraituko dute euren dantze-
kin, bilerekin eta 'pikinie-
kin', baina euskara bai, eus-
kara galduko da. Beste toki
guztietan halaxe gertatu da,
ez hemen bakarrik. 1610ean

«Izen-deiturak eta urtea ageri dira lertxumarra gehienetan».

uste dut, Etxabe zarauztarra
-edo Zumaiakoa izango
zen-, pintorea, Mexikoko
hiri handian bizi zen, eta
esan zuen: «Hemengo eus-
kaldunek ia euskara ahaztu
dute! Ez dute euskararik
egiten», eta haserre zegoen
mutila. Duela ia lauhun
urte, 1610ean! Euskaldunak
joan izan dira Mexikora eta
Argentinara eta beste toki
askotara eta denetan eus-

kara galdu egin da; inmigra-
ziorik ez dagoen tokian, ba-
tez ere. Hemen, alde horre-
tatik, euskara askoz inpor-
tanteago izan da Mexikon
baino. Hemen, «euskara ala
ingelese» zen, eta ingelese ez
zekitenez, euskaraz egiten
zuten denek.

Hemen, hainbat espainol
ere, Euskal Herri ondokoak
eta, euskara ikasita daude.
Badaude batzuk -Asturias-

koak, Santanderkoak, Te-
ruelekoak...-, inork galde-
tzen dienean, «hi nongoa
haiz?», «euskalduna!» esaten
dutenak, zeren eta *spanish*
esaten baldin badute, mexi-
kartzat edo har ditzakete...
Euskalduna esan eta aurrera!
Horiek denek dakite hitz bat
edo bi. Eta nafar askok ere
hemen ikasi du euskara.

MIEL ANJEL ELUSTONDO

30 gradutik gorako kulturgintza

UDA giroan sartu gara. Kultura munduan ere, urte osoan baliatutako arropak soinetik kendu eta sasoi honetarako aproposak gerta daitezkeenak jantziko dira. Zenbait esparru lokartu eta zenbaitek begiak irekiko ditu. Urte osoan hotzak jokatoak izerditan ikusiko ditugu. 30 gradutik gorako kulturgintzaren ordua heldu da.

Argitaletxe eta disketxeek ez dute lanik kaleratuko datozen hiru hilabeteetan, egin dituzte egin beharrekoak, eta udazkenaren zain geratu dira. Durangoko Azokari begira, udako lehortea pasa eta berriro ere produzitzen hasteko (kazetariok beraz, nahikoa lan izango dugu ez dagoen lekutik notiziak asmatzeko).

SUSA, Alberdania eta Ereinek beren azken emaitzak eskaini dizkigute ordea, aurretik. Susa odolberriturik

azaldu da, bere burua elkarte mugatu gisa antolatu eta argitaletxe barruan partaidetza zuzena izango duten 43 bazkide proiektura inguratu ondoren. Mugaz goitiko eta behetiko kulturgintzan itzal handiko izenak dira, literaturaz gain, beste esparruetan ere (itzultzaileak, kazetariak, zinema eta musika alorretako jendea) ari direnak, horrek guztiak ekar diezaiokeen aberastasunarekin. Koldo Izagirre eta Jose Luis Otamendiren azken liburuekin egin dute aurkezpena. Batak eta besteak proposamen berritzaileak dakartzate, nola narratibagintzan hala poesigintzan.

Alberdaniak Arantxa Iturberi egin dio tarte, hondartzan irakurtzeko aproposa den lana kaleratuz (halaxe aldarrikatzen du idazleak). Gero eta eskaintza zabalagoa antzematen da literaturargintzan, eta Alegikoaren esti-

loak irakurlego zabala bereganatua du dagoeneko. Hondartzarako kremarekin batera, liburu batekin 'igurtzitzeak' ere ez dio inori kalterik egiten, eta nahi duenak badaki boltzatxoan zer sartu. Alberdaniak bestalde, Pedro Alberdiren lehen liburua kaleratu du; irakurle faltarik nozitzen dugu, baina ez idazle berriena, eta horren adibide da Eibar-

Zarauzko
Zinemaldian bilduko den
nazioarte mailako
eskaintzak ondo baino
hobeto erakutsiko du
hizkuntz gutxituen
mundua, irudi bizitan

Bertsolari Elkartek prentsaurrekoa eman du, Euskal Tebistarekin «Hitzetik Hortzera» programaren inguruan egindako bileren ostean, ez dutela adostasunik lortu eta afera honen atzean bertsolaritza ulertzeko bi modu daudela adierazteko. Bertsorearen ekologia («tratamendu ekologikoa behar du bertsotxoak, ez daiteke klinex baten moduan erabili eta bota») errebeindikatu du, eta honen harian lau puntuko agiria kaleratu, nahi duenak sina dezan. (Argazkia: Edurne Koch).

Idazle onak, derrigorrez

ANKARTEAN ostikada eman baliote bezalaxe gelditu zen idazlea, mutiko ez hain gazte hark miresmena eta kortesia agertu nahi izan zizkionean.

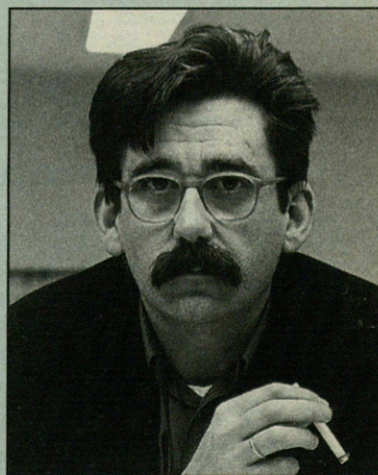
–Zeuzara bai. Zeinek esan neri elkarrekin bazkaldu behar genuela. Zure nobela irakurrita daukat. Unibertsitatean derrigorrezkoa genuen.

Parnasoko gizonak ez zekien zer egin, barkazioa eskatu behar ote zio egin zion putadagatik edo purrustada bat bota, literaturazale izan gabe literaturaz hitzegiteko imintzio egin zuelako edo besterik gabe nardagarri jasan ezin bat iruditzen zitzaiolako.

–Bada nere hurrengoan enteratuko dituk –pentsatzen ari zela somatu nion urrezko izenpeari.

ENTERATZEKO moduak berriz bi direla deritzot. Bata inor ez enteratzeko moduko zerbait egin, horrek duen arriskuarekin, zeren norbaitek erabaki dezake hori euskal literaturako hito bat dela eta irakurketa derrigorrezko bihurtu Euskal Herri osoarentzat, ikasle guztiak Euskal Herri osoa badira. Bestea berriz denek dastatu ahal izateko banalkeria bat idatzi, irakurterraza, ulertterraza, bukatuerra eta burmuinetan lurrikararik eta liskerrik sortuko ez duena.

Edozein kasutan idazleak bere kontzientziarekin eta literatur asmoekin guztiz ezleihal izan beharko luke eta berriro miresmen faltuaren, derrigortasun patriotikoaren eta gizarte status faltuaren zurrunbiloan sartu beharko luke. Berak ez duen askatasun guztiari uko egin beharko lioke.

RAMON ETXEZARRETA

EZ dakit ez ote den hori euskal literaturan, beste gehienetan bezalaxe, baina gurean areagotua, bizi dugun tragedia. Literatura gutxi kontsumitzen da gure gizartean eta gutxiago eskoletan, eta aberri asko. Literatura 'aberriaren' funtzioetara makurtzen da, literatura librerik eta irakurketa librerik posible egiten ez duen aberria ezinezkoa edo kalterakoa dela kontuan hartu gabe.

Esan egin behar da hala ere ez aberriari eta ez munduari ezer aportatzen ez dion literatura pila daukagula eta hau ere bien kaltetan dihoala literaturarenean eta aberriarenean. Idazlea gehiago errespetatu beharko genuke eta askatasun gehiago eman beharko genioke. Askatasuna ez ezik lainez ere baietz esango nuke, nahi duen hura egin dezan eta nahi duen hura esan dezagun.

Badator Atxagaren hurrengoa, etorrita egongo da ziurrenik lerro hauek argitaratzerako. Egin ezazue proba, ken iezaiozue izenpea, irakurri ezazue eta pentsa ezazue zenbateraino gozatu duzuen eta zer berririk irakatsi dizuen. Baina mesedez ez ezazue derrigorrezko bihurtu, zeren ia kulparik batere gabe Atxaga gorrotatzen buka dezakegu.

koa. Hari berari loturiko hiru istorio jaso ditu, eleberrigintzan nagusitzen ari den ipuingintzaren ildoari jarraikiz.

Ereinek bakarra atera du, aspaldian espero zen Bernardo Atxagarena. Gure artean dagoen idazle sonatuenak ederki berotuko ditu udako literatur-termometroak, bai Euskal Herrian bai Euskal Herrikan kanpora ere. Obabako erreferentziak ahaztu eta gaur egungo munduan finkatu du bere luma, eta horren harian azpimarratu dira, eta azpimarratuko, liburuaren gaineko irakurketak.

DISKETXEEK uda aurreko eskaintza oparoa osatu dute. Bi errealtate azpimarratu daitezke: konpaktoaren sarbidea batetik, nahiz eta fenomenoak atzetik datorren, oso denbora laburrean erabat jan baitu merkatua. Nor gogoratzen da diskoaz? (Disketxeek beren izenari utzi eta konpaktotxeak bihurtu dira). Bestetik, plaza edo berbena taldeen presentzia ugaria; uda sasoia da noski, hauen lanak argitaratzeko tarterik egokiena, eta talde gazte nahiz zaharrek kozk egin diote merkatu honi, eta disketxeek ate guztiak zabaldu dizkie oraingoan.

JAZZALDIEK markatuko dute udako musika martxa. Donostia, Gasteiz eta Baionako egitarauak nazioarteko musikari handiei aterpea zabalduko die, urtean zehar isilean egon diren doinuei leku eginez. Euskal taldeek ordea, ahaztu samar pasatuko dira jazzaldietako tronpeta hotsen artean. Sendoturik eta oihartzun zabalez gauzatuko den Donostiako Musika Hamabostaldiak ere, hondartza bazteretik mugitu du hainbat jende.

Zarauzko Zinemaldiak hizkuntz gutxituetan egiten diren filmeei erreparatuko die bigarren, areto komertzialetan kontuan hartzen ez diren errealtateak pantailaratuko ditu. Zarautzen bilduko den nazioarte mailako eskaintzak ondo baino hobeto erakutsiko du hizkuntz gutxituen mundua, irudi bizitan.

J.J. PETRIKORENA

TXUTXU - MUTXUKA

EUSKAL KOMUNITATEAREN FESTA BOISEN

ESTATU Batuetako euskal komunitateek beren festak antolatu ohi dituzte uda giroan. Aurten Boise (Idahoko hiriburua) zita berezia prestatu dute, Euskal Herritik hurbilduko den ordezkari baten parte hartzeaz. Uztailaren azken astean izango da, eta hiru egunez luzatuko dira ekitaldiak, besteak beste Mikel Markez, Tapia eta Leturia eta Añorgako dantzariak beren doinuak eta dantzak erakutsiko dituztelarik. 1990an egin zen azkenekoz antzeko ekimen zabal bat, eta oraingoan, Estatu Batuetako mendebaldeko euskal etxeak elkartuko dira bertan.

NOR - NORI - NOR K

JON CASENAVE

idazlea eta Peio Zabalete konpositorea lanean ari dira eskutik hartuta. Frantziako gobernuak eskatutako «Bidaia» opera osatzeko elkartu ziren, zeina 1992ko maiatzean estreinatu zuten. Bigarren partea amaitu dute orain, «Ilargi xendera» izenburua daramana, eta hirugarrenari heldu diote, lehen emanaldia 1996ko udaberrian antzezteko asmoz. Molde berriko opera lantzen dute, musika modernoan oinarrituz ●

JULIO CARO BAROJARI

zientzilaria saria eman diote Eusko Ikaskuntza eta Euskadiko Kutxak, Giza Zientzia eta Humanitateak arloetan egindako lanaren kalitatea eta meritua goraipatuz. Euskal Herriko unibertsitateetako errektoreek eta Aranzadi elkartearen lehendakariak osatu dute epaimahaia. Julio Caro Barojak hiru milioi pezeta (115.000 libera inguru) jasoko ditu, urrian Donostiako Miramar jauregian egingo den ekitaldian ●

PEDRO ALBERDIK

bere lehen eleberria kaleratu du, «Handitzen naizenean» izenburupean, Alberdania argitaletxearekin. Hiru narratizio dira, protagonistak 10 urte ditu lehen pasadizoan, 20 bigarrenean eta hirugarrenean 30, eta arazoaren konponbidea gerorako uzten duen galtzaile baten bizitza kontatzen du idazle eibartarrak, etorkizuneari jarritako esperantza faltsua dela erakutsiz. Gazteentzako Ostiral sailean kaleratu dio eleberria Alberdaniak ●

TEILAK

■ AKUSA
ANTZEZTALDEA
TAULARATU DA

LEKU askotan ibilitako bederatzik aktorek osatzen dute Akusa antzeztaldea: Jon Sarasti (zuzendari lanetan ere arituko da), Aitor Aldabaldetrek, Amparo Blanco, Mikel Garmendia, Pilar Guerra Monente, David Ladron de Guevara, Jaime Montoya, Rosa Rojo eta Ritxar D. Zumalabe. Eta aipatu dutenez, dramaturgia sendoko proposamen komikoak produzitzeko elkartu dira.

Lasarteko kultur etxean estreinatu dute beren lehen obra, Dürenmatten testu batean oinarrituriko «Frank V». 1957an idatzi zuen testua idazleak, hamar urte beranduago moldatu eta 1987an amaiera aldatu zion. Azken bertsioa bereganatu du Akusak, eta mamari dagokionez, bankuko diruzainen inguruko ustelkeria agertzen du, umoreari leku berezia eskainiz.

Produktzio merkea egin dutela adierazi dute taldekideek, hala-beharrez, «ez dugu dirulaguntzarik eta dirua kamisetak saltzetik lortu dugu». 600.000 pezetako (24.000 libera inguru) aurrekontuaz baliatu dira lehen obra taularatu ahal izateko.

Hurrengo proiektua ere abian omen dute, kabaret sarkastiko bat: «Kabaretaren lengoia propioa oso ulergarria da ikusleko zabalarentzat eta horri belduko diogu». «Frank V» soilik gazteleeraz emango bada ere, euskaraz eta gazteleeraz aritu nahi dute bigarren antzeztalanean. Honez gain, unibertsitateko ikasleekin lan egitea, eta beste antzeztaldekien produktzioak bultzatzea dute helburu.

Jose Felix Amundarain zegamarraren Katixima Zibila edo «Jaquin-bide Iritarautia»

Klasiko baten aurkikuntza

Apez Vicario Dr.
D. J. F. A.
Guipuztarrac»
1820an euskara-
tutako Cadizko
Konstituzioa
peskiza ugariren
helburu izan da
azken urteotan
zenbait adituren
partetik. Bere
garaian argitara-
gabe geratu zen
idazlanaren
autorea zein den
jakin eta miste-
rioia argitu da
azkenez.

*Jaquin-bide Iritarautia
Espaniako
Neurquidaren, edo Constitucio
berriaren enara adrezatua
Erritarren anguidorarako,
Gazteen icas biderako,
eta
Escuela-maisuen usorako
Eyderatic Eusquerara itzulidu
Apez Vicario
D.^o D. J. F. A. Guipuztarraco*

1820. Urtean.

■ Hauxe duzue 1820. urtean egindako «Jaquin-bide Iritarautia».

zen eta Juan San Martinek
fotokopiatu egin zuen.

Liburua Migel Antonio
Zumalakarregi idiazabalda-
rrari (Tomas general karlis-
taren anaia; liberalen goi-
kargua, Cadizko Gorteetan
Gipuzkoako ordezkari eta

Justiziako Ministro izaterai-
no iritsia) eskainia zetorren.
Laudorioekin hasten du es-
kaintza luzea, lehen bost
orrialdeak hartzen dituela,
garaiko lekukotasun gihar-
tsua ematen digula. Galde-
erantzunen formularen bi-

dez ematen da espainiar
konstituzio horren berri.
Bukaeran umil aitortzen du
«Berorren Servitzari, eta
Capillauric chiquiena» de-
na. Larramendiren hiztegi-
az kutsaturik egon arren, gi-
puzkera jatorrez idatzi zuen.
108 orri bi alderdietatik ida-
tzirik eta letra garbiaz. «Itxu-
ra denez euskaraz idaztera
obitua dagoen idazle on
batena, ematen du bapa-
tean itzultzen zuela», Juan
San Martinen hitzetan.

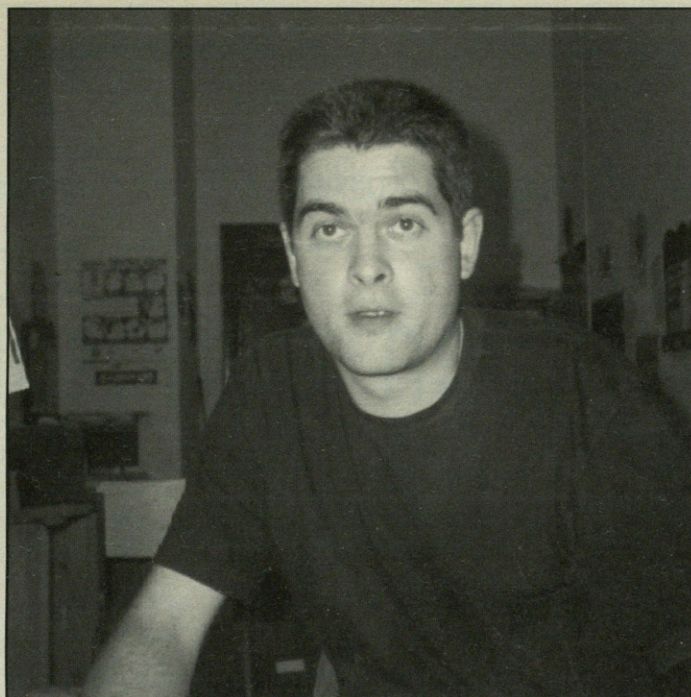
Idazlanaren testuingurua

IDAZLANA eta bere tes-
tinguruaz txostena argita-
ratu «Euskera»n eta Euskal-
tzaindian argitalpenaz ar-
duratzen zenari faksimilez-
ko argitalpentxo murriztua
egitea proposatu ei zion ei-
bartarrak. Cadizko Konsti-
tuzioaren oroimen txarra
genuela euskaldunok, gure
kontra etorri zelako, eta
ezezkoa jaso zuen. Juan San
Martinek erantzun gogor bat
bidali zion: «1820-23ko 'trie-
nio' liberalak (eta ez hasie-
ran orok onartua eta gero
mespreziatua izandako
1812ko Konstituzioak) egin
zigula kalte, eta hala izan
balitz ere, mereziko zukeela
euskal literaturaren mese-

ORMAIZTEGIKO Zumala-
karregi Museoko Doku-
mentazio arduradun den
Mikel Alberdik jarri gintuen
pistaren ildoan. 1987.ean,
Hondarribiko Kaputxinoe-
tatik deitu zion telefonoz
Aita Zubeldiak Juan San
Martin euskaltzainari, ahal
zuenean hara joan zedin es-
katuz, Biblioteka atontzean
aurkitu zuen eskuizkribua
ikus zezan: 1820an euska-
rara itzulitako Konstituzioa

derako den heinean. Ez da go borren pareko materialik administrazio alorrean».

«Euskaldunon Foruak gogoan harturik inoiz mardarikatu badugu ere Cadizko Konstituzioa, beharrezkoa zen, Antzinako Errejimena legedia zaharkituegia baitzegoen, Euskal Herritik begiratuta ere. Garai nabasia izan zen hura: askorentzat esperantzaz betea, Inkisizioarekin bukatuz 'biba la Pepa' bizitzeko; beste askorentzat hondamenezkoa, iraultza-
ren deabrukeria nagusituko zen beldurrez», dio Juan San Martinek. Hirurteko hartan liberalek sartutako aldakuntzak sumindurik utzi zuten Euskal Herria. Hortik sortu ziren geroko nahaspilak, iskanbilak eta gerrak. Dioskunez, liberalen artean ere baziren fueristak XIX. mendearen erdialdean. Hor jarri ziren XX. mendeko oinarriak. Eskuizkribura bueltatuz, gauza horrela gelditu zen, harik eta Arartekoa egin zutenean, faksimilezko 200 aleko tirada zenbakitu bat egin zuen arte, bere kabuz.

Ormaiztegiko Zumalakarregi Museoko Dokumentazio arduradun den Mikel Alberdik jarri gintuen Jose Felix Amundarain zegamar klasikoaren pistaren ildoan.

Geroxeago, Gasteizko Elizbarrutiko Mintegiko liburutegia den Angel Ibasateren eskuetara iritsi zen «Jaquin-bide...»a. Inprimakia-
ren katalogazio zuzenena lortzearen inbestigazio ahalegin izugarriak egin eta gero lortzen du honek goier-
ritar klasikoaren izena eta izana mendeen ilunpetatik ateratzea. Elizbarrutiko

«Scriptorium Victoriense» eta RSBAPeko boletinetan ematen bide du guzti horren berri. Amundaraini apika idatziko zuen beste idatzirik ezagutzen ez badio ere, euskal Parnasoan leku bat baduela dio Gasteizkoak.

Bestalde, badakigu Cesar Gallastegi bizkaitarrak ere bere bidetik aurkitu zuela Jose Felix Amundarainen

jatorria; itzulitako Konstituzio hori ikertzen ari da orain, zuzenbide-gaiei dagokien eran. Berriki, Gerriko Ikerlan Sariketara iaz aurkeztu eta aurten argitaratutako Jose Inazio Gerrikoren gaineko idazlanean Jose Felixen biografia bat eman zaigu (hiru aldiz Ikerlan Sariketa irabazi duen Lazkaoiko ikerlari laukoteak gure pertsonaia hau hartu berri du aztergai). Gure 'detektibela' dena lotzea besterik ez da izan.

«Oraindik Mutiloako Erretore-etxean gordetzen da 1824.ean Amundarain onek argitaratzeko asmoz gertu zuan sermoi-xorta polit bat», zioen Antonio Arruek «Egan-en 1956ean. Egund Lazkaoiko Beneditarren Liburutegian dago bere sermoi sorta. «Eskuartearen erabiltzeko parada izan dugu eta benetan penagarrira iruditzen zaigu oraindik argirik ikusteke egotea; literatur baliorik badute eta gure klasikoaren artean jar-
tzeko modukoa da», dio Pe-

Goierritar klasiko 'berria'

JOSE Felix Amundarain zegamarra 1755ean jaio zen. 13 urtez egin zituen zegamar honek goi-mailako ikasketak han-hemeneko eskolatan: Iruñeko Santiago Unibertsitatean Filosofia; Oñatiko Unibertsitatean Legeak eta bertako Akademiko, Lege eta Kanoi Sakratuetan Batxiler, Lizentziatu, Doktore eta irakasle; Valladoliden Kanoi Sakratuak, Batxiler eta irakasle, apaiz, halaber; Madrilgo

San Isidoro Erret Akademian Akademiko eta Diputatu; Erret Kontseiluetako Abokatu-ikasketak; 1783an (27 urte zituela) San Idelfonso Erret Kolejioko Doktore egin zuten. 1784az geroztik, Zegama, Zerain, Ordizia eta Mutiloa herrietan apaiz aritu zen, gizon gordina, sasoi-
koa zela.

Mutiloan apaiz 'benefiziaria' izandako Jose Inazio Gerrikorekin urteak egin zituen. Hura 'lurpe-

ratu' eta ordezkatu zuen erretoretzan Jose Felix Amundarain zegamarrak. Gerriko segurarraren «Cristau Doctrina guztia-
ren explicacionaren sayaquera-ren (berau hil ondorenean argitaratua, 1858an) aztertzaile eta beronen testamentuko al-
bazeaetako bat izan zen Jose Felix Amundarain. Urtebete lehenago zendutako Gerrikoren jarraitzaileetako bat zen zegamarra 1825an hil zen.

“Penagarria
iruditzen zaigu
oraindik argirik
ikusteke egotea;
gure klasikoen
artean jartzeko
modukoa da»

P.J. ARANBURU

Ilo Joxe Aranburuk, Gerriko sarietan ohizkoa den irabazle-taldekoak.

Juan San Martinen ustez, egoera politikoa izan zitekeen 1820an idatzia inoiz ez argitaratzeko arrazoia. «Garaiko egoera hartan, erraz ulertzekoa da apez askoren liberaltasuna eta horietako genuen apez 'vicario guipuztar' hau».

Eztabaidarako klabeak

MIKEL Alberdiren iritziz oso interesgarriak dira bai sermoiak eta bai Katixima Zibikoa. «Hor azterketa polita legoke. Sermoietan ikusiko da zer ideologia azaleratzen duen, aurrez jakinik Amundarain liberala dela argi eta garbi, Madrilen ikasia eta ibilia. Garaiko sermoi-sorta tradizionalistak 'aspergarriak' dira, hori da gure 'lastrea'. Goierriratzean, obizkoak egingo al

Juan San Martin: «Ez dago pareko lanik administrazio alorrean».

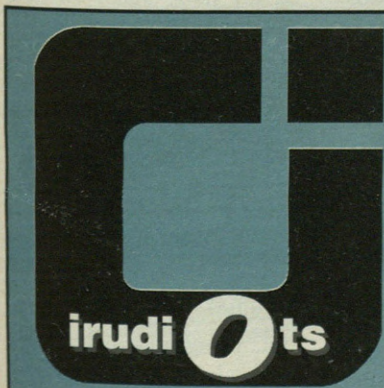
zitzen? Agian, apaiz-lana besteak bezala egingo zuen, ezkutuan edukiz bere ideologia. Bestalde, horrelako itzulpena ez luke sekula bere garaiko abade batek egingo. Gainontze-koentzat 'pekatu' da Konstituzio hori. Migel Antonio Zumalakarregik ez lioke es-

katuko beste edozein apaizi hori egiteko. Lan bikainari izenik ez jartzea egintzaren arriskuaren adierazgarritzat dauka: «Argitaratu izan balu aurkituko zuten autoreak; ez argitaratzeak salbatu zuen, ezen bestela erbestera, elizatik bota edo izango zituen ondorioak».

Pello Joxe Aranbururen aburuz, Jose Felix Amundarainek 'ordaindu' zuen nolorebait. Haren sermoi-sorta, kurrikuluma, noblezia-agiriak eta abar ikertuta, zera dio boteprontoan: «Ez zaio nabari liberala denik. Hori aditu dut, liberala zela, baina, Gerriko eta Agirre Asteasukoa baino itxiagoa dakusagu. Garai hartako apaizen pentsakera berbera agertzen du. Apaizen asuntu guztietan ordezkari eta Goierrialdeko diputatu ere izan zen maizetan. On-do ikusia eta liberal trazarik gabekoa, beraz».

Euskaltzale eta liberal binomia ere eman zen, aida-nez, eta apaiz tradiziozalek burutuko ez zuten testu laiko baten itzultzeak ere bere balioa ematen dio idazleari. Pentsatzekoa da zein zuten eredutzat bai Gerrikok zein Amundarainek: Larramendiren eskolaz gain, Asteasuko Agirreren eragina da nabarmena. Euskara du, azkenik deskubritutako klasi-koak ere, altxorrik prezia-tuena. Gainera, Gerrikok baino maila hobea ematen du Amundarainek, dirudie-nez. Lan sakonagoren batek jarraipena emango ahal dio gure saiotxo mugatu honi.

JON MIKEL ARANO

Soinu eta Argiztapen ekipoen alokairu eta instalakuntza
Bideo Proiektoreak - (ikustentzunezkoak) - Pantailak

SOINU - ARGIZTAPENA

Grabazio platoa - Bideo-Zinema eta Telebistarako
Grabaketa - Plato 24 pista digitzeko Grabaketa Estudioa

Irudi - Ots S.L. Pol. Industrialdea, Gabiria 15. Ed. BIZKARGI, 8-9. 20300 IRUN
Tel. (943) 63.16.32 Faxes (943) 63.16.02

«Apaiz gaztea» Mikel Elizagaren bigarren diskoa kalean jadanik

«Euskal kantagintzan bada garaia gauza guztiak galbahetik pasatzeko»

Lizarrako musikariak Gor disketxearekin atera duen lan honetan Patziku Perurenaren «Iraingo apaiz gaztearen kantutegi zaharra» liburutik hartutako testuak dira oinarria. Horrez gain, Gabriel Celayaren poema bat eta Joseba Sarrionandiak euskaratutako Mohammed Alkaliren beste bat musikatu ditu. Honetaz eta lanbidea duen dantzaldien munduaz aritu gara.

«Apaiz gaztea» zure bigarren lana da eta lehenbizikoan bezalaxe ekoizlea zaitugu.

Halaxe da, ni naiz guztiaeren erreduna eta irabazpenak eta galerak nire kontu doaz. Baina disko bat ateratzek ezagunago egiten zaitu, emanaldi gehiago lortzen dituzu. Lehenbiziko diskoa, «Agur t'erdi» izena daramana, aurkezpen gisako zer-bait izan zen, bigarren hau aurretik ongi pentsatutako lana da.

Patziku Perurenaren «Iraingo apaiz gaztearen kantutegi zaharra» liburutik hartutako olerkiak musikatu dituzu. Arrazoi berezirik ba al da hori aukeratzean?

Patziku arlo ugari jorratu duen poeta da. Nire kasuan, beti hitzen egarri izan naiz musika sortzeko. Euskara

neureganatu nuenetik hasi nintzen kantatzen, lehen egiten ez nuena, musika sortzen dut eta arazoa abestiak aukeratzean dut. Lagun baten aholkua jarraituz Patzikuren liburua aukeratu nuen, musikatzeko oso egokia da, koplak dira, neurtuak, gaiaren aldetik lirikoa, bertsolari baten tankeraz poeta batek egindako lana da.

Horrez gain, Sarrionandiaren itzulpen bat eta Gabriel Celayaren olerki bat bildu dituzu.

Garai berekoak dira, eta gainera Gabriel Celaya zena,

Estellerriko Azedora joaten ohi zen, Anparitxu ingurukoa baita. Omenaldia egin zioten eta horretan bere olerki bat musikatu nuen. Sarrionandiaren kasuan, olerkia primerakoa da.

Euskal kantagintzan kritika gutxi dagoela kexu zara...

Alde batetik ulertzen dut orain arte egin den guztia, euskaraz egin izanagatik oniritzia izatea, baina bada garaia gauza guztiak galbahetik pasatzeko, kalitatea bilatu behar da, horretarako kritika oso egokia da.

Beraz, komunikabidee-

tan oso 'kritika' gutxi egiten da; aldiz, musikarrien artean ba al da borrelakorik?

Nafarroatik begiratuta, hemen oso jende gutxi gaude, elkarri mokoka hasiko bagina pentsa ezazu, ez zen komenigarria izanen, baina Euskal Herrian produktu euskaldunak aztertzerakoan oso kritika gutxi egiten da, zorrotasun handiagoa eskatu behar da. Gaur egun, batzuentzat euskara bera izan daiteke helburua, baina euskara bidea da.

Inoiz ere disketxe batera joan zara, edo libreago sentitzen zara zu elkoizlea izatean?

Saiatu naiz, agian ez naiz nire buruaren saltzaile ona, orokorrean Euskal Herriko disketxeak ez dira arriskatzeten, gauza bat da zigilu bat jartzea eta beste bat jakitea ekoizpena nork ordaindu duen; aski ezagunak direnek ere beren lana ekoizten baitute.

Beti nire lana defenditu dut, ez nondik egina den. Ona ala txarra, nire lana, euskal kantagintzan aporta-

«Herri handietan dantzaldia buruz behera doala antzematen dut, ez du gazte jendea bereganatzen; alderantziz, gazte jendeak gero eta gehiago mesprezatzen du dantzaldietako musikaria»

Mikel Elizagak
esan digunez,
euskara
beregianatu
zuenetik hasi zen
kantatzen, «eta
beti hitzen egarri
izan naiz musika
sortzeko».
(Argazkia: Joxe
Lacalle).

zio bat egiten dudalako. Horregatik nire patrikatik ordaindu behar baldin badut, nahiago dut Iruñean bertan ekoiztea: jendea ezaguna dut, harremana hurbilagoa da eta gainera bidaie-takoa aurrezten dut.

Sormen lanaz gain, lanbi-de berbeneroa duzu, Par-radis Orkestra Tippija tal-deko partaide zaitugu. Aurreko astean Roberto Mosok orrialde hauetan berbenaren sasoi ona ai-patzen zuen, uste bere-

koa al zara?

Alde batetik dantzaldiak egiten ditugunok gaude, eta bestetik diskoa besopean dutela kontzertu moduko dantzaldiak egiten dituzten musika taldeak. Gu herri txikietara joaten gara, eta hor inon baino gehiago jendeak agintzen du, festetan denok hartzen baitute parte, kontzientzia kolektiboa daukate. Baina herri handietan dantzaldia buruz behera doa, ez du gazte jendea bereganatzen; agian badira

talde batzuk jendea biltzen jakin izan dutenak, Egan, Akelarre eta abar. Jendeak gero eta gehiago mespreztzen du dantzaldietako musikaria, ez dakit zer nolako dantzaldiez ari zen Roberto Moso.

Kontratazioaren alorrean badirudi zerbait mugitzen hasi dela azken bolada bonetan?

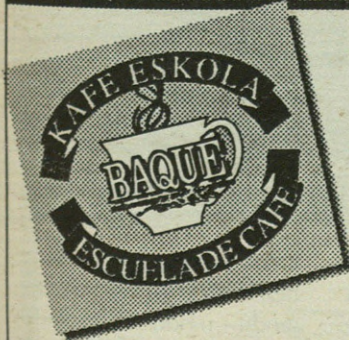
Nafarroan frankismo garai-ko sindikatua mantentzen da eta hori baliatuz musikari-entziazia sortu berri du-

te, batez ere bitartekari lana musikari beraiek egiteko. Kataluniako esperientzia jarraitu da, egun kontratazioaren % 80 musikari-entziazia kontrolatzen dute, eta erre-presentateak haserre bizian dira, azken batean edonor izan daiteke ordezkaria.

Gipuzkoan sindikatuak ez du funtzionatzen eta Gipuzkoako talde asko Nafarroako sindikatura daude afiliatuak.

PATXI LARRION

BAQUE KAFEAK ESKEINITAKO ARGIBIDE KAFEZALEAK

Arabika Kafeak bi multzotan sailkatzen dira, garbitze prozeduraren arabera, "garbituak" edo "garbitu gabeak". Horrek gauza bat adierazten du, mamia atera eta alea prestatzeko orduan ura erabili duten ala ez. Arabika Kafe garbituak dira KOLONBIA, JAMAICA, COSTA RICA, KENIAko kafeak... denak oso SUABEAK. Garbitu gabeko Arabika Kafe nagusia BRASILgo kafea da. BAQUE KAFE suabe...suabea

Poz handia ematen digu kafeaz dakigun guztia zure esku jartzeak.

Arantxa Iturbek «Lehenago zen berandu» liburua plazaratu du Alberdaniarekin

Harremanen mundu txiki hori distantzia motzetik begiratuta

Bere bigarren liburua plazaratu du Arantxa Iturbek. Aurrekoaren antzera narrazio laburrak idatzi ditu, hamahiru guztira, bizi-biziak, hizkera zuzenekoak, begietatik ere sartzen direnak, harremanen inguruan. Bizitzan askotan konturatu gabe pasatzen diren kontuak interesatzen zaizkio idazleari.

UTZIKO al digu Arantxa Iturbek pasarte baten bidez «Lehenago zen berandu» liburuaren berri ematen:

—Dolores, mesedez. Hitz egin dezagun. Hanka sartu nuen, badakit, oso gazteak ginen eta nik ez nekien zertan ari nintzen. Baina orain...
—Orain joan egin nahi dut.
—Barkajazu.
—Ez dago zer barkaturik.
—Zure ondoan bizi nahi dut...
—Lehenago zen berandu...

Beranduegi. Harremanen inguruan zorrotzu du bere luma idazle alegiarrak, desinkronizatuta (halaxe esatea du gustuko berak) bizi garela adierazteko: «Askotan, eta ez maitasun kontuetan bakarrik, bi pertsonaren momentuak batera

etortzea oso zaila izaten da». Honen harira dator, hain zuzen ere, titulua.

Egun bizi ditugun korapilo handiak alde batera utzi eta, bizitzan hainbatetan konturatu gabe pasatzen diren gertaerei erreparatzen die liburuan, beti ere distantzia motzetik eta mugimendu guztiak jasoz: «Jendearen erreakzionatzeko moduak interesatzen zaizkit; modu batzuk oso zinematografikoak dira, liburuan agertzeko politak oso, eta horiek asmatzen primeran pasatzen dut». Jendeak ohean dauzkan eztabaidak (edo sexuen arteko guduak), kasualitatez gertatzen direnak... «mundu txiki hori» azpimarratu nahi duela dio Arantxa Iturbek.

Ipuin labur eta zorrotzak idatzi ditu Arantxa Iturbek.

Harremanen mundu txiki hori zehar egiten duen bigarren bidaia da, nahiz eta berak dioenez, duela hiru urte

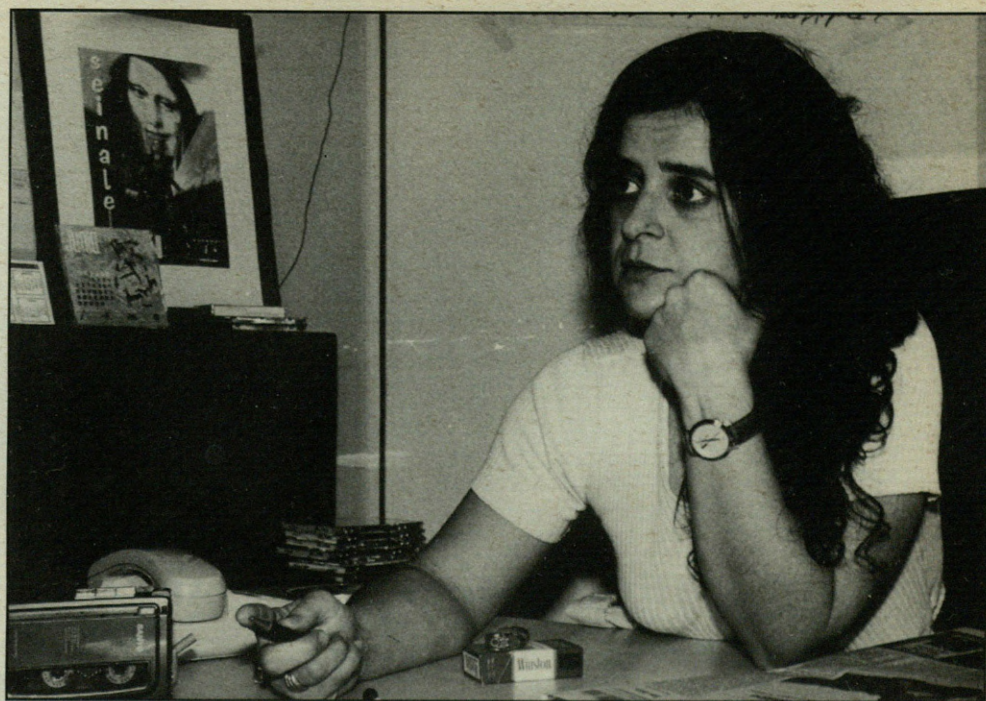
kaleratutako «Ezer baino lehen» eta «Lehenago zen berandu» modu ezberdinean prestatu dituen: «Lehen li-

burua kasualitatez atera zen, lehiaketa pare batera aurkeztu, suertea izan, irabazi, gero enkarguzko lan batzuk jaso, haiek egin, argitaletxeari gustatu, eta horrela. Oraingoa ezberdina izan da: urte t'erdian ezer idatzi ez eta, animoz bete ondoren ekin nion, nahi nuelako eta nire kabuz, inongo enkargurik gabe.

Asteburu aritu da, ordenagailuaren aurrean eseri, eta berezkoa omen duen gaizakeria puntu horrekin, istorioak makinatzen. Ez zaizkio gauzak erdizka uztea gustatzen. Odol berokoa izaki, tik-tak batean egin ditu ipuinak, hasi eta bukatu.

Eszenaz betetako liburua

HALAKOXEAK dira testuak, arinak, tik-tak batean irakurtzen direnak: «Eszenaz betetako liburua da, begietatik ere sartzen dena, elkarriketa askokoa, gidoi baten itxura hartzen du hainbatetan». Arina aipatu dugu baina, ez du berak oso

«Eszenaz betetako liburua da, begietatik ere sartzen dena». (Argazkiak: Alberto Elozegi).

gustuko hitz hori, aurreko liburua definitzeko orduan ere askotan erabili zela eta, ematen omen zaion zentzu peioratiboaz kezkatuta baitago: «Arina dela esaten denean, bizkorra, freskoa... pisua ez den zerbait dela

ulertzen dut, baina badi-rudi, literaturari dagokionez, beste zeozer azpimarratzen dela adjetibo honekin».

Hala ere, harro defenditzen du egin duen aukera, aurrekoan aldarrikatu zutenaren antzera «Lehenago zen berandu» liburua ere hondartzan irakurtzekoa dela esanez: «Nik oso gustura irakurtzen dut hondartzan, eta asko eskertzen dut hiru folio irakurri, istorio bat hasi eta bukatu, eta

ingurura begiratzea. Hori da nik aukeratu dudana estiloa eta zain nago kontra dauden guztiek zer esaten duten».

Behingoz etiketak utzi eta egindakoa baloratu diezaioten nahi du: «Duela hiru urte, liburua baino neska, gaztea eta berria nintzela azpimarratu zen. Oraingoan, horiek guztiak abaztu eta bartu dudana bideaz hitz egin dadin nahi dut».

J.J. PETRIKORENA

«Nik oso gustura irakurtzen dut hondartzan, eta asko eskertzen dut hiru folio irakurri, istorio bat hasi eta bukatu, eta ingurura begiratzea. Hori da nik aukeratu dudana estiloa»

UDARA 95 ABENTURA

EGUN BATEKO RAFTINGA

Irteerak: Uztailako 9, 16, 23 et 30 Igandeak
5.900 pta.

Barne: Autobusa joan etorria, Rafting, gida laguntzailea, monitorea, material tekniko eta seguroa

VIAJES BIDAIAK
San Marcial 1
Tlf. 420071
Donostia

CICMA 91 M.M.

Urbietza 58
Telf. 460688
Donostia

VALLE DE ARAN-EN ABENTURAZKO ASTEBURUA AUTOBUSEZ

Irteerak: Uztailako 7,21 eta 28
Igandeak
14.950 pta

Barne: Gela bikoitzeko Hotelean 2 egunetako egoitza, Rafting larunbat goizean, Senderismo igande goizean, seguroa, monitorea espezializatuak aktibitate bakoitzeko, materiale tekniko eta gida laguntzailea

Telefonoz erreserba: 943- 46 16 08

FUTUROSCOPE - PORT AVENTURA

ASTEBURUA FUTUROSOPEN 06/30tik 07/02ra

Helduak	13.700 pta.
Umeak (16 urterarte)	10.900 pta.
Umeak (14 urterarte)	7.900 pta.
Barne: Tolosa, Donostia eta Irunetik Autobus litera	
2 Egunez parkera sarrera eta dutxa zerbitzua kanpangan	

ASTEBURUA PORT AVENTURAN 06/23-25 eta 07/07-09 11.575 pta

Barne: Autobus litera, Porta Aventuran 2 egun sarrera, kanpangan dutxa zerbitzua eta 2 gosari kanpangan

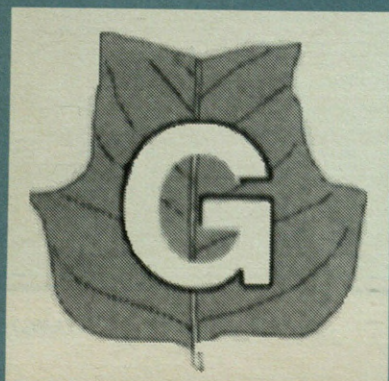
ATLANTIDA: EGIA ALA MITOA?

(KATAKLISMO GEOLOGIKO BATEN HISTORIA)

I. Rézanov / D. Vitalino

- Platonen kondairatik plaken tektonikara misterio ikaragarri hau ulertu nahiean.
- Kontinente galduaren desagertzearen kausa fisikoak.
- Minostar zibilizazio itsastarraren aurkikuntza Arthur Evans-en eskutik.
- Gertatutako kataklismoaz gaurko zientziak baieztatzerik duena.
- Atlantidari buruz Tira uhartean aurkitutako irudi ernagarriak.

**PUNTAKO JAKINTZA, EUSKARAZ,
ZURE ESKU**

ARTZAIN-KOMUNITATE EUSKALDUNA (II)

(BORTUKO INGURUA)

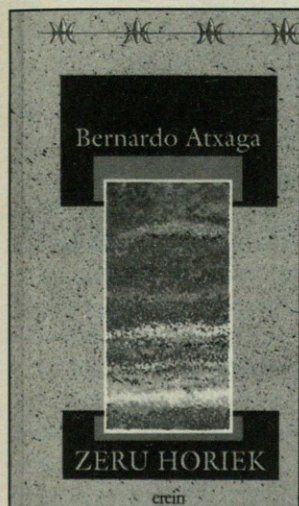
Sandra Ott

- Olha delako artzain-erakundearen antolaketa demokratikoa.
- Mendiko gazta eta etxeko gaztaren arteko desberdintasunak. Mendiko gaztangintzaren inguruko erritoak.
- Umeen eta gazten 'kontzepzioaren' arteko lotura hizkuntzan, gizarte-mailan eta maila sinbolikoan.
- Zuberoako basoa eta gizartea XIX. eta XX. mendeetan.

**EUSKAL HERRIKO BIZITZA PRIBATUA
GURE HIZKUNTZAZ**

GAIK ARGITALDARIA

L I B U R U A K

«ZERU HORIEK»
BERNARDO ATXAGA

EREIN, 140 or.

«Gizon bat bere bakardadean» liburuaren ondotik, trilogia osatuko zuela iragarri zigun, baina tartean honako hau sortu zaio, preso egondako emakume baten espetxetik irten ondorengo gogoetak jasotzen dituen eleberri laburra. «Hogeita hamazazpi urte betetzera zihoan andrea zen, azken muttura gartzelako hormen artean pasatakoa...» esanez abiatzen dira lehen lerroak, tren geltokiaren ate automatiko bati begira gelditzen den protagonistari sarriera emanez. Egun bat baino ez da atera dela ●

«LUR BAT ZURE
MINARI»
JOSE LUIS OTAMENDI
SUSA, 66 or.

Poesiaren lurak goldatzen hainbat saio egindako Jose Luis Otamendiri bostgarren liburuak karrikaratu dio Susa argitaletxeak. Minaren inguruan mintzo da idazle azpeitiarra, minak ez duela inoiz lurrik izan gogoratuz, «eta lurrik gabe, gorputzik gabe ezin da maitasunik bizi», azken orriko aipamean adierazten zaigunez. Gordintasun ederrenetik eramango gaitu Otamendiren eskuak, «euskaltasunaren lur abandonatueta, hondar arteko almitz horietara. Eta hain zuzen, bere ederragatik ez dizu soseguz irakurtzen utziko» ●

RITXI LIZARTZAREN BEGIETAN

Idazle ahaztuaren kronika

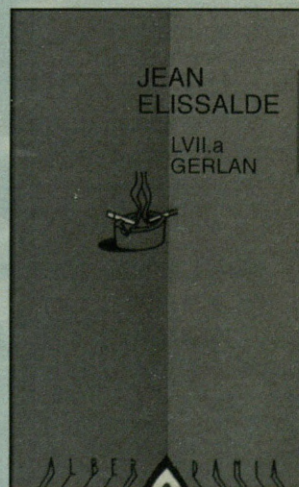
Harridura sentitzen du lehenik ale honekin topo egiten duen erosleak. Izan ere, nor da Elissalde hori? Idazle berria? Ez, eta aspaldikoa izanik, zer gertatu da orain arte bere berririk ez izateko? Ez ote da Patri Urkizuren bitxikeria bat? Eta irakurtzen hasi ahala «Zerbitzariaren prosaren indarrak eta edertasunaz jabetuz, lotsa apur bat sentitzen du gure liburu arakatzaille ausartak. Eta, berehala, galdera bat: zenbat idazle egongo dira Jean Elissalderen kasuan? (eta harrotasun puntua ere sentitzen du, euskal literatura ez baita berak uste bezain antzua).

Ez da ez, kasu bakarra azkaindarrena. Zenbat euskal idazle aritu ote dira urtetan «Gure Herria», «Eskualduna», «Eusko Jakintza», «Egan», «Euskal Etna», «RIEV», «Ekaina» eta beste zenbaitetan lantxoak argitaratzen!

Oso genero desberdinak jorratu ditu

Zerbitzariak: kronika, atsotitz-bilduma, haur literatura... 1. Mundu Gerrako kronika honetan, oroitzapenak eta kontakizunak nahasturik ematen dira, esperientzia hori barrutik bizi izan zuen baten ahotik. Arrotz erakusten du bere burua, arrotz borrokara biltzen diren herrietako batean armak hartzera behartuta.

Bigarren pertsonan egiten du bere kontakizunaren hartzaile eta sentimenduei leku handirik utzi gabe, arrapaladan emango dio gerran gertaturiko gorabeheren berri: borrokak, lagunak ondoan hiltzearen esperientzia gogorra, beldurra, gosea eta elkartasuna. Ez ordea frantses herria defenditzearen harrotasuna, patriotismoa edo heroizatea... Hala ere, distantzia bat gordetzen du eta hotzean kontaktzen ditu bizi izandako esperientziak Jean Elissalde euskaltzainak.

LVII.a GERLAN
JEAN ELISSALDE. PATRI
URKIZUREN EDIZIOA.
ALBERDANIA. 118or.

ONARRIZKO LIBURUTEGIA

EUSKAL HISTORIAREN 15 GERTAERA NAGUSI

**«EUSKAL
HISTORIAREN 15
GERTAERA NAGUSI»**
GAIK, OINARRIZKO
LIBURUTEGIA, 76 or.

Euskal historiak ikuspegi osatua izan dezazun lagun-garri gerta dakizuke Gaiak argitaldaria labor eta zehatz eskaintzen dizun erresumena. 15 gertaera nagusi jasotzen dira bertan, euskaldunon jatorriarekin hasi, erromatarren konkista, nafar erresuma, Orreagako guda, Matalas, matxinadak, Garat eta Frantziako Iraultza, Bergarako hitzarmena, Gernikako suntsiketa, labe garaiak, EAJ, PSOE eta ETAren sorrera, eta gaurdainokoak aztertuz. Argazkiak direla, kronologia, glosarioa eta bibliografia orokor batez ornitu dute liburua ●

«CRUCEROS, CRUCES, PICOTAS Y SANTUTXOS EN GIPUZKOA»

JOSE ZUFIAURRE GOYA
KUTXA FUNDAZIOA,
143 or.

Gipuzkoak azken hamarkadetan bere kultura, arte eta herritartasunaren hainbat zeinutan jasan duen ondare-galerak kezkatu, eta aberastasun horri heldu, Jose Zufiaurrek. Hutsune bat betetzera dator gainera, etnologiararen alor honetan ez baita Gipuzkoari buruzko materialerik argitaratu. Murtur batetik bestera korritu du herrialdea autoreak, eta kololetako argazkiez lagundurik, jasotako guztiak deskribatu dizkigu ●

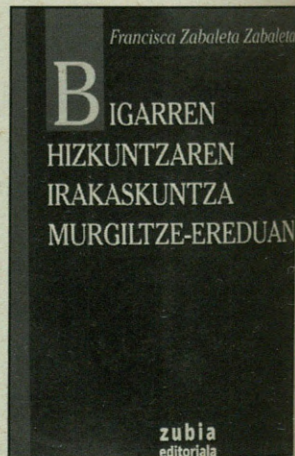

**«EZ IGO MENDIRA
AUTO HORI BATEAN»**
MERCEDES ZURITA
ITZULPENA: LURDES
AUZMENDI
DESCLEE, 140 or.

Mercedes Zurita Almerian jaio zen 1957an, Magisteritza egin eta irakasle lanetan aritu da. Umeekin bizitako esperientzietatik trebatu du bere luma, eta horren lekuko du gu auto horiarena, Alpujaretara doan lagun koadrila baten abenturak eta desbenturak kontatzen dituena, beti ere tonu arin eta umoretsua baliatuz. Monna, Silvia, Nano eta Cipri dira protagonistak. Elkarrekin dibertitzeko asmoz egindako txangoan hamaika ezusteko biziko dituzte! ●

**«BIGARREN
HIZKUNTZAREN
IRAKASKUNTZA
MURGILTZE EREDUAN»**
FRANCISCA ZABALETA
ZABALETA
ZUBIA, 150 or.

Hiru urtetan zehar, hiru eta sei urte bitarteko murgiltze-ereduko haur talde baten azterketan oinarritzen da liburua; era honetan bildutako datuak, euskarazko nahiz gaztelaniazko irakaskuntza elebazarrekiko konparatu ditu Francisca Zabaleteren zuzendaritzapean aritu den taldeak. Nafarroan eredu linguistikoen hizkuntz emaitzei buruz doktroratutza tesia egin, murgiltzeari buruzko ikerketa korrontean erreferentziatzen jo daitezke Francisca Zabaleteren buruturikoak ●

**AUKERA
ZABALA!!**

ARGITALPEN BERRIAK

"GURE AITA" BILDUMA

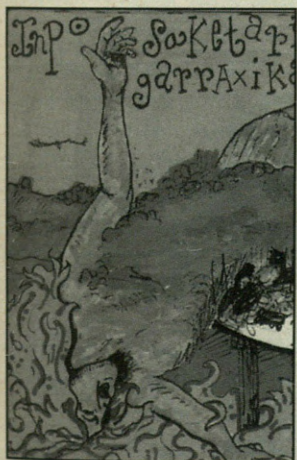
- GURE AITA 3
- GURE AITA 3 GIDA

Pasiotarrak - 48290 ● EUBA ☎ 6308036 FAX: 6308028

«MAIATZEAN 15 URTE»
MARILYN SACHS
ITZULTZAILEA: IÑAKI
MENDIGUREN

ELKAR, XAGUXAR, 193 or.
Hamabost urte bete ez di-
tuen Imo dibortziaturiko gi-
zon batekin maitemintzen
da. Amodioaren bideak... ●

**«INPOSAKETARI
GARRAXIKA»**
ASKOREN ARTEAN
LEZOKO AUTOBIAREN
AURKAKO HERRI
EKIMENA

Lezoko Autobiaren Aurkako
Herri Ekimenak kaleratuta-
ko maketa honetan zera dio-

JON MARTIJAREN BELARRIZ

Kontzertuetako iratxoan atzetik

Hori zen Lau Behi taldearen asmoa hasiera batetik, odolean daramaten eta kontzertuetan eskaintzen duten *R&B*-a, *soul*-a, *funky*-a eta *R&R*a estudioko disko batean harrapatzea; gauez tabernatan beraien musikaren bitartez aurkitzen duten iratxoa engainatu eta zinta analo-
giko batzuetan gartzelatu.

Horregatik gaur egun ezoiz-
koa den era batean grabatu du-
te beraien diskoa, talde osoak
batera joz, estudioan zuzeneko
giroa isladatuz, produkzio gu-
txirekin, efektu gutxirekin... eta
Daniel Lazerus tekniko ameri-
karraren kidetasunarekin, es-
perientzia handiko gizona era
hauetako lanetan.

Denbora arazoak izan zituz-
ten abestiak nahasteko mo-
mentuan, lehendabiziko na-
hasketa batekin ez baitziren
gustura gelditu eta ezin izan
zituzten abesti guztiak berriro
nahastu, bai ordea garrantzi-
tsuenak. Azken emaitza kon-
tuan hartzekoa da, euskal mu-

sikan ez baitugu ezagutu estilo
horiek hain modu sinesgarrian
lantzen dituen talderik: eskola
zabala dute eskenategiko abere-
hauek, kurtso asko errepikatu
dituzte Donosti aldeko taberna
ia gehienetan jotzen, bai Blues
Stop izenarekin edo bai Lau
Behi bezala, azkenean nota al-
tuko azterketak egin dituztela-
rik: «Giro beroa- *funky* beroa,
«Begiratu ona- *R&R* azkarra,
«Lau» Bookertrena izan zite-
keen abesti bikaina... eta ho-
rra dis- ko amaieraraino, ber-
tan izkutuko opari bat dugula-
rik, diskoaren kredituetan
azaltzen ez den Love Ones tal-
dearen bertsio bat. Baina ekai-
neko azken azterketa hauetan
badade «eskas» pare bat, hobetu
beharrekoak; bate- tik, letren
mami falta, hau suposatzen dut
gustukoak dituzten talde an-
glosajoen influ- entzia izango
dela, baina haiek azken batean
ingelesez abesten dute eta guk
ez ditugu normalean ulertzen;
eta beste alde batetik, ahotsa-

LAU BEHI
IZ, 1995

ren eskasia, are gehiago lan-
tzen dituzten estiloak entzun-
da, horretan ez dute gustokoak
dituzten talde horien influen-
tziarik, horietan generalean
sentimenduz eta teknikaz hor-
nitureko ahots sendoak izaten
baitira, horrela eskatzen du
musika horrek. Dena dela, ba-
tez bestekoa osoa ona geratu
zaie Lau Behiei eta iraileko az-
terketetan beste aukera bat
izango dut hobetzeko; hortik
aurrera...

te sarrera gisa: «Entzun di-
tzakezun hitzek eta soinuek
errealitate latz baten aurrean
sortzen diren sentimenduak
jasotzen dituzte. (...) Sendi-
menduak, txikizioaren au-
rreko gure oinazea, gure
beldurra. Amorrua ere ba-
dugu. Indarra ere badugu».

Agirretxe anaien dultzai-
nak, Martxelino Legorburu-
ren bertsoak, Txema eta Mi-
rari trikitilariak, Txuri-Beltz
eta Huts txalapartariak, Bi-
gira taldearen testuak, Mun-
tarren olerkiak... eta beste-
ren lanak entzun ditzakezu,
autobiaren aurka guztiak ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

«Berriketa Gutxi» saioak zortzi aurkezle izango ditu, hauen artean Pedro Mari Goikoetxea.

Solasaldi lasaiak, solaskide bereziak

Berriketa gutxi» dugu udaldi honetan ETB-1ek eskainiko digun saio berria. Elkarrizketatzaile eta elkarrizketatu bereziak izango ditu astearte gauetan pantailaratuko duen solasaldi saio honek. Jose Mari Oterminen zuzendaritzapean, kontu kontari ariko dira hainbat pertsonaia ezezagun.

EUSKAL Telebistak uda honetarako egin duen apustua «Berriketa gutxi» izeneko solasaldi saioa dugu. Baina ez gaur egun hain baliatuak diren tertulia saioak. Jose Mari Oterminen zuzendaritza lanak betetzen ditu eta berak azaldu digu saio honen mamia: «Gure pantailatik inoiz pasatu ez diren solaskide berriak ekarriko ditugu. Kontu berriak aditu eta diskurtsu desberdinak eta aurpegi ezezagunak

deskubritzeko aukera izango dugu». Horretarako Jose Mari Oterminen elkarrizketatzaile bereziak hautatu ditu eta luxuzko zerrenda osatu du. Jose Mari Iriondo, Pedro Mari Goikoetxea, Jaime Otamendi, Arantxa Iturbe, Jasone Aretxabaleta, Andoni Aizpuru, eta «Goenkale»-ko antzezleak diren Jose Mari Berasategi (Txapas) eta Kontxu Odriozola (Maria Luisa) dira aurkezpenaren ardura eramango dutenak.

Bakoitzak pertsonaia bitxi eta ezezaguna aukeratu eta giro lasai batean ordu erdi batez arituko dira kontu kontari.

Modu honetan, eta ikusi ahal izango denaren aurre-rapen moduan, hona hemen elkarrizketatutako batzuk zein izango diren. Kontxu Odriozolak «Goenkale»-ko Eusebiorekin hitz egingo du Azpeitia eta Azkoitia inguruetako gazte garaiei buruz; Pedro Mari Goikoetxeak Air

America konpainiako piloto elorriotarra elkarrizketatuko du; Jose Mari Berasategi bere osaba den Xabier Leteren izaera ezkutua erakusten saiatuko da; Andoni Aizpuruak, Meteosat eta eguraldiak alde batera utzita, Urbiako fondaren ardura hainbat urtez eraman duen Martin Etxebarria izango du solaskide; Jaime Otamendik, berriz, Onaindia borroka librean aritutako gernikarra izango du elkarrizketatua...

«Elkarrizketa eta tertulia artean murgilduko den formato berria landu nahi dugu», azaldu digu saioaren zuzendariak. «Telebistara eguneroko bizipenak ekarri nahi ditugu, eguneroko istorio txikiak, ezezagunak izan arren zer esanik baduten pertsonak, hau guztia giro lasai batean. Gainera euskaldun zaharrak izanik, askotan telebistari aitzakia zaion komunikabide bezala eta euskara mailan duen boztasuna ekidin nahi izan dugu. Berotasuna eta patxadazko solasaldiak pantailaratu nahi ditugu saio bonen bitartez», dio Oterminen.

Uztailaren 25etik aurrera eta astearte gauetan eskainiko da «Berriketa gutxi». Oraingoz uda parterako programatuta dagoen arren, programak apustu aldetik ere badu zerbait eta gauzak ondo joanez gero jarraipenik izan lezake datorren udazkenean. «Ilusio handiarekin ari gara -esan digu Oterminen-, eta udako programazioaren barnean eskaintzeko asmoa izan arren, bonen arrakastaren arabera baloratu dugu jarraipena».

NEREA ETXANIZ

Nerea Iriarte: «Kalean lan egitea nekagarria bada ere, erronka polita da»

ETBko kazetaria dugu Nerea eta orain dela bost urte hasi zen. Albistegietan hainbat ordu eman eta gero eta «Euskadi Zuzenean»-en hartutako esperientziari esker, uda honetan ETBk pantailaratuko duen «Kalejira»-ko aurkezlea dugu. Uda bitartean, jai giroan murgilduko dira.

Zeintzuk dituzue «Kalejira» saioaren helburuak?

Batez ere, udako festa giroan murgiltzea eta festa barrura sartzea dira gure helburuak. Udako jai giroa azaldu nahi dugu baina era natural eta zuzen baten bidez. Ez da agenda hutsa izango baizik eta korterik gabe, sasi zuzenean, erreportaia zabalak eta bat-ba-

tekotasuna landuko dugu. Hego Euskal Herriko jaiak ukituko ditugu batez ere, baina Ipar Euskal Herrira abiatzeko asmoa ere badugu. Hirietakoak, herrikoak, herri txikietako auzokoak... denetarik izango dugu programan.

Eta zuek ere festa barruan murgilduko zarete?

Lanean zauden bitartean

zaila da jai giroan erabat sartuta egotea baina saiaturako gara. Ikusleari begira behintzat, itxura hori landu nahi dugu.

Gustuko dituzu jaiak?

Noski, baina hirietakoak baino herri txikietakoak nahiago ditut, are gehiago, herri txikietako auzokoak ditut oso gustoko. Aurreko udan Oiartzungo auzo batean egon nintzen eta inoiz ez naiz hain gustora ibili. Gustoko ditudan beste jai batzuk Gernikan abuztuan ospatzen diren San Roqueak dira.

«Euskadi Zuzenean» programan aritu zara neguan, honek emandako kale esperientzia baliagarria izango duzu, ezta?

«Euskadi Zuzenean»-eko formatoa oso antzekoa delako, sasi zuzena da eta honek behartzen zaitu edozein egoeratan erantzuten jakitea. Oso gustora ibili naiz nire iritzia emanez, kontuan hartu nautelako eta gainetik oso lan talde polita landu dugulako. Kalean lan egitea nekagarria izan daiteke, baina era berean oso erronka polita da. «Kalejira» aurkezle papera egin arren, antzeko egoera biziko dugula uste dut.

NEREA ETXANIZ

TXORI BATEK

ESAN DIGU

Komedia berria prestatzen ari dira datorren negurako.

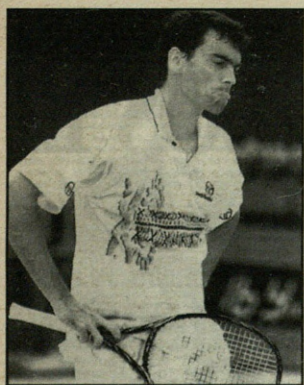
Eneko Olasagasti eta Karlos Zabalaren zuzendaritzapean, Igeldo ekoiztetxea eta ETB datorren neguan emitituko den «Ajuria Enea» izeneko komedia prestatzen ari dira. Jose Ramon Soroiz, Elena Irueta, Mikel Garmendia, Jose Maria Berasategi, Ane Gabarain eta dagoeneko ezagunak diren hainbat antzezle bilduko ditu. Komedia honek ospea lortzen duen sukaldari baten istorioa kontatuko digu eta nola hauteskundetara aurkeztu eta lehendakari izatera iristen den.

Parrilada berriari buruz, gauza gehiago.

Apurka apurka ari gara ETBtik udako programazioan arituko den parrilada berriaren inguruan informazio gehiago lortzen. Pantailaratuko diren saio berrien artean Txema Montoiak aurkeztuko duen «Jo ta Ke» —kirolaren inguruan ematen diren egoera barregarriak eta esketxak ekarriko dizkigu—, eta «Bat-Bilonia» —magoak eta malabarismo ikusizunen inguruko saioa— ditugu. Asteburuetan eta Mare Beobideren eskutik, lehen ere udan Euskal telebistak eskaini izan duen «H2 Rock» saioa izango dugu ikusi eta gozatzeko.

Nerea Iriarte dugu «Kalejira»-ko aurkezle. (Arg.: Nerea Etxaniz)

■ Winbledonetik zuze- nean, tenis izarren kol- peak

Aste osoan zehar, ETB-1ek Wimbledonen munduko tenislari onenek jokatzen duten txapelketa eskainiko digu. Arratsaldeko 15.40tik aurrera eta 18.05 bitarte tenis izarren norgehiagoka izango dugu ikusgai. Ordutegi hau aste barruan zehar mantenduko bada ere, larunbatean aldatu egingo da eta «ETB Kirolak» eta gero, arra-

tsaldeko 17.15etan eskainiko digute.

■ «Iparra»ren azken saioak Tapia eta Leturia izango ditu solaskide

Ekainaren 29an, ostegun gaua dugu «Iparra» saio kulturala agurtzeko azken txanpa. Azken saio honetan Tapia eta Leturia Band-en inguruan zenbait istorioa kontatuko dizkigute. Bestetik, Gasteizen egingo den Bideo-klip Lehiaketaren berri eta klip onenen aukeraketa izango dugu ikusgai. Honetaz gain, Bizkar Hezura rock taldeko kideak azken diskoaren inguruan mintzatuko dira. Zarautzen izango den Eremu Urriko Hizkuntzen Filme Lehiaketaren berri eskaintzen ere saiaturiko dira «Iparra»ko lagunak azken saioaren barruan. Hau guztia, ostegunean, gaueko 00.45tik aurrera, edota ostiralean goizeko 10.00etan.

■ «Goenkale» hasiera-ha- sieratik, uda bitartean

Udako programazioarekin batera, eta datorren udazkenean kapitulu berriak egin arte, ETBk «Goenkale» telesaila berriro hasieratik eskainiko digu. Orain arte engantxatu ez direnak bade, beraz, bigarren aukera hau. Aste barruan eta ohizko ordutegian, egunero 2 kapitulu eskainiko ditu eta asteburutan beste bost.

■ Frantziako Tourra martxan dago uztailaren 1etik aurrera

Datorren uztailaren 1ean Frantziako Tourra hasiko denez, ETBek jarraipen berezia egitea erabaki du. Aurreko urtean bezala, iluntzean egun horretako etaparen gorabeherak azalduko dizkigun laburpen txikia eskaini eta gero, azken kilometroak, urratsez urrats, pantailaratuko ditu. Egunero gaueko 20.30-21.00etatik aurrera.

■ Gerra karlistetako kontuak, «Karlistadaren Kronika» filmearen esku- tik.

Larunbat gauean, 23.00etan, Jose Mari Tuduri zuzendararen «Karlistadaren kronika» filmea dugu ikusgai. Pako Sagarzazu, Ramon Agirre eta Rafael Enrike antzezleek 1922an Bilboko egunkari liberal bateko zuzendaria eta karlista baten paperak gorpuztuko dituzte. Gaztaroa eta historia nahasten ditu filmeak.

Z A P P I N G

Abortoaren inguruko eztabaida Zarautz Telebistan

Datorren asteazkenean, ekainak 21ean, «Herriko Saltsa» saioan Agustin Ezenarro eta Ainara Leunda gai polemiko baten inguruan murgilduko dira. Abortoari buruz hitz egingo dute eta bertan aldeko eta kontrako iritzia entzun ahal izango ditugu. «Herriko saltsa» honek burutuko duen azkenengo saioa denez, bertan elkarriketak eta kaleko jendearen iritzia jakingo dugu. Albistegiaren tartea bukatu bezain laster, arratsaldeko 20.15etan izango dugu hau guztia ikusteko aukera. Errepikapena hurrengo egunean eguadiako 13.15etan izango da.

Hurrengo egunean, ekainak 22, eta

Zarautz Telebistak eskaintzen duen programazioarekin jarraituz hilabete honetako «Bertatik» saioa izango dugu ikusgai. Irune Lasaren eskutik, Zarautzen urtero ospatzen den «Extremadura Eguna»-ri buruzko erreportaia interesgarri ikusteko aukera izango dugu. Bertan, ekainaren 18an Zarautzko Inurritza auzoan bizitako giroa ikusi ahal izango dugu eta bertan elkartutako jendearekin egindako elkarriketak izango ditugu ikusgai. Ohizko ordutegia.

Arrasate Telebistaren uda aurreko azken emanaldiak

San Juanak ospatu eta gero, ekainaren 28tik aurrera eta abuztuko opo-

rrak hartu arte, Arrasate Telebistak albistegiak pantailaratuko ditu soilik. Urtero bezala, datorren udazken eta neguko programazioaren prestaketari ekingo diote Arrasate Telebistako lagunek.

Hala ere, haxe dugu ATBko programazioa gozatzeko azken txanpa. Beti bezala, egunero eta arratsaldeko 20.00an «Berriak»-ekin hasiko da programazioa. Bestetik, asteazkenean, gaueko 21.00tik aurrera, «Trebelduak» saioa izango dugu ikusgai. Bertanpapezko kareta nola egiten diren ikusteko aukera eskeiniko digute. Ostegunean, «Aste-Bete» saioaren eskutik, aste honi errepasoa egingo diote eta San Juan Jaiak direla eta, festetako antolatzaileek izango ditugu bertan hurrengo asteburuak zer emango duen azalduz.

Musika, musika eta musika gehiago

Euskadi Gaztean ari direnak, irrati formulak duen kutsu negatiboa hausten saiatu izan dira. Bost urte hauetan, euskal musikak duen promozio euskarri garrantzitsuena izateaz gain, beste irrati batzuetan presentzia eragin du Euskadi Gazteak.

«Musika ez da gazteei interesatzen zaien gauza bakarra -argitu digu Edurne Ormazabal, Euskadi Gazteako arduradunak-, horregatik beste eduki batzuk sartzen saiatzen gara: informazioa, eduki kulturalak eta abar». Sortu zenetik, Euskadi Gazteak aldaketa asko jasan ditu. 1990ean sortu zen, eta 1994ko urtarrilean izaera desberdina hartu zuen irrati publiko honak: elebidun izatetik —Na-

farroa eta Gipuzkoan euskaraz igortzen zuen eta Bizkaia eta Araban gaztekeraz— euskara hutsez egindako lehenengo irrati formula izatera. «Zuzendaritzak hartutako erabakia izan zen -azaldu digu Ormazabalek-, bizkuntza bietan ezinezkoa baitzen Hego Euskal Herriko kobertura osoa hartzea eta bestela euskaldunen eskubideak ez ziren bermatzen».

Betiko formuletatik alden-

Euskadi Gazteak urtetik urtera entzule kopuru garrantzitsuak lortu ditu.

du, kalitatea eskaini euskal musikari lehentasuna eman, nazioarteko musikaren inguruko berritasunak bildu eta denen gustuko programazioa lanatzea dira Euskadi Gaztearen zutabeak. «Euskal Herriak bizi duen egoeratik, ez dago ekimen pribaturik euskara hutsezko irrati formula eskaintzen duena. He-

mendik 10 urtera posible izango da, bitartean publikotasuna arrazoitua dago». Disketxeak promozio bide ona dute Euskadi Gaztea «eta beste irrati batzuen kopontzia serioa izatea lortu dugu. Gainera, euskal musikaren presentzia derrigortu dugu».

NEREA ETXANIZ

B A G A K

Egin irratiaren azterketak

Aste honetako asteazkenean Egin Irratia azterketa garai honek eman eta emango duenaz ariko da. Gurasoek, ikasleek, irakasleek... etxe gehienetan orain sufritzen den gai honen inguruan ematen diren hainbat interesen inguruan hitz egingo dute tertulia batean.

Bestetik ostegunean, goizeko 10.00etan Mari Gorriren bigarren bisita jasoko dute Egin Irratiko entzuleek. Mari Gorri zuen deien zain izango duzue, kartak etorkizunari buruz zer esaten duten azaltzeko.

Futbola Durango Irratian

Durango Irratiak 2. A mailara igotzeko play-offeko futbol partiduei zuzeneko tratamendua emango die. Durangoko Cultural futbol taldeak zilarrezko mailako plazaren bila Zaragozako Uteroren kontra jokatu dituen partiduak eskainiko dizkigu. Lehenengoa, Durango bertan jokatu dena, asteazkenean, arratsaldeko 19.00tik aurrera izango da. Bigarrena igandean etorriko da eta horretarako Zaragozara abiatu eta bertatik, arratsaldeko 5etatik aurrera, partiduak ematen duena kontutako digute.

EUSKADI GAZTEA, ENTZULEGOAREN BILAKAERA

Astelehenetik Ostiralera	GUZTIRA 93	Apirilak 94	Apirilak 94	Apirilak 94
ARABA	-	6	2	5
BIZKAIA	9	14	14	15
GIPUZKOA	13	17	17	23
NAFARROA	-	6	8	7

A U R P E G I A

Kike Diaz de Untxurrin (Euskalerria Irratia)

Euskalerria Irratiko aurkezle eta bultzatzailetako bat dugu Kike. Animatzaile, borrokalari eta hasieratik lan eta lan ari diren horietako bat. Kazetaria ez izan arren, mi-

kro eta nahasketa mahaien mundua ezagutu zuen aspaldi, orain dela 11 urte pasatxo, Espainiako Radio Nacionalek euskarazko irratsaioa eskaini zionean.

1988tik aurrera Euskalerria Irratiaren proiektuan murgildu da buru belarri eta berak esan digunez denetatik egin behar izan du: magazinak, albistegiak, kirolak «eta antenako kablea jausten bazen, igo eta ondo jarri». Egun «Zoko betailu» izeneko goizeko magazinean ari da, baina ordutegiak bide emanez gero, gauez saioa egitea gustatuko litzaioke.

EKAINAK
23
ostirala

«JAZZ KALEAN» BILBON

Joni Kontrol Blues Band
taldearen kontzertua Plaza
Berrian, 20.30etan.

ANTZERKIA ELORRION

Tantaka taldeak «*Todas Culpables*»
antzerki lana antzeztuko du Elorrioko
Arriola Kultur Aretoan, gaueko
22.30etan. Sarrerak 700 pezeta (24 libe-
ra) balio du.

MAHAINGURUA DONOSTIA

Zuloaga margolari zumaiarraren he-
riotzaren 50. urteurrena ospatzeko an-
tolatutako ekitaldiei amaiera emateko
J.I. Uria, Vicente Ducorau, M. Díaz Pa-
drón eta Camino Paredesekin mahain-
guria egingo da Foru Aldundiko Areto
Nagusian, arratsaldeko 19.30etan.

AIREAK 95 MUSIKA IKUSKIZUNAK HENDAIA

Euskal musika izango dute ardatz
ekainaren 22an hasi eta 25era arte
luzatuko diren ikuskizun hauek. Ma-
hai inguru, disketxeen erakusketa,
bertsolari, trikitilari, abesbatza eta
hainbat kontzertuk osatzen dute Ai-
reak 95eko egitaraua. 23an, esatera-
ko, **Tapia eta Leturia, Txakun, So-
rotan Bele eta Sustraia** taldeen kon-
zertua izango da, 21.30etan fron-
toian. 24an **Mister Xaguak, Bizkar
Hezurra, E.H. Sukarra eta Aistrika**
aritutako dira, leku eta ordu berean.

DANTZA FLAMENKOA BARAKALDON

Andaluziako *Compañía de Danzak*
«*De lo flamenco*» ikuskizuna eskai-
niko du ekainaren 23 eta 24an Ba-

XV. Eskulangintza Erakusketa
egingo da ekainaren 25ean
Leitzan. Uztaiak, larrua, harria,
lore lehorrak, zumitaz... eginiko
lanak ikusgai egun osoan herriko
plazan. Frontoiaren ondoan,
12etatik aurrera arpanlariak,
segalariak eta laiariak aritutako
dira, eta antzina lixua eta
plantxarekin erropa nola
garbitzen zuten ikusi ahal izango
duzue. Egun osoan zehar arropa
zaharren erakusketa frontoian.

I H E S I

Puig Moné bizikletan

Kasik 1.300 metroko altuera
duen biribildutako gailur
hau, Montes de Biel (Zara-
goza) deiturikoen arteko
punturik garaiena da. Bi ir-
teera puntu daude, Luesiako
herria da bata eta Bielgoa
bestea, eta biotatik aipatu
mendira gerturatuko gai-
tuzten bi pista ateratzen dira.
Orain azalduko dugun ibil-
bidea bigarren honetatik ir-
teten da. Bielera iristeko, Sos
del Rey Catolicotik Ayerbera
doan errepidea hartu behar-
ko dugu, Uncastillo eta Lue-
siatik igaroz.

Trabesiak 30 bat kilome-
tro ditu, eta 575 metroko
desnibela. Igoera guztia bi-
zikletan egin daiteke, nahi-
koa erraza baita; baina jai-

tsierak badu zailtasunik, eta
zati bat ezin da bizikleta
gainean egin.

Uncastillora doan errepi-
dea hartu eta herritarrek

Puente Nuevo deitzen dio-
ten lekura helduko gara.
Errepidea utzi eta eskuinera
dagoen pistan sartuko gara,
Gozopaño mendiko (1.250

metro) lepoan barrena. Las-
ter egingo dugu gora, aiatu
mendiaren hegoaldeko biz-
karrera iritsiz. Handik gai-
lurrera pedalei eragitea da ■

rakaldoko Antzokian. Arratsaldeko 20.00etan izango da eta sarrerak 1.800 pezeta (72 libera) edo 1.500en truke.

EKAINAK 24 larunbata

KUBAREN ALDEKO JAIALDIA

«13.000egun aske» kanpainari bukaera emateko Anoetako Belodromoan ospatuko den jaialdian **Silvio Rodriguez** izango da ardatza. Honekin batera, **Anje Duhalde**, **Mikel Markez**, **Fermin Muguruza** eta **Alfonso Sastre** izango dira, besteak beste. Jaialdia 22.00etan hasiko da. Sarrerak: 2000 pezeta (80 libera) aurretik eta 2.500 bertan erosita.

KONTZERTUA EIBARREN

Deabruak Teilatueta, Dut eta Negu Gorriak taldeen kontzertua Polikiroldegian, gaueko 21.00etan. Sarrerak:

1.200 pezeta (48 libera) aurretik eta 1.000 txarteldegian.

ZIZUR NAGUSIAN ANTZERKIA

Sambhu Teatro taldearen eskutik «Txuflo eta Pamplina pailazoak» antzerki lana ikusgai izango da, Kultur Zikloaren barne. 11etan izango da, Igeritokien Egoitzaren aurrean.

KONTZERTUA DONOSTIAN

J. Bergaretxe eta Patxi Saiz kantari arituko dira gaur, 20.00etan, Alde Zaharreko Arrano Beltza Euskaltokian.

EUSKAL JAUZIEN IKASTAROA BAIONAN

Baionako Euskaraz Bizi elkarteak euskal jauziak eta mutiko dantza

Gasteizko Musika Bideoaren X. Jaialdia ekainaren 27tik uztailaren 1era burutuko da, Villa Suso Jauregian. Jaialdiaren ardatza lehiaketa da eta ohi bezala 3 atal izango ditu: musika bideoak, bideo lanak eta euskaraz egindako bideoak. Aurkeztu diren 142 lanetik 68k hartuko dute parte lehiaketan. Lehiaketaz gain, beste zenbait ekitaldi ere burutuko dira: musika bideoen urrezko garaia, irudi eta soinu nahasteko teknika berriak eta CD ROMen eragina aztertuko dira, besteak beste.

M O K O F I N A

Etxeko helatua, zerorrek moldatua

Etxean helatu edo izozkia egiteak normalean hamaika traba eta eragozpen sortzen dizkigu: gainean egon behar, tresna egokirik ez, makina bat saio puntua hartu arte... Zer egiten dugu, orduan? Dendara joan eta izozki multinazionala erosi, bera delako merke, goxo, seguru eta erosoa. Elikagaiaren formulari erreparatuta, ordea, kezka eta zalantzak datozkigu: koloreak, kontserbanteak, animalia gantzak, eta E-guztiak, amaigabeko zerrendan. Soluzioa bilatuko diogu, bisquitaren bidez, arazoari.

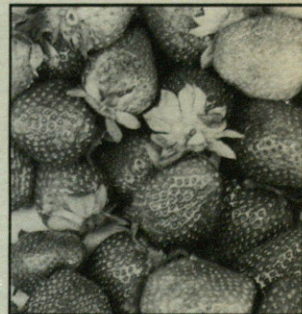
Egin ezazu almibar bat: egosi su txiki-txikian 250 g. azukre (edo ezti) urez estalita. Erantsi gainean 8 gorrin-

go, itzali sua eta nahasi dena ondo, krema hoztu arte. Erantsi 500 bat gramo fruta-pure (marrubia, melokotoia, gaztaina, platano, pinaburu...) eta segi nahasten. Azkenik, nahasi dena xuabe-xuabe 400 g. nata harroturekin.

Moldea igurtzi margarina edo mantekilaz eta eduki jeladoran sei bat orduz. Mahaira ateratzeko, gerturatu moldea sutara: grasa urtu eta biskuita libre geratuko da, azpilara pasatzeko.

EDORTA AGIRRE

Azpian jarri fruta-saltsa bat, adibidez: 500 g. marrubi edo, 300 g. azukre, limoi baten zukua, 100 g. ur; ehotu fruta, egosi sutan azukre eta guzti eta, erdira etorri denean, utzi hoztu arte. Txokolatea ere (sutan, likore txurrut batekin urtua) lagun mina du biskuitak. Kontua da koloreak, usaiak, tenperaturak... zaintzea, postre berezi hau jostailu izan dadin ■

ikasteko 2 eguneko ikastaro trinkoa antolatu du. Ekainaren 24 eta 28an izango da, goizeko 9etatik 12etara, Polo Beyris auzoko gaztetxean. 40 libera (1.000 pezeta) ordaindu behar dira.

JAMES BROWN GASTEIZEN

Kantari amerikarra entzuteko aukera daukazue gaur, 22.00etan Gasteizko Mendizorrotza polikiroldegian, 2.500pta edo 100 liberaren truke. Vital Kutzak antolatuta, 5. urteurrena ospatzeko.

EKAINAK 25 igandea «ESKARABAJO BILKURA» TOLOSAN

«Eskarabajo» izenez eza-gutzen diren autoak Tolosako Alhondiga zaharrean bilduko dira, goizeko 11etan. **VW Euskarabajo Adiskideak** taldeak antolatu du III. Es-

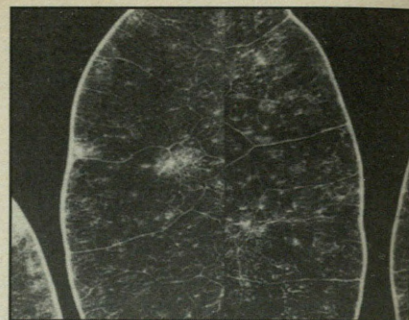
karabajo Bilkura hau.

«NAPARJAIA» BILBON, SANTUTXUN

Nafarroari eskainitako eguna ospatuko da gaur, «Santuskaratxu 95» ekitaldien barne. Arratsaldeko 18.00etatik aurrera, **umeentzako jolasak, gaiteroak, dantzak eta txistorrada** izango dira, besteak beste. Iluntzeko 21.00etan, bestalde, **Erramun Martikorena, Pottoka eta Nahi Ta Nahiez** taldeekin kantaldia izango da.

«EZKONTZA ASPALDIKO ERARA» DURANGON

Garai bateko ezkontzak nola izaten ziren ikusteko aukera duzue Durangora hurbiltzen bazarete. 50 lagun inguruk osatzen du komitiba, guztiak

Cecilia Andersson argazkilaria suediarren azken lanak biltzen dituen erakusketa zabalik dago Zarauzko Photomuseum etxean. Errealitate kulturalen gertatzen ari den aldaketa sakonak argazkigintzan duen eragina islatu nahi izan du bere argazkiekin eta biologiatik hasita arteraino alor desberdinak landu ditu. Erakusketa uztailaren 2ra arte ikusi ahal izango da, goizeko 10etatik eguerdiko 13.00etara eta arratsaldeko 16.00etatik 20.00etara. Astelehenetan itxita egongo da.

E T X E Z U L O A N

Erre gabe belzteko

Uda gainean dugun hone-tan, eguzkietan ibili edo besterik gabe egon eta gorputza erreduzaz eta minez ez izateko gutxieneko neurri batzuk aitatuko dizkizuegu.

Eguzkia gutxinaka hartzea komenigarria da. Oraindik uda osorik eta oporrak ez datozela, aste-buruetan edo has liteke gor-

putza eguzkitara ohitzen.

Merkatuan edonolako produktuak aurki litezke, baina egin dezagun sailkapen txiki bat. Azal oso zuria dutenek uda osoan 15 puntuko babesa behar dute gutxienez. Beltzaranagoak direnek 15arekin hasita, 8 edo 10era jaitsi liteke udan zehar. Hasteko 8 erabil dezakete oso beltzaranek.

Bestalde, babes neurriari begiratzeaz gain azalaren osaketari ere erreparatu behar zaio. Azal koipetsua dutenek ez dute koipedun kremarik eman behar, eta alde-rantziz azal lehorrekoek.

Eguzkitarako kremak eguzkitara jarri baino ordu erdi lehenago eta bi orduan behin eman behar dira ■

Zotinari aurka egiteko modu asko dago. Hona, eraginkorrenetako lau. Lehena, belarriak estali eta ur edalontzi handia edatea da. Piperrauts ale batzuk murtzikatzea ere ez da irtenbide txarra. Arriskua ekar dezakeen eginbe-har batean arreta jartzea ere hor da, hatz batez platera bat orekan mantentzea kasu. Hala ere, ozpinaz igurtzita-ko azukre-koxkorra zupa-tzea bezalakorik ez dago ■

Zetazko janzkiak garbitzea posible da, baldin eta arau minimo batzuk jarraitzen badira. Batetik, soilik ur hotza erabili behar da, garbitzeko zein irakuzteko. Ez dira inoiz bihurritu behar, gehienez eskuekin estutu. Irakuzketaren azken urari azukrea eta limoi zuku tanta batzuk gehitzea komeni da. Azkenik, zetazko janzkiak ez dira sekula eguzkitan lehortzen utzi behar ■

antzinako arropez jantzita eta txistulari, dantzari eta trikitilarien laguntzaz. Ez-
tei-bazkaria Tabira kalean egingo dute
eta ondoren erromeria batek alaituko
du giroa. **Kriskitin** dantza taldeak, **As-
tarloa** kultur taldeak eta **Anbotoko**
Auspoak trikitilari elkarteak antolatu
dute jaia.

KANTALDIA HUARTE HIRIN

Nafarroa Behereko herriska honetan
Jabier Muguruzak abestuko du Zaldu-
nenia tabernan, 23.00etan. Sarrera: 25
libera (600 pta).

EKAINAK 26 VIII. BIDEO LEHIAKETA

E. Herriko Enpresa eta Era-
kundeentzako lehiaketa
Gasteizen egingo da, ekai-
naren **26tik 28ra**. Honetaz gain, **Hez-
kuntza eta Multimediari buruzko II.**
Bideo Topaketak burutuko dira. Villa

Suso Jauregian izango dira, 17.00eta-
tik aurrera.

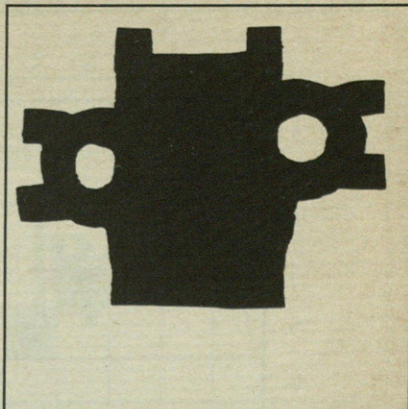
EKAINAK 29 FANDANGO ETA ARIN-ARIN TXAPELKETA

LASARTEN

Okendo plazan egingo da, arratsal-
deko 18.00etatik aurrera. Parte har-
tzeko 14 urtetik behera izatea derri-
gorrezkoa da.

BERTSOPAPER LEHIAKETA USURBILEN

Usurbildar eta aiarrentzat antolatuta-
ko lehiaketa honetako azken eguna.
Gaia «**Udarregi**» da eta bertsoak 8tik
12ra. Usurbildarrek Andazpeko bu-
zoian eta aiarrek Iturriotzena taber-
nan utzi behar dituzte lanak.

**Irun Hiria Literatur Sarietarako
XXVI. deia luzatu du Kutxa
Fundazioak. Hiru ataletan banatu
da: eleberria, olerkia eta saiakera,
euskaraz zein gaztelaniaz.
Eleberria eta saiakeran lanek
gutxienez 125 folioko luzera izan
beharko dute. Olerki sailean,
berriz, gutxienez 800 bertso
aurkeztu behar. Gaiak libreak dira.
Lan bakoitzeko 3 kopia bidali,
Donostiako Kutxa Fundaziora.
Epea: uztailak 28.**

O S A S U N A

Denetik jatea egokien

Gure eguneroko dieta, as-
paldiko ohitura eta tradi-
zioetatik heredatu duguna
azken urteotan komunikabi-
deetan nagusitzen ari den
jateko modu azkar, uniforme
eta robotizatua baino gehia-
go, Europako onentxoeren
arte dagoela esan berri di-
gu Nutrizio eta Elikadurarako
Ikerketa Nazionaleko Zu-
zendaria den Gregorio Varela
adituak. Baina berri onekin
nahasian bada zer zuzendua
ere: ohitura desgokiak (se-
dentarismoa, adibidez), ar-
galtzeko asmoz egiten diren
erregimen basatiak edota
egunetik egunera gehiago
zabaltzen ari den etxetik kan-
pora jateko ohitura (edo
ezinbestean horretara be-
hartuak ote gaude?).

Azken hogeita hamar ur-
teotako aldaketarik nagusie-
na, nutrizioaren barruan,
ogiaren eta pataten batezbes-
teko kontsumoan eman da:
1964. urtean 368 eta 300 gra-
mokoak ziren bitartean, hu-
rrenez hurren, gaur egun 163
gramo patata eta 145 gramo
ogi besterik ez ditugu kon-
sumitzen. Eta honekin ba-
tera eguneroko energiaren
kontsumoa 400 kaloria baino
gehiago jaitsi da, gaur egun
Euskal Herrian 2.600 ingu-
ruan dagoelarik (ik. taula),
beharrizanez eskatzen dute-
na baino askoz ere gehiago.

Dena den, aipatu ikerketa
horren arabera ez dugu hain
gaizki jaten: zerealen eta
berduren kontsumoak be-
hera egin duen arren, bi talde

horiek eta frutak (hauek bi-
koiztu egin dira) osatzen du-
te dietaren % 50. Olio eta
gantzen artean oliba-olioak
jarritzen du nagusi izaten, eta
hori usadio osasungarria da
nonbait, eta era berean baita
margarina, gurina, txokolate
edo pastelen kontsumo ba-

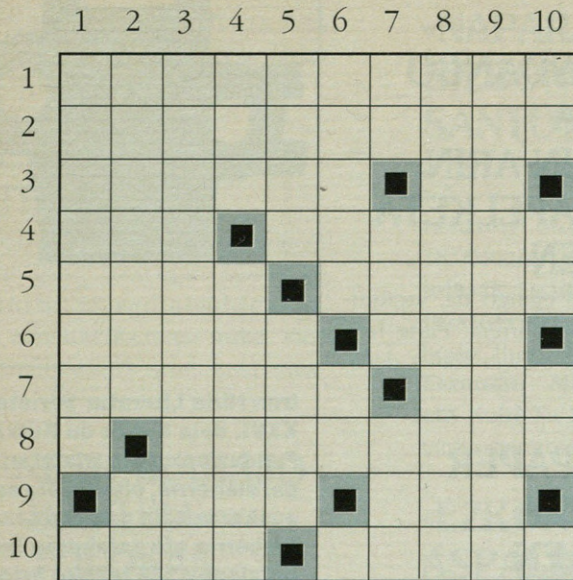
juak (Europako beste he-
rrialde batzuekin konparatuz
gero).

Denetik jatea, horra hor
arazoaren gakoa. «Dieta ba-
riatua, dieta egokia», Varela
adituak gogorarazi digunez.

JABIER AGIRRE

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Oztopoa. 2.- Hegazti mota. 3.- Iparraldean, hamaika. Musika nota. 4.- Ate, hitz elkarketan. Ogi saski. 5.- Elurraz mintzatuz, poliki eta ugari egin. Ulu eta ulu eginez. 6.- Arrautzak jarri. Gabezia. 7.- Deitorea, auhena. Argi, hitz elkarketan. 8.- Potasioaren sinbolo kimikoa. Erabat errea. 9.- Soinu. Iparraldean, da. 10.- Herri hizkeran, iaz. Toka, nuke.

GOITIK BEHERA: 1.- Iparraldean, ijitoak. Bat. 2.- Komunikabideetan berriak ematen dituen. Hego hitzaren kontsonanteak. 3.- Hamarra. 4.- Sarrera. Asko. 5.- Bazter. Eskoziako aintzira ezaguna. 6.- Hitzarmen. Nor, pluralean. Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. 7.- Ogi, hitz elkarketan. Bihi. Erne! 8.- Porruak jatea atsegin duen pertsona. 9.- Olerkiak egiten dituztenak. 10.- Bokak bikoitza. Bizkaiko herria. Eta, hitz elkarketan. Bokala.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Atabalak
Barrenak
Emakumea
Erabakia

4 letra

Abar
Aise
Azal
Bala
Begi
Bilo
Diat
Dolu
Edan
Eman
Ezer
Iaio

Ihar
Irri
Laja
Mari
Neke
Oman
Orba
Talo
Tati
Tren
Zain
Zura

7 letra

Amanita
Bizarra
Lankide
Ostatua

2 letra

Ar
Ez
II
Le
Ri
Ul
Za
Ze

3 letra

Aje
Bat
Gar
Ihi

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, eskuz banakako txapeldun-ordearen izena ageriko zaizu.

1	2	3	4	5	6					
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	

Itxural- daturia		Zorro- handi		Musika tresna		Gorotza	
Meheak		Gerlaria		Dotrina politikoa			
10							
Jaki pres- tatzaile	Eguzki	Egokiera					
Gu ... gara	Gelako goialdea	15	Bokala	7			
		16					
Nasa			Dago	14			
Euskal sindikaturia			Hidrogenoa	1			
		Ibarra					
		Behi zaina	9		11	Noka, dut	
Bi eta bi			Txiki			500	
Adinean sartua			Kontso- nantea			Euskaraz eta kitto!	
				Putre			
12		2		Igarle ezaguna			
Talde parafaxista			Bokala	Ei			
H ₂ O			Hamaila	Xakearen erdian		6	
		Bederatzi					
8		Azkenekoa	4		Bokala	13	
Pl. zuhaitz mota					Bokala	3	
						Tona	

—Hieroglifikoa—

R - 50

Noiz etorriko da Koldo?

Aurreko asteko soluzioak

RUBEN	BELOKI
● T ● B ● O ●	● L ● Z ● M ● I ● H ● I ● A ● K ●
● L ● Z ● M ● I ● H ● I ● A ● K ●	● B ● I ● L ● A ● T ● U ● Z ● U ● T ●
● B ● I ● L ● A ● T ● U ● Z ● U ● T ●	● G ● A ● R ● A ● Z ● I ● K ● O ● A ● U ●
● G ● A ● R ● A ● Z ● I ● K ● O ● A ● U ●	● I ● I ● I ● A ● O ● K ● K ●
● I ● I ● I ● A ● O ● K ● K ●	● E ● N ● A ● R ● A ● I ● A ● I ● O ● A ●
● E ● N ● A ● R ● A ● I ● A ● I ● O ● A ●	● K ● A ● M ● E ● T ● S ● A ● L ●
● K ● A ● M ● E ● T ● S ● A ● L ●	● P ● O ● R ● T ● O ● Z ● T ● T ● A ●
● P ● O ● R ● T ● O ● Z ● T ● T ● A ●	● R ● U ● R ● D ● A ● I ● L ● A ● K ●

Gurutzegrama

EZKERESKUNE 1. Euskalduna. 2. Iraultza. Or.
3. Har. Elorra. 4. Ekia. Ukatu. 5. R. Kleria. At.
6. Alegia. Uzu. 7. Eta. Tintu. 8. Oharu. Zn. 9.
11. Atari. 13. Nauk. Kraba.
GOTIK BEHERA 1. Elbera. Oin. 2. Urak.
Lehia. 3. Sariketa. U. 4. Ku. Algorak. 5. Ale. Et.
11. 6. Lihuratuak. 7. Danka. U. Rr. 8. T. Ra.
Uria. 9. Nortasun. B. 10. Arantza. Ia.

Hieroglifikoa:

Radarrak

Bosteko ttipiak

A 1. Lesaka. 2. Sosa. 3. Bazar.
4. Katea. 5. Jakiak.
B 1. Oreina. 2. Elbar. 3. Ziboro.
4. Norka. 5. Boreak.

Kate hitzak

I	D	I	A	O	L	A	K
E	Z	I	K	Z	I	M	A
B	E	K	A	T	U	A	E
A	N	S	A	R	R	I	T
N	O	T	I	A	R	I	O
O	L	O	A	S	A	T	S
E	A	L	K	O	R	U	Z
G	A	R	A	B	I	A	K
I	H	I	O	S	K	O	L
N	I	A	N	U	L	L	E
A	K	E	R	S	A	R	A

Kate hitzak

1. Mendialde ezaguna
2. Donostiako auzoa
3. Klarionak
4. Mendiko atea
5. Pl., egonkortasuna

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Utopia
2. Zoroak
3. Nagoenera hurbildu
4. Arrantza tresna
5. Elikagaiak

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Kakofonia

NAHIZ ez daukadan ene burua ofizioko kazetaritzat, gertatu izan zait ene bizian ez bakarrik, beste batzuen artikulak -adibidez Jean Etchepare mirikuarenak- argitaratzea, bainan ere neronek ontutakoak botatzea.

Hala nola, Xabier Gasteiz, Piarres Ehulategi, Baserritarra, Federalixta ize-nordeekin eta P.C. edo Piarres Xarriton Zabalgarai izen propioarekin argitaratu ditudan artikulak zerrendak, gazte nintzelarik «Aintzina II»-ean edo «Gazte»-n, geroxeago «Herria»-n edo «Elgar»-en, eta azkenik «Euskaldunon Egunkaria»-n.

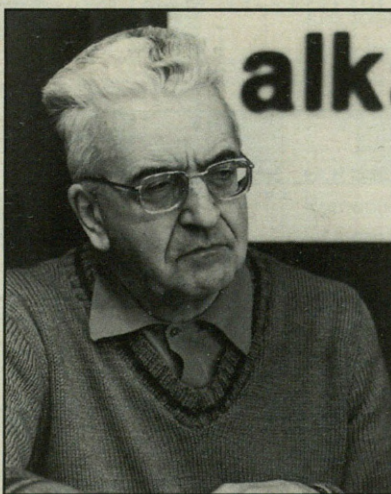
Badu bada orai zenbait hilabete, politika artikulak egitetik gelditua naizela. Politikari lagunen politikak asperturik eta gohainditurik ote? Egia erran badut beste arazorik; ezen aitortu behar dut asko gostatzen zaidala 20-30 lerroko paper apurtxo horien borobiltzea.

Lehenik eta, artikulak bat ontzekok, gaia duzu behar ongi hautatu; eta gerta dakizuke, berehala kausitzea, gaia bera jauzten baitzaizu begietara, baina mai-zenik bazabiltza jauzika eta punpeka, batetik bestera, ez jakinez zuzen zeini lot.

GAURKO honetan adibidez, aspal-dian urruti neukan ARGIAko ezezagun norbait nitaz oroiturik, telefonoz deika hasi zaizkidalarik ene luma, erdoiltzera zoana, berreskura nezan, eta zenbait lerro aintzinatzea hitzeman dudalarik, itzulunguruka ibilia nazue ene gai honen ondotik eta azkenean Euskaltzaindiaren Hiztegi Batzordean gabiltzanok K letrara heldu garelako edo, gogoratu zait gaurko «kakofonia»-z bi gogoeta egitea.

«Hiztegi Entziklopedikoa»-k honela definitzen du izen arrunt hori: «*Entzuteko atsegina ez den hots berberen errepikapena*».

Ene ustez zuzena da definizioa, hotsa berberen errepikapena entzutea ez baita atsegin, baina iduritzen zait ez

PIARRES XARRITON

Euskaltzaina

dela definizio osoa, beste kausarik ere izan baitezake kakofoniak. Nekez edo gaizki elkartzen diren hotsen talkak edo txoke hutsak berak sor dezake ere entzuteko atsegabea, hauxe da kakofonia.

Horra zergatik «Robert Hiztegia»-k bi kakofonia mota bereizten dituen: lehen errepikapenak dakarrena eta bigarrena entzute atseginari edo «eufoniari» zuzenean jazartzen zaiona, oihi eta garrasiek sortzen dutena.

Gure Euskal Herrian bada ohartzen naiz bi kakofonia mota horiek bizi eta jasan behar ditugula herritarrok, alderdiek helarazten dizkiguten mezuen aldetik.

EZ ditut hemen aipatuko Aturri harrainditik, Bordale ala Parisetik heltzen zaizkigun hotsak, nahiz badiren hor ere errepikapenak eta talkak. Berdin eta gu euskaldunak ez bagina bezala bizi dira frantsesak. Gehiago oraino konturatzen naiz ez zaizkiela interesatzen Algerian egunero erailtzen dizkieten herritarrak ere. Funtsean, duela hamar urte Baio-

nan berean GALEkoek erailtzen zizkieten haiekin gertatu zen bezala. Hain da izigarria gure paristarren zilbor eta zilkokeria. Beude beraz gaurkotz kaskoi-nak beren arazoekin!

Baina gu hemen Baionan bizi garen euskaldunok, Hegoaldearekin gure harremanak gostarik gosta mantendu eta garatu nahi ditugunok, utz gaitzazue bi hitz erraitera gutarteko kakofoniaz.

Egunero entzuten dugu Euskal Telebista, Aldaiaren bahiketa batere dudarik gabe eta osoki gaitzesten dugu Iparraldeko entzule gehienek. Baina aitortuko dut «berri» horren errepikapenak, kakofonia baten itxura emaiten digula hemen askori.

Ohartzen baikara bestalde komunikabide horrek berak ez diola batere lekuri egiten Hegoaldeko iheslari bat bere etxean aterbetu duelakotz, Parisen bahiturik daukaten Daniela Albizu anderearen kasuari: IKASen lehendakaria da Daniela eta Jaurilaritzako sailburu batek bederen nik bezain ongi ezagutzen du.

ABERRI EGUNEZ Maulen eta Baionako karriketan larunbatero, «Gora ETA militarra!» oihukatzeraz etorri zaizkigu Hegoaldetik, ezkerreko abertzale militar intsumitu gazte saldo Jarraizaleak.

Ez dakit zer ondorio atera duten Iparraldean egin manifestaldi horietatik Mahain Nazionallean; ez dakit ere mahain horretan nehor mintzo denentz Iparraldeko izenean, ala Ajuriaenekoan bezala, Hegoaldekoak berak diren beti mintzo Euskal Herri osoaren izenean. Dena dela ohar hau egin nahi diet Hegoaldeko abertzalei Iparraldeko berriketariak egin ez dietena, hauteskundeetako puntu beltzak izan direla abertzaleentzat Maule eta Baiona. Hegoaldeko hiri nagusietan bezala, egia erran, eta menturaz arrazoi berberengatik: ezkerreko belarritik ozen dugun kakofoniarengatik.

Estudioa

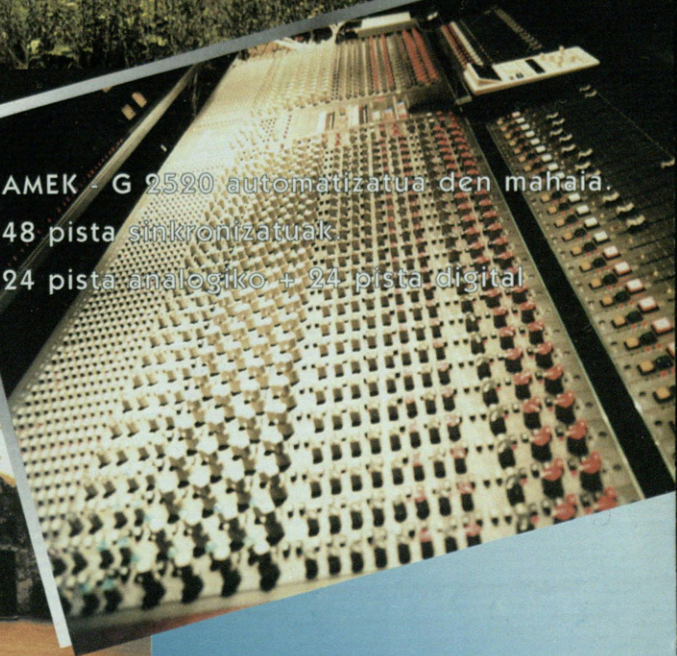
Etxezarreta Baserria
•AMASA•

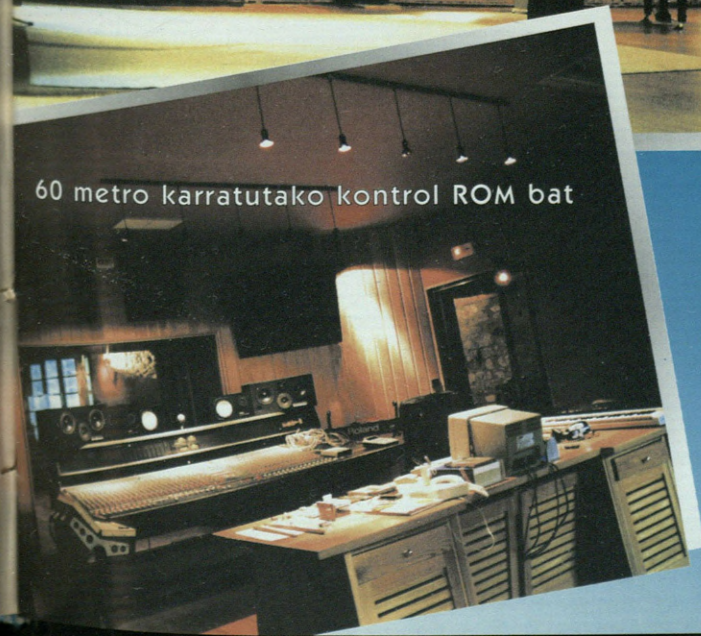
220 m² eta 6,8 metrotako altuera dituen
gela nagusia. Harri eta zurez eraikia izateagatik,
moeta guztietako grabaketarako akustikarik
onena eskaintzen du

AMEK - G 2520 automatizatu den mahaiak
48 pista sinkronizatuak
24 pista analogiko + 24 pista digital

60 metro karratutako kontrol ROM bat

Disketxea

Paseo de los Arbustos 2

20.009 - DONOSTIA

Bulegoa 21.90.63 - 21.75.43 Faxa 21.93.22

Almazena: 46.29.64 Faxa: 46.29.64

señale

